

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA,
KNAJPEVA ULICA 57. I
TELEFON 31-22 do 31-26
ROKOPISI SE NE VRACAJO
IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERATNI ODDELEK
LJUBLJANA,
KLEINBURGOVA ULICA 57. I
TELEFON 31-22, 31-33
POŠTNI ČEKOVI RACUN
V LJUBLJANI ST. 11.739
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROČNINA
45 DIN

★ G L A S I L O O S V O B O D I L N E F R O N T E S L O V E N I J E ★

Z MIROVNE KONFERENCE V PARIZU

Mirovna konferenca naj pripomene k trdnemu in trajnemu miru, h kateremu stremijo vsi miroljubni narodi

Govor Molotova ob zaključku splošne razprave o izjavah zastopnikov bivših sovražnih držav

Pariz, 16. avg. (Tass) Sovjetski zunanji minister je imel včeraj na mirovni konferenci po končani splošni razpravi o izjavah zastopnikov bivših sovražnih držav naslednji govor:

Gospod predsednik, gospodje delegati! Zaključujemo razmatranje vprašanj, ki so jih sprožili predstavniki nedanih sovražnih držav. Nekateri so odklonili, da bi govorili tukaj, ker bodo svoja naziranja rajši razložili v komisijah. Človek se vprašuje, zakaj ne bi govorili, če ima kaj povedati, ako predloži, ki jih je skupno

1. Mirovna pogodba s Finsko

Prehajam k vprašanju mirovne pogodbe s Finsko. Finska delegacija je razložila svoje pripombe in svoje predloge, skušajoč spremeniti pogoje premirja. Seveda je imela formalno pravico, da to stori. Omejili se bom na pripombo, da v dolgih mesecih, ko smo v Svetu ministrov za zunanje zadeve razpravljali o mirovni pogodbi, Finska ni predložila nikake pripombe niti predloga. O obstoju teh predlogov smo zvedeli šele danes. S svoje strani je sovjetska delegacija mnenja, da so pogoji premirja, ki ga ni podpisal samo Sovjetska zveza, ampak tudi Britanija, temveč tudi Finska sama, dobra osnova za mirovno pogodbo s Finsko. Finska delegacija je vprašala za možnost teritorialnih sprememb. Sovjetska delegacija ne vidi nobenih razlogov za to. Sovjetska zveza je mnogo storila, da more Finska živeti po svoji volji. To bi Finska zamažala prijavljala od nekdanje ruske carske vlad.

Finska je prešla svoje neodvisnost, suverenost in svobodo iz rok sovjetske države, vendar pa od leta 1918 do 1922, ko je bila sovjetska država še slabotna in neutrna, ter so se meje Sovjetske zveze ob Finski večkrat pokazale kot slabo varovane, vpadli finski belogardisti na naše ozemlje niso prenehali. Seveda v tem primeru finske napadalne sile niso bile ničesar drugega kakor orodje v rokah zunanjsih sil, v rokah imperalističnih sil, ki so bile sovražne sovjetski državi, ki so jo na vse načine skušale oslabiliti, in se niso s tem namenom ustavile pred nobenim sredstvom.

Tedaj pa se je pričela vojna, ki jo je hitlerjevska Nemčija vsilila Evropi in vsemu svetu. V tej dobi je bila za sovjetsko vlado posebne važnosti, da ostanje meje Sovjetske zveze, posebno meje na leningrajskem področju, kjer je finska meja potekala samo 30 km od tega mesta, v razdalji topniškega strela. Sovjetska zveza je predlagala, naj bi se finska meja premaknila za kakih 20 ali 30 km nazaj in je obljubila Finski v Vzhodni Kareliji dvakrat bolj obsežno ozemlje kakor to, ki bi ga Finska odstopila na leningrajskem področju.

S pogajanjem nam ni uspelo doseči ničesar. Vojna, ki nam jo je Finska vsilila pozimi 1939—1940, je bila huda za Sovjetsko zvezo in za Finsko, vendar pa se stvar tu še ni ustavila.

V letu 1941 se je Finska pridružila ostalim nemškimi satelitom in napadla Sovjetsko zvezo. Posledica je bila, da je Leningrad izkušal dolge mesece blokada kakršne ni bilo treba med vojno prenašati nobenemu drugemu velikemu mestu. Dve leti in pol so Nemci s pomočjo finskih čet oblegali Leningrad, ki je štel nad 3 milijone prebivalcev. Skoraj dve leti in pol so na Leningrad, junsko mesto in porno naše države, padale težke bombe, prestati je moral izredne težkoče in doprinesiti ogromne žrtve. Toda blokada Leningrada je bila močnejša, ker je bila Finska na nemški strani. Zaradi tega takrat, ko je šlo za mejo na leningrajskem področju, v Sovjetski zvezi ni nihče razumel položaja, po katerem je finska meja ostala 30 km od tega mesta. Nihče v Sovjetski zvezi ne več pristal na to, da bi znova tvegali Leningrad. Tak je položaj glede glavnega teritorialnega vprašanja po pogojih premirja in po osnutku za mirovno pogodbo s Finsko. Ne bom se ustavljal ob drugih teritorialnih vprašanjih.

Finska delegacija je nato sprožila vprašanje o znižanju reparacij. Moram reči, da je v tem vprašanju Sovjetska zveza šla Finski na roko, kjer koli je bilo mogoče. Storjeno je bilo vse, da se uresniči sklep o reparacijah, da se pripomore k obnovi in nadaljnjemu dvigu finske industrije in da bi bili pogoji in značaj tozadnjih ekonomskih določb za Finsko čim bolj sprejemljivi. Prišlo je do tozadnjega sporazuma.

Poleg tega ne bi smeli pozabiti, da je izmed nekdanjih zaveznicov Nemčije Finska edina država, ki ni bila podvržena okupaciji inozemskih čet. Sovjetska zveza je imela seveda dovolj sile, da bi zasedla Finsko po odstranitvi njene fašistične režima, da bi poslala vanjo svoje vojske in se obnašala, kakor imajo navado zmagovalci. Čeprav smo imeli za to vse gmohte in vojaške zmog-

izdelaj Svet štirih ministrov, naletijo na neosnovano nasprotovanje, zaradi česar potrebujejo obrazložitve. Zakaj odklanjati besedo? Sovjetska delegacija je drugačnega mnenja. Ona meni, da je potrebno braniti predloge, ki so bili sprejeti z njenim sodelovanjem in predloženi konferenci v pretres. Slišal pa smo tudi drugačne izjave. Sovjetski delegaciji se n. pr. pripisuje marsikaj, kar ni povedala, vendar pa delegati vedo, kaj pove sovjetska delegacija, še preden je to objavljeno.

1. Mirovna pogodba s Finsko

Prehajam k vprašanju mirovne pogodbe s Finsko. Finska delegacija je razložila svoje pripombe in svoje predloge, skušajoč spremeniti pogoje premirja. Seveda je imela formalno pravico, da to stori. Omejili se bom na pripombo, da v dolgih mesecih, ko smo v Svetu ministrov za zunanje zadeve razpravljali o mirovni pogodbi, Finska ni predložila nikake pripombe niti predloga. O obstoju teh predlogov smo zvedeli šele danes. S svoje strani je sovjetska delegacija mnenja, da so pogoji premirja, ki ga ni podpisal samo Sovjetska zveza, ampak tudi Britanija, temveč tudi Finska sama, dobra osnova za mirovno pogodbo s Finsko. Finska delegacija je vprašala za možnost teritorialnih sprememb. Sovjetska delegacija ne vidi nobenih razlogov za to. Sovjetska zveza je mnogo storila, da more Finska živeti po svoji volji. To bi Finska zamažala prijavljala od nekdanje ruske carske vlad.

2. Vprašanja, ki so bila načeta med razpravo

Sedaj bi prešel na izjave, ki so bile tukaj podane o drugih zadevah. Tukaj se je ponovno potrdilo vprašanje tako imenovanih »enakih možnosti«. Ameriški delegat je tokrat nasprotoval pripombam, ki sem jih izrekel o tem 13. avgusta. Naj bo kakor koli, reči moram, da se takratne pripombe zdijo sovjetski delegaciji še sedaj upravičene, tozadevna nasprotovanja pa slabo utemeljena. Trdi se, da se najbolj ustreza, kadar gre za enakost na gospodarskem področju med močnimi silami na eni in med vojno oslabilimi ali majhnimi državami na drugi strani, malim »enakih možnosti«. Trdi se tudi, da v takih primerih ni mogoče najti bolj šega načela.

Dovolite mi, da vas nekaj vprašam: Zakaj predlagate, da naj bi se držali tega odličnega načela samo 18 mesecev po sklenitvi mirovne pogodbe? Če je to načelo tako dobro, potem bi moralo biti prav, da bi ga postavili za neomejeno dobro? Nihče ne bo tega zahteval in mi razumemo, zakaj. Zaradi tega, ker prizadete države, majhne in od vojne oslabiljene države, ki jih hočejo prisiliti, da bi se držale tega načela, niso tega mnenja. Treba je vprašati dotične države, kakšno je njihovo mnenje o tem načelu. Zakaj ne Islandija, ampak ravno združene države vztrajajo na izjavljanju načela enakih možnosti? To ni slučaj.

Predlagajo naj bi to načelo sprejeli za premagane države; Združene države in tudi Velika Britanija kažejo v tem veliko trdnost, čeprav bi Velika Britanija težko odobrvala popolno uporabo tega načela »enakih možnosti« n. pr. v Indiji.

RAZPRAVA O IZJAVI MADŽARSKEGA ZASTOPNIKA

Pri postavljanju gospodarskih zahtev naj se upoštevajo obveznosti po pogodbah o premirju in gospodarski položaj prizadete dežele

Odgovor sovjetskega delegata Višinskega predstavniku Združenih držav

Pariz, 15. avg. (Tanjug). Na dopoldanski plenarni seji mirovne konference so razpravljali o izjavi predstavnika Madžarske. Prvi je govoril šef češkoslovaške delegacije in minister za zunanje zadeve Jan Masaryk, ki se je predvsem bavil s trditvami Gyöngyösyja, da madžarska manjšina v češkoslovaški državi vseh pravic, in da jo preganjajo; nadalje z njegovo zahtevo, naj se preneha izseljevanje Madžarov in naj mirovna konferenca odpošlje komisijo strokovnjakov, da prouči spor med Madžarsko in Češkoslovaško, ter na njegovo izjavo, da se bo Madžarska sklicevala na »načelo, da pripada ozemlje prebivalstvu«, v kolikor izjave Češkoslovaška na tem, da se izselijo vsi Madžari.

Jan Masaryk je dejal, da si je, ko je poslušal govor madžarskega predstavnika, zastavil dve vprašanji. Prvi, ali ni že slišal v dobi med 1918 in 1938, letom podobne izjave raznih madžarskih admiralov in drugih uradnih predstavnikov tedanje Madžarske. Drugi, kdo je dobil to vojno — Madžarska ali Združeni narodi, kdo je pozvan, da pride na to konferenco samo za to, da izjavo in potem gre, — Madžarska ali Češkoslovaška. Nato je dejal, da ideja o izseljevanju prebivalstva ne izhaja od češkoslovaške, ko se je češkoslovaška 20 let trudila dokazati, kako ji je ideja o izseljevanju tuja. Toda

kar je močno olajšalo breme reparacijskih pogojev, ki so ji bili postavljeni in ki jih častno izpolnjuje. Zaradi želje po blagotni politiki, do demokratske Finske in v razumevanju, da je carska Rusija zagrešila nasproti mali Finski mnogo napak, se je sovjetska vlada omejila na to, da je Finsko čim manj obremenila glede reparacij, ki morejo povrniti le neznaten del ogromne škode. Sovjetska zveza se je nasproti Finski posluževala in se bo posluževala politike dobrega sosedstva, v kolikor se bo Finska nasproti Sovjetski zvezi posluževala enake politike in se ne bo ponovno izkazala kot orodje proti Sovjetski zvezi v kakršnih koli rokah.

Dobe se ljudje, ki skušajo špekulirati z nesoglasji, ki obstajajo glede gotovih točk med vesilami. Naši sosedji Finski ne bi svetovali, da bi se pustila potegniti v take načrte, niti da bi popustila takemu pritisku. Izrabljanje Finske kot orožja v rokah velesil je imelo vedno žalostne posledice za Finsko. Tega ne bi smeli pozabiti. Zaradi tega zaključuje sovjetska delegacija, da se morajo pogoji premirja, ki so ga podpisale Velika Britanija in Sovjetska zveza in tudi Finska sama, odražati v sedanjih mirovni pogodbi.

Nihče pa ne more reči, da je neomejena uporaba načela enakih možnosti »enaki meri ugodna za šibke države in velesile, za močne in majhne države. Tega ne more nihče dokazati. Zaradi tega Italija, Rumunija, Bolgarija, Madžarska in Finska temu nasprotujejo in če vi tega ne mislite, jih vprašajte, ali pristajajo na neomejeno uporabo načela »enakih možnosti«.

Jasno je, da je neomejena uporaba tega načela v praksi dobra le za tiste, ki imajo moč in bogastvo, za tiste, ki si hočejo s svojim kapitalom podrediti one, ki so šibkejši. Če upoštevamo interese narodov teh dežel, moramo biti skromnejši in ne smemo vsiljevati tega, kar bi moglo zadušiti gospodarsko šibkejšo državo. V tem pogledu bi bilo mnogo bolj demokratično, če pustimo malim državam, da glede tega same povedo svoje mnenje, ne da bi jim vsiljevali bremena, ki so zanje izredno težka in nesprejemljiva.

Napačno je mnenje, da sovjetska delegacija nasprotuje potrebi vrnitve lastne zavezniških držav, ki so trpele na ozemlju te ali one nekdanje sovražne države, ker ne vztraja na reparacijskih zahtevah. To je netočno. Mi smo za odškodovanje posestnikov zavezniških dežel za škodo, ki jim je bila povzročena na ozemlju nekdanje sovražne države, toda za delno odškodovanje, kakor se izvaja na področju reparacij, kjer se načelo delnega povračila uporablja še mnogo bolj dosledno. Tedaj se bo upoštevala pravica in obenem resnične možnosti premaganih držav.

Delegat Združenih držav, ki je govoril tukaj, se je po eni strani navdu-

ševal za potrebo odškodovanja posestnikov, ki so trpeli na ozemlju nekdanjih sovražnih držav, po drugi strani pa se je izjavil proti reparacijam in na vse načine poudarjal ogromno breme, ki ga pomenijo za premagane države.

Združene države so odklonile svoj podpis pod poglavje o reparacijah v osnutki mirovnih pogodb za Rumunijo, Madžarsko, Bolgarijo in Italijo. Posledica tega je kričeše nasprotje. Sovjetska delegacija ne more soglašati s tem položajem.

Ponovno se je govorilo o Grčiji. Govorilo se je, kako velike so zasluge Grčije v obrambi naše skupne stvari in to je popolnoma res. Grško ljudstvo se je junsko borilo za našo skupno stvar proti našim skupnim sovražnikom. Zakaj se v tem trenutku nihče ne spomni tistih ljudi, tistih junakov, ki so se udeležili grškega narodno osvobodilnega gibanja, znane pod imenom EAM in ki so bili junaki te veličastne borbe v Grčiji. (Ploskanje.) Poudariti zasluge Grčije v naši skupni osvobodilni borbi proti Nemčiji in njenim satelitom ter pozabiti na resnične junake, ki so pristali na največje žrtve in ovenčali Grčijo s slavo v borbi proti fašizmu, je nemogoče. Ne bi smeli preiti preko teh važnih in neizpodbitnih dejstev. Z druge strani pa, ko grški predstavnik razlaga svoje osvajaške črte, ko zahteva, naj mu odrežemo kos bolgarskega ozemlja, kos albanskega ozemlja in gre skoraj tako daleč, da predlaga razkosanje Albanije, zakaj ne kritiziramo teh izjav grškega predstavnika? Kaj je slabega v tem, če ta ali oni delegat kritizira njegove osvajaške načrte? Vendar pa, hvaliti Grčijo in povedati niti besede o teh izjavah osvajaškega značaja, ki so jih podali predstavniki Grčije, ali bi ne bilo to opogumljanje za takšne govore? Zaradi tega moramo spomniti na zasluge junškega grškega ljudstva, kadar pa uradni predstavniki Grčije izjavljajo protidemokratske in netočne zaključke, jih moramo kritizirati, da pravčasno vrnemo pustolovec od njihove nevarne pustolovske pilike. (Ploskanje.)

Končno moram povedati nekaj tudi o mirovni konferenci. Sovjetska delegacija ne more ostati brezbržna do poročil, ki so bila zadnji čas objavljena v tisku o načrtih za odložitve mirovne konference, o prekinitvi njene dela itd. Sovjetska delegacija tudi nikakor ne more prezeleti, da nekateri objavljajo lažna poročila kot mnenje sovjetske delegacije. Sovjetska delegacija meni, da moramo stremeti zate, da bi soglasno opravljali svoje težko delo, da bi čimprej izpolnili naloge, ki smo si jo zadali. Mnenja smo, da bi bilo bolje odložiti druge stvari kakor mirovno konferenco. Tudi smo mnenja, da se ne smemo omejit na začasen mir, kakor je dejal nekdo, ki je govoril na naši konferenci. Mi smo za to, da naj naše delo pripomore k ustanovitvi trdnega in trajnega mira, miru, ki ga pričakujejo veliki in mali narodi in h kateremu stremijo vsi miroljubni narodi.

Maršal Tito je sprejel zastopnike kranjskega delavstva

Kranj, 16. avgusta. Ko se je maršal Tito na svoji poti po Jugoslaviji ustavil v Sloveniji, so se pričeli delavci in namestenci tovarn v Kranju pripravljati na svoj največji dogodek: na obisk maršala Tita v njihovih tovarnah. Začeli so krasiti delavnice in druge delovne prostore v tovarnah, pa tudi pročelja stavb so se enkrat okrasili. Tudi v delu pri strojih, v tekmovalstvu za produkcijo, je bilo videti, da se delavci pripravljajo na obisk maršala Tita.

Danes pa so delavci in namestenci tovarn v Kranju poslali svoje zastopnike, da pozdravijo maršala Tita v njihovi sredi in da ga povabijo v svoje tovarne. Hoteli bi mu povedati, kako delajo za obnovo Jugoslavije, kako dvigajo produkcijo, da s svojim delom grade močno Jugoslavijo, ki je postala srečna domovina enakopravnih narodov.

Maršal Tito je pristočno sprejel 16 zastopnikov kranjskega delavstva, ki so se maršalu zahvalili za njegovo pozornost in skrb za delovno ljudstvo Jugoslavije. Povedali so mu, da so dopustili za delavce in namestence tista pridobitve Titove Jugoslavije, za katero so se dolga leta v stari Jugoslaviji zaman borili. Prav tako pa so mu zagotovili, da zaradi dopustov ne bo trpela produkcija v njihovih tovarnah in da bodo po počitku še krepkeje prišli za delo in izpolnjevali naloge, ki jih je maršal Tito postavil pred narode Jugoslavije. Ko so se mu zahvalili za besede, ki jih je maršal Tito na svoji poti po Jugoslaviji spregovoril delavcem vseh krajev Jugoslavije, so mu izročili darilo, ki so ga z veliko ljubeznijo izgotovili delavci iz vseh kranjskih tovarn. Darilo je 1½ m visok svetilnik, ki ga krasita peterokraka rdeča zvezda in simbol Osvobodilne fronte Slovenije. Tudi mladina kranjskih tovarn je izročila maršalu Titu dve darili: lep album in krasno izdelan zavoj z vsemi tekstilnimi vzorci tovarne Tekstil-indus.

V svojem razgovoru z zastopniki kranjskega delavstva se je maršal Tito zanimal za življenje in delo delavcev in njihovih družin. Zastopniki delavstva so mu povedali, da so bili v stari Jugoslaviji predmet izkoriščanja in da so bili zarmilost in nemilost prepuščeni izkoriščevalcem. Posebno danes, ko dobiva naše delovno ljudstvo postopoma z gospodarsko utrditvijo in izgradnjo nove države tiste pravice in pridobitve, za katere se je zaman borilo v stari Jugoslaviji, vidijo naši delovni ljudje, da je

samo Titova Jugoslavija tista, ki je uresničila in uresničuje pravice delovnega ljudstva. Redni plačani dopusti so ena tistih pridobitev, ki jih protiljudski režimi v stari Jugoslaviji niso in jih ne bi nikdar priznali našemu delovnemu človeku.

Maršal Tito je pritrdil zastopnikom delavstva in dejal: »Da, dopuste smo imeli takrat, ko so nas metali iz tovarn!«

V nadaljevanju svojega razgovora se je maršal Tito zanimal za prehrano in stanovanjski problem delavstva. Ko so mu delegati orisali težave, ki jih ima delavstvo Kranja zaradi dosedanj nezmotnosti zidave stanovanj, jim je maršal Tito priporočil, naj pristočno ustanovijo stanovanjske zadruge, ki bodo velika pomoč delavcem pri gradnji njihovih lastnih domov. Svetoval jim je, naj delavstvo podpre gradnjo skupinskih stanovanj, modernih delavskih domov. — Zanimal se je tudi za kulturno prosvetno udejstvovanje delavcev Kranja. Ko so mu zastopniki delavstva izrazili željo kranjskih delavcev, da bi čimprej prišli do svojega kulturno prosvetnega doma, je pozdravil to njihovo željo, pri tem pa jih je opozoril, da ne smejo prezeiti obnovitvenega dela v najbolj porušeni krajih Jugoslavije. Povedal jim je, da je videl na svoji poti po Jugoslaviji, predvsem v Kordunu in Liki, kraje, ki so popolnoma porušeni, kjer prebivalstvo še nima svojih domov, ki jim jih je porušil okupator. Tam prihaja iz mnogih krajev na desetisoče ljudi na ljudska zborovanja na prostem, ker ne morejo zborovati pod streho. Tudi delavci v Kranju ne smejo tega prezeiti in morajo vskladiti svoje potrebe z življenjskimi potrebami ostalih predelov Jugoslavije.

Ko se je maršal Tito še zanimal, če so delavci zadovoljni, kakšen je dvig produkcije, kako delajo tekstilne tovarne in tovarna za gumi, kako je s surovinami, kakšno je sodelovanje delavcev in kmetov, je izročil zastopnikom kranjskega delavstva svoje pozdrave vsem delavcem Kranja. Obljubil jim je, da jih bo obiskal v njihovih tovarnah, pri njihovem delu. Potem so se delegati poslovili od maršala Tita in se mu ponovno zahvalili za njegove besede.

Ko so zastopniki delavcev iz Kranja odhajali od maršala Tita, so bili še trdneje odločeni, da bodo vložili vse svoje sile za obnovo in izgradnjo Jugoslavije in da ne bodo v tej borbi za gospodarsko močno Jugoslavijo nikdar odstopili.

Sprejem pri šefu jugoslovanske delegacije na čast inozemskim delegatom na mirovni konferenci

Pariz, 15. avg. (Tanjug). Šef jugoslovanske delegacije in podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj je priredil snoči v jugoslovanskem veleposlaništvu v Parizu sprejem na čast udeležencem mirovne konference.

Sprejemu so prisostvovali Molotov, dr. Vang Ši-Čejk, Mackenzie King, Rzymowski, Jan Masaryk, Klemenčič, Manuškis, Kiselj, Mac Neil, šef absinske delegacije Ato Aklilu Abte Volda, šef indijske delegacije Runganadan, član ameriške delegacije Dun, podpredsednik norveške delegacije Hambro in podpredsednik holandske delegacije Van Starhenberg Stahover.

Ker je francoska vlada imela sejo, so bili Bidault in drugi ministri zadržani in se niso mogli udeležiti sprejema. Bidaulta je na sprejemu zastopala njegova soproga ga. BL daultova.

Sprejemu je prisostvovalo okoli 700 gostov. Razen šefov in članov delegacij so prisostvovali tudi člani diplomatskega zbora, zastopniki javnega in kulturnega življenja Francije ter zastopniki tujega in domačega tiska.

Jugoslovanski delegat Moša Pijade predsedniku mirovne konference o demantijih grškega zastopnika Calderisa

Pariz, 15. avg. (Tanjug). Jugoslovanski delegat na mirovni konferenci Moša Pijade je poslal predsedniku konference naslednje pismo:

Gospod predsednik! Šele danes je bilo jugoslovanski delegaciji dana možnost zvedeti za pismo z dne 14. avgusta, ki ga je g. Calderis poslal predsedniku plenarne konference. V tem svojem pismu naziva šefa grške delegacije »sad moje domišljije« izjave, ki sem jih podal v svoji deklaraciji na plenarni seji 10. avgusta — v zvezi s predlogom g. Calderisa jugoslovanski delegaciji o razdelitvi Albanije med Grčijo in Jugoslavijo.

Po prvem demantiju, podanem še na isti seji mirovne konference, in po drugem demantiju, ki ga je g. Calderis objavil v listih preko grškega veleposlaništva, je pismo g. Calderisa njegova tretja izjava o tem. Na prva dva demantija g. Calderisa

nisem odgovoril. Glede na toliko vztrajnost, da bi na moj račun obtoževal, sem smatral za potrebno izjaviti, da številni koraki g. Calderisa v nobenem primeru ne morejo izbrisati resnice. Res pa je, da je v razgovoru, ki ga je pri nekem sprejemu g. Calderis imel z dvema članoma jugoslovanske delegacije dr. Alešom Beblerjem in dr. Jožetom Vilfanom želel dobiti pristanek naše delegacije na grške zahteve do južne Albanije (Severni Epir) in je izjavil, da grška vlada ne bi nasprotovala, če bi si Jugoslavija v zasednem delu Albanije prisvojila ozemlja, ki bi jih želela.

To je doslovni predlog g. Calderisa in je očitno, da sem povedal resnico, ko sem govoril o predlogu za razdelitev Albanije.

Gospod predsednik, izvolite sprejeti izraz mojega globokega spoštovanja. — Pariz, 15. avgusta.

Nadaljevanje na 2. strani

Razprava na mirovni konferenci o izjavi zastopnika Madžarske

Nadaljevanje s 1. strani

napovedala vojno, kar je ugotovljeno tudi v osnutku mirovne pogodbe.

Govorec nato o vprašanju izseljevanja, je Kiseljev dejal, da je treba pomisliti, da del Madžarov, ki so živel v Češkoslovaški, ni prenehal motiti in kaliti dobrih odnosov med Madžarsko in Češkoslovaško, tako da se je Nemčija celo mogla poslužiti teh incidentov za izgovor, da je odzvala Češkoslovaški gotove dele in jih dala Madžarski. To je bilo storjeno z očitno arbitražo 2. novembra 1938. leta. Beloruska delegacija meni, da je treba odstraniti slednje, saj bi to bilo v zvezi z vprašanjem, ki bi v bodočnosti znova lahko povzročilo težave med Češkoslovaško in Madžarsko. To je potrebno, ker vzpostavitev dobrih odnosov ne bo koristila samo interesom madžarskega in češkoslovaškega prebivalstva, temveč bo tudi ugoden činitelj miru v tem delu Evrope.

Kiseljev je na koncu izrazil upanje, da bo vzpostavitev miru z Madžarsko pripomogla k razvoju demokratičnih sil mlade Madžarske republike in olajšala vzpostavitev odnosov z njenimi sosedmi.

Nato je govoril šef ameriške delegacije Byrnes. Po nekaterih pripombah o postopku in nastopanju predstavnikov bivših sovražnih držav, kakor tudi o njihovih izjavah, je prišel govoriti — kakor je sam dejal — o klevetah, ki so bile izrečene na govorniški odru proti Ameriki. Izjavil je, da se dviga proti slabemu prikazovanju njenega stališča in vzrokov in proti obtožbam, naperjenim proti italijanski vladi. Dejaj, da je sovjetski predstavnik, ki je opozoril Italijo, naj se varuje pred gospodarskimi ambicijami nekaterih velebil, omenil si je, ki so obogatele v tej vojni.

Byrnes je dejal, da ne ve, katere države so obogatele v vojni, upa pa, da so snjevski zastopnik pri tem ni mislil na Ameriko.

Nato je izjavil, da je sovjetski zastopnik trdil, da je ameriška zahteva po odškodnini izgubljena ali poškodovane lastnine v bivših sovražnih državah krivična in da gospodarsko obremenjuje te države. Meni, da zadovoljitev teh zahtev ne pomeni tako težke obremenitve, kakor je tista, ki bi jo države zadelo s plačevanjem reparacij Sovjetski zvezi.

Izjavil je tudi, da Amerika ne soglašala s mnenjem sovjetske delegacije, ki pravi, da pomenijo gospodarske določbe o sistemu najbolj zainteresiranih držav, ki jih je predložila ameriška delegacija, prizadevanja, da bi se bivše sovražne države sebično izkoristile s strani ZDA. Byrnes je nato zastopal načelo enakosti gospodarskih možnosti za vse države in je izjavil, da ga hočejo sedaj nasiljati kot metodo zasluževanja in izrabljanja slabših s strani močnejših.

Nato je dobil besedo Višinski. Dejal je: Slišati ste vrsto izjav in pripomb v zvezi z izjavo, ki jo je dala večeraj madžarska delegacija o osnutku mirovne pogodbe, ki ga sedaj predstavlja mirovna konferenca. Prosil sem za besedo, da bi s svoje strani v imenu sovjetske delegacije izrazil nekatere misli o tej zadevi.

Prejšnji govornik, predstavnik ameriške delegacije, je hotel, čeprav z znatno zamudo, izkoristiti ta primer, da se povrne na vprašanje Italije, in sploh, da se dotakne nekaterih splošnih vprašanj, posebno ti, stih, ki se tičejo postopka dela konference. Razumljivo je, da vsak govornik izbira pot, o kateri meni, da bo po njej najbolj napredoval.

Proti temu ni mogoče reči ničesar, če vodi ta pot zares naprej, a ne nazaj. V tem primeru pa ne moremo priznati te metode dela za takšno, ki pomaga k splošnemu uspehu konference. Kot predstavnik sovjetske delegacije se mi sedaj ni potrebno dotakniti tega, o čemer je govoril Byrnes, o postopku, o Italiji in Grčiji in o vrsti drugih vprašanj, čeprav moram reči, da je zame izvenredno nepričakovano Byrnesova izjava, po kateri naš postopek omogoča, da bodo predstavniki bivših sovražnih držav, ki so se govorili na konferenci, imeli možnost znova govoriti, ker konferenca ni določila takšnega postopka. To zahteva primerno proučevanje, a sedaj bi bilo prezagodaj govoriti med drugim splošno o postopku in diktirati bodoča pravila in bodoče korake konference, ne da bi konferenca ta vprašanja proučila, ne da bi jih postavila na dnevni red, kakor mora biti na vsakem pravilnem organiziranem sestanku. Kar se pa tiče izjave g. Byrnesa, čeprav je naperjena proti sovjetski delegaciji, se ne bom ustavljal pri njej, pri njenem bistvu, ne bom polemiziral, ker bo to bolje storil šef sovjetske delegacije Molotov, če bo za to prilika.

Prehajam na vprašanja, ki so neposredno povezana z mirovno pogodbo z Madžarsko, in predvsem se bom ustavil pri gospodarskih odstavkih, v pogledu katerih ni bila dosežena soglasnost v Svetu zunanjih ministrov. Ne da bi se dotaknili podrobnosti, je zanimivo objaviti zakaj v pogledu teh določb ni bilo dosežena soglasnost. Zakaj je Svet zunanjih ministrov s svojim vztrajnim delom in ob različnih mnenjih pri sestavljanju celotnih mirovnihih pogodb z različnimi državami (kakor je znano, jih je pet), dosegel soglasnost v mnogih precej težkih in ostrih vprašanjih, a ni dosegel soglasnosti niti glede enega odstavka gospodarskega značaja. Če je načelo, ki ga predlagajo ZDA in ki ga po pravilu podpirajo delegacija Velike Britanije in delegacije, ki so nam dobro znane,

resnično tako blagodejno in pravilno, zakaj tedaj v Svetu zunanjih ministrov o njem ni bila dosežena soglasnost glede tistih odstavkov, ki bi jih bilo treba vnesti v načela mirovnihih pogodb? Sovjetska delegacija je mnenja, da je treba pri sklepanju o gospodarskih zahtevah, ki jih je treba postaviti tej ali oni premagani državi, upoštevati vrsto zelo resnih dejstev. Med dejstvi takšne vrste uvršča sovjetska delegacija tudi gospodarske obveznosti, ki so jih že prevzele premagane države s sporazumom o premirju in ki morajo dobiti svoje mesto v osnutkih mirovnihih pogodb.

Višinski je nato postavil vprašanje, ali bi bilo pametno izjavljati podobno gospodarsko politiko proti premaganim državam, ne da bi upoštevali, kako je z izvrševanjem obveznosti teh držav, in jim postavljati še nove in nove zahteve, računajoč, da bodo izvršene ne glede na resnični položaj, na resnične izvore in ne glede na to, na čigav račun se bo to izvršilo. Takšna politika bi bila nerealna, to ne bi bila politika, temveč govorjenje, ki bi dovedlo do ne- sporazuma in zaostritve.

Višinski je nato dejal: Kakšno je načelno stališče, ki ga zavzema sovjetska vlada o gospodarskih vprašanjih, (ki niso majhnega pomena)? Ravna se po načelih, ki so bila že večkrat formulirana. Ta načela so v tem, da je treba na eni strani pri postavljanju vsake gospodarske zahteve upoštevati obveznosti, ki so že postavljene tej ali oni državi s sporazumom o premirju, a na drugi strani je treba upoštevati dejanski gospodarski položaj dotične države. Sovjetska zveza ima zakonito pravico, katere ji ne more nihče odre- kati, da zahteva nadomestilo za škodo, ki ji je bila povzročena v vojni, v kateri je sodelovala ta ali ona sovražna država. To je naša pravica in mi lahko zahtevamo plačilo v celoti za zločine in grehe, ki so jih izvedli te nad nami bivše sovražne države, toda pri tem je treba imeti občutek pravičnosti in umerjenosti. Mi branimo to načelo, toda na žalost dejstev, ki so pripravljale osnutke mirovnihih pogodb, nečelo pristati nanj. V tem je eno izmed glavnih nesoglasij, ki so ovirala, da se ni dosegel sporazum v pogledu gospodarskih odstavkov, ki ga je treba doseči šele na konferenci. Upoštevati je treba objektivne pogoje in dejstva, ker je rečeno, da so dejstva trdoglava stvar, in če se ne upoštevajo, se obrnejo proti tistim, ki z njimi ne računajo, — računa pa ne tisti, ki tega ne želijo.

Pri pretresanju osnutkov mirovnihih pogodb z Madžarsko kakor tudi z drugimi državami se Sovjetska zveza drži teh načel.

Višinski je nato pojasnil sovjetsko reparacijsko politiko do Madžarske. Omenil je, da vsebuje sporazum o premirju nekatere zahteve, ki pa jih je treba omiliti in olajšati njihovo izvrševanje. Dejal je, da gre Sovjetska zveza po tej poti, in je nato navedel nekaj primerov. Leta 1945. je morala Madžarska dobaviti Sovjetski zvezi na račun reparacij blago za 33,5 milijonov dolarjev, a dobavila je samo za 10,5 milijonov dolarjev, torej samo 33%. Razen tega sta Sovjetska zveza in Madžarska sklenili trgovski pogodbo, po kateri se izjavi medsebojna izmenjava blaga. Sovjetska zveza je dobavila Madžarski blaga za več kot 6 milijonov dolarjev, a Madžarska je izročila blaga samo za 22.000 dolarjev. Sovjetska vlada ni samo izvršila svojih obveznosti po trgovski pogodbi in dobavila Madžarski blago, temveč je Madžarski nudila tudi nadaljnje olajšave pri plačevanju reparacij. Rok izročitve reparacij je podaljšal od 6 na 8 let in sovjetska vlada je sprejela tisti program plačevanja, ki ga je predložila madžarska vlada: prve dve leti 21 milijonov, drugo leto 23 milijonov, tretje leto 25 milijonov itd.

Dr. Groza o razmejitvi med Rumunijo in Bolgarijo

Sofija, 15. avg. Predsednik rumunske vlade dr. Groza, ki je govoril na mirovni konferenci o stališču Rumunije, je glede meje med Rumunijo in Bolgarijo med drugim izjavil:

Naši mirovne pogodbe bi rešili tudi problem meje med Rumunijo in Bolgarijo. Rumunska vlada meni, da reševanje problema meje iz leta 1913 ni bilo delo rumunskega naroda, ampak del pustolovski in imperialistične politike, sedaj pa so dani novi pogoji za razvoj miroljubnih in prijateljskih odnosov med rumunskim in bolgarskim narodom.

Udeležencem razprave proti skupini vojnih zločincev

Ljubljana, 16. avgusta 1946.

Kakor je bilo javljeno, se bo pričela sodna razprava proti skupini sodelavcev z okupatorjem in vojnih zločincev z Rupnikom na čelu 21. avgusta.

Zaradi udeležbe na javni sodni razpravi proti Rupniku je veliko po- vpraševanje ljudi, ki bi radi prisostvovali. Sporočamo, da bodo vstopnice za razpravo izdajali četrtini od- nosno krajevni ljudski odbori.

VEREMENSKA NAPOVED ZA SOBOTO 17. AVGUSTA:

Spremljiva oblačnost, nagnjenje h krajevnim nevihtam, zlasti zvečer.

Diktiranje ali sporazumna graditev miru

Beograjska »Borba« je priobčila v četrti naslednji članek Stefana Mitroviča o mirovni konferenci v Parizu.

Mirovna konferenca se je dosedaj predvsem bavila z vprašanjem poslovnika in organizacije. Naj izgleda se tako nesmiselno, da se je mirovna konferenca, ki se je sestala po tako strašni vojni, v kateri so milijoni ljudi žrtvovali življenje za plemenite cilje človečanstva, bavila tako dolgo in na tak način s takim problemom, vendar ni niti od daleč slučajno, da se je na konferenci vodila borba ravno zaradi tega vprašanja in da so se ob- stoječi odnosi odkrili, razglašili in v neki meri zaostрили ravno na tem vprašanju.

Kaj je smisel borbe za poslovnika in organizacijo mirovne konference? Vojno smo vodili skupno na temelju skupno določenih in v skupnih li- stinah skupno formuliranih ciljev. — Niti predstavniki današnje skupine »navadne večine«, niti njihova glasov- na vodja niso tedaj, ko sta Hitler in Mussolini vladala v Evropi in za- sadila svoj prapor ob Rokavskem pre- livu, postavili vprašanje, koliko Hitlerjev in Mussolinijevih divizij naj razbijajo kakšno vojsko, koliko mest in pokrajin naj osvojijo kakšna vojska in tako dalje.

Tedaj so vsi pozivali k slogi in k skupnim naporom. Tedaj so se divili sili Rdeče armade in jo nazivali osvoboditeljico. Tedaj so proslavljali na- rodno osvobodilno borbo Jugoslavije kot srce odpora Evrope. Tedaj so go- vorili o mednarodni vlogi Sovjetske zveze po vojni in o zadolženosti na- pram Jugoslaviji po končanih bojih. Tedaj ni pri njih vladal zakon »na- vadne večine«, temveč zakon edinstva in enodušnosti. Proti motnemu in sil- nemu fašističnemu vojnemu stroju je bil tedaj nekatere njihove zveste vo- jake iz sedanjih njihove glasovne vojske zelo težko opaziti.

Da, bojevali smo se skupno na temelju skupno določenih in v skupnih li- stinah skupno formuliranih ciljev. Ti cilji so bili globoko demokratični in pravični. Drugačnji tudi niso mogli bi- ti, ker so v vojni sodelovali narodi, a ne oni krogi, ki se po logiki svjega lastnega življenja vedno brigajo le za svojo nadlodo na svetu, za svoje po- zicije in za svoje koristi.

Vojno je bilo mogoče uspešno vo- diti in v vojni je bilo mogoče zmaga- ti samo z zavzeto napredka, samo z gesli demokracije, samo na stališču napre- dni demokratičnih vojnih ciljev. Niko- kor drugat! O usodi vojne — ponav- ljamo se enkrat — so namreč odloče- vali narodi. Vojni cilji so vsebovali štiri osnovne naloge: 1. zmagati in iz- koreniniti fašizem; 2. organizirati pra- vičen mir na temelju pravičnih mej, na temelju pravice vsakega naroda do lastne narodne svobode; 3. zagoto- viti vsakemu narodu neovirani samo- stojni notranji razvoj na temelju ne- vmešavanja in notranje zadeve posa- meznih držav; 4. zagotoviti sodelova- nje med narodi na temelju složenega, sporazumnega miru in problemov po- vojnega življenja.

Ko sta Hitler in Mussolini vladala v Evropi in zasidala svoj prapor ob Ro- kavskem prelivu, ko je po Evropi tek- la kri, ko je po vzhodni in severni Evropi tekla kri v potokih, tedaj ni bilo zabeleženo, da bi katera izmed držav, ki spada na sedanji mirovni konferenci med tako imenovano »na- vadno večino«, zahtevala razpravo o načinu določevanja vojnih ciljev; raz- pravo o vprašanju glasovanja z »na- vadno večino« za ali proti vojnim cil- jem. Tedaj so tudi oni, ki so pred- stavljali Washington, oni, ki so pred- stavljali London, kakor tudi oni, ki so živeli v Londonu in Washingtonu in so, recimo, predstavljali Amster- dam, »poveljevali in proslavljali voje- ne cilje ter pozdravljali soglasje med zavezniki« državi glede vojnih ciljev. Kratekalo, oni tedaj niso bili »navadni večinci«, ampak čisti trite- ljnici.

Vsaka zavezniška država je smatra- la sklepe velikih zaveznikov za skup- ne sklepe, za skupne cilje. Morda je tedaj v tem pogledu igrala določeno vlogo okoliščina, da tedaj niso raz- pravljali v Luksemburški palači v Pa- rizu, temveč se je vodila zelo huda razprava z ognjenim orožjem na bo- jiščih, kjer niso odločevali glasovi, ampak ljudska življenja. Toda danes so določene osebnosti, ki predstavljajo na mirovni konferenci Washington in London, kakor tudi oni, ki pred- stavljajo po navodilih iz Washingtona in Londona kmete na diplomatski ša- hovnici, pričeli že takoj po končani vojni izpreminjati svoje nazore.

Namesto dosledne zmage nad fa- šizmom, izkoreninjenja fašističnih ostankov in uničenja vojnih zločin- cev, reakcionarni anglo-ameriški kro- gi, kjer je morejše, se ščitijo fašisti- če ostanke in vojne zločince, ter jih vtihovaljajo celo v državne apa- rate posameznih držav in podpirajo njihove spletke pri natenju tretje svetovne vojne. Ti krogi drže celo Francovo fašistično strahovlado in vsiljujejo nekaterim državam, ka- kor n. pr. Grčiji, tak režime, ki so po svoji vsebini fašistični.

Namesto organiziranja pravičnega miru na temelju pravičnih mej, na temelju pravice vsakega naroda do svoje narodne svobode, anglo-ame- riški krogi, kjer je morejše, aktivno ovirajo organizacijo miru. Oni na- sprotnje narodni osvoboditvi in zedinjenju posameznih narodov ali delov posameznih narodov, kakor se je to pokazalo v vprašanju Juljske krajine in Trsta. Oni izkoristajo po- samezna ozemeljska vprašanja za kupovanje posameznih narodov, in za ustvarjanje polkolonialnih dežel, kakor je to slučaj z Italijo.

Namesto zagotavljanja in priznanja pravice vsakega naroda do neovira- nega samostojnega razvoja na pod- lagi nevmesavanja v njegove notra- nje zadeve, ogrožajo ti krogi brez- obzirno z orožjem, denarjem, diplo- matskimi igrami, gospodarskimi

ukrepi, vohunštvom in propagando, narodno neodvisnost posameznih na- rodov in suverenost posameznih dr- žav, Indonezija, Grčija, Kitajska in Italija so tipični primeri te politike. Namesto sodelovanja med narodi in enotnega, složenega, sporazumnega urejevanja problema organizacije poveljnega miru in poveljnega življe- nja, hočejo anglo-ameriški imperia- listi razbiti sodelovanje med svobo- doljnim narodi.

Taki so torej nameni in tudi po- litična praksa anglo-ameriških im- perialističnih krogov v odnosu do iz- vajanja ciljev, ki so bili v vojni skup- no določeni in formulirani skupno v skupnih listinah. Te namere so našle svoj izraz tudi na mirovni konferen- ci. Oni bi namreč hoteli napraviti iz te konference svoje orodje za dikti- ranje svoje volje svobodnim in svo- bodoljubnim narodom, ki so v po- tokihi preživeli svojo kri za življenje Evrope in za svobodo Evrope, ko sta vladala v Evropi še Hitler in Mus- solini.

Glavni smisel in glavni cilj anglo- ameriških manevrov na mirovni kon- ferenci je torej ta, da skušajo dobiti tako možnost in take pozicije na konferenci, s katerih bi lahko one- mogočili izvedbo onih ciljev, ki so za- nje milijoni ljudi žrtvovali svoje življenje. Smisel in cilj teh mane- vrov je končno ta, da z metodo pre- glasovanja diktirajo take pogoje miru, ki bi zagotovili njihove inte- rese, njihove pozicije, njihovo nad- vlado v Evropi in — ne samo v Evropi.

Kot tolmači jugoslovanskega jav- nega mnenja opozarjamo nosilce ta- kih namer na določena dejstva iz zgodovine naših narodov, na določe- ne naše nacionalne običaje in na na- cionalne posebnosti.

1. Jugoslavijo so ustvarili taki narodi, ki v svoji zgodovini ne pozna- jo nobenih diktatorov, suženjstva, po- nizanja in ogražanja narodnih kori- sti, temveč so vedno nasprotovali vsem diktatom, se vedno borili proti onim, ki so jim hoteli vsiliti svojo voljo, in so vedno bolj ljubili svojo svobodo kakor pa življenje v poni- žanju.

2. Ko je 26. marca 1941. hotela os- Rim-Berlin ustvariti iz Jugoslavi- je svojega vazala in svoje vojno opo- rišče proti zaveznikom, tedaj so se jugoslovanski narodi dvignili in po- gnanje izdajalca iz svoje dežele ter proglasili geslo: »Bolje grob, nego rob!« Ko je 7. aprila neka inozem- ska agentura neke zavezniške deže- le podpisala sramotno kapitulacijo, so šli naši narodi kljub izdajniški politiki te agenture v krvavo narod- no osvobodilno borbo proti nemško- italijanskim zavojevalcem. Ko so Nemci in Italijani naznanili, da ho- jejo iztrebiti naše narode, in ko so izvedli v ta namen vrsto ofenziv pro- ti naši vojski, so jugoslovanski na- rodi odgovarjali vedno še s večjo silo in še s silnejšim navalom na svo- je sovražnike. Ko so nekatere ino- zemске države hotele s pomočjo fa- šizma sleparja in izdajalca Dra- že Mihajloviča in njegovih pomaga- čev napraviti iz Jugoslavije drugo Grčijo in ji vsiliti takšen režim »či- ste demokracije«, kakršen je n. pr. sedaj v Grčiji, tedaj so naši narodi temeljito preprečili vse take poiz- kuse.

3. Jugoslovanski narodi so bili vedno pripravljeni, enakopravno, po- svobodno, ne da bi pri tem varčevali s svojimi napori, sodelovati pri vseh akcijah v korist človeštva. Jugoslo- vanski narodi niso nikdar sovražili drugih narodov, nikdar niso stremeli po osvajanje drugih ozemelj, nikdar niso poniževali drugih narodov. Zgo- dovina odnosov naših narodov na- pram drugim narodom in današnji duh odnosa naše republike napram drugim narodom so našli svoj jasni in nedvoumni izraz v besedah naše- ga narodnega voditelja, maršala Ti- ta: »Tujega nočemo — svojega ne damo!« Ta zgodovina in ta duh je tedaj temelj stališča, ki ga je zavzel na mirovni konferenci tov. Edvard Kardelj napram italijanskemu narodu, stališče, ki po svoji veličini, ši- rokogrudnosti in pravičnosti nima primere na tej konferenci.

Skratka, upoštevaje težke zgodo- vinske izkušnje in izkušnje, ki si jih je človeštvo pridobilo v prvi in dru- gi svetovni vojni, Jugoslavija na- sprotnje in še ne bo nikdar strinja- la s politiko diktiranja miru, ki vo- di k nadvladi nekaterih imperial- ističnih sil nad Evropo in k ustvar- janju novih virov napadalnosti. Ju- goslavija je za složno, sporazumno urejevanje problema poveljnega miru na temelju onih ciljev, ki so bili skupno določeni in za katere smo se skupno borili v vojni proti fašizmu.

Novi britanski poslanik v Beogradu

Beograd, 16. avg. Večera ob 18. je prispel na zemunsko letališče g. Charles Pick, novi britanski veleposlanik v Jugoslaviji. G. veleposlanika je v imenu ministrstva zunanjih zadev sprejel šef protokola Pavle Beljanski, v imenu britanskega veleposlanstva v Beogradu pa odpravnik poslov britan- skega veleposlanstva g. Georges Clayton.

Poslanik španske republikanske vlade v Beogradu

Beograd, 16. avg. Poslanik španske republikanske vlade v Jugoslaviji Fe- derico Mignana je večeraj zjutraj pri- spel v spremstvu Guardiele Alvarija v Beograd.

Na železniški postaji je sprejel špan- skega poslanika v imenu ministrstva za zunanje zadeve šef protokola Pavle Beljanski.

Sožalje predsednika vlade LRS družinam umrlih rudarjev in svojcem ponesrečencev

Ljubljana, 16. avgusta. Predsednik vlade Ljudske republike Slovenije tov. Miha Marinko je družinam umrlih ru- darjev, ponesrečencem in njihovim svojim poslan pismo, kjer jim izra- ža v svojem imenu in v imenu vlade Ljudske republike Slovenije sožalje o priliki težke nesreče, ki jih je zadel.

V tem pismu pravi med drugim: »Ko dajemo delavskemu razredu vse priznanje za njegove velike nape- re pri obnovi naše domovine, se kiz-

njamo žrtvam, ki so padle na fronti našega veličastnega delovnega poleta, s polno zavestjo, da vse slovensko ljudstvo sočustvuje z njimi in prizna- va njihov ogromni delež v naši skupni stvari.

Predsednik vlade je določil tudi vsoto 200.000 din za podporo družin umrlih rudarjev, kakor tudi za podporo ponesrečencem in njihovim svojimcem.

Pogreb ponesrečenih junakov dela v Zabukovci

V ponedeljek, dne 12. t. m. pono- čni se je pripetila v premočnem Zabukovcu pri Zalcu huda rudniška nesreča, pri kateri je izgubilo živ- ljenje 14 rudarjev — 12 kopačev in 2 vozača —, 9 pa jih je bilo hudo ranjenih. Nesrečo je povzročila eks- plozija zemeljskega plina na zahod- nem delu premočnega polja »Bar- bara«. Vse delavstvo z izvezbanihi reševalci — prostovoljci na čelu je takoj neustrašeno vdrlo v rove in začelo reševati ponesrečene tovariše, toda 14 tovarišev je bilo že mrtvih. Imena teh junakov dela, ki so žrtvovali življenje v boju za našo go- spodarsko obnovo, so: Brezovnik Le- ro, Eših Ivo, Hrastnik Franc, Kač Martin, Ogrišek Jože, Petre Karel, Pader Jakob, Pihler Albin, Platov Šek Ivan, Seligo Franc, Selic Franc, Stancer Anton, Vajncel Valentin in Vodovnik Anton. Vsi razen štirihi so bili oženjeni in družinski očeti. To- da za njimi ne žalujemo le njihove žene in otroci in njihovi tovariši pri delu, temveč vse slovensko delovno ljudstvo, kateremu so s svojim de- lom v premočnem hoteli pripomo- čiti do boljše življenja, vključ tu- mu, da so vedeli, da je rudnik po- krivati prejšnjih uprav izza časa sta- bi rudnik uspešno doprinala k na- šemu gospodarskemu razvoju, pa na- je zadel katastrofa, ki je zahteva- la življenje štirinajstih tovarišev.

Pravi vzrok te nesreče je dejstvo, da so preko sto let rudarji v Zabu- kovci morali prenašati strahotno izkoriščanje brezdušnega kapitala. Več kot sto let je trajalo brezvest- no ropanje bogastva tega rudnika. Posledica tega zločina ravnarja, da je danes polagamo v grob naše vrle rudarje, ki so padli v boju na fronti dela, v boju za odstranitev vsega slabega, kar je povzročil zlo- činski izkoriščevalni kapitalistični sistem in vsled česar se danes v svobodi vsi trpimo. Kakor nam je ob izgubi naših vrlih delovnih tovari- šev težko pri srcu vsem skupaj, ta- ko na drugi strani še bolj raste na- ša odločnost, da bomo storili vse, pa najsi bodo težkoče še tako velike, da izgradimo do kraja novi, boljši svet, ki ne bo poznal nesreče takšne- ga značaja, ki bo tudi rudarjem omogočil, da bodo šli na delo v rud- niku z zavestjo, da je do najvišje možnosti zagotovljeno njihovo zdrav- je in življenje.

Ob težki izgubi pa krepi svoje- umrlih in ponesrečenih zavest, da jim stoji ob strani in sočustvuje z njimi vse naše ljudstvo in naša ljud- ska oblast, ki je že ukrenila vse za pomoč njihovih žena in otrok.

Preganjani grški invalidi prosijo jugoslovanske narode in vso svetovno javnost za pomoč

Beograd, 15. avgusta. Grški invalidi in ranjenci iz narodno osvobodilne- ga boja so poslali iz Aten Združenju invalidov in ranjencev narodno osvobodilno borbo Jugoslavije pismo, v katerem opisujejo svoj žalostni polo- žaj, »ki je nastal po neizvajani inter- venciji neke zavezniške dežele«.

Iz pisma je razvidno, da se seda- nje razmere v Grčiji prav nič ne raz- likujejo od časov fašistične okupacije, čeprav sta minili že dve leti, odkar so zavezniški zmagali nad fašizmom. Medtem, ko uživajo okupatorjevi po- magarji vse ugodnosti invalidnim in vsakovrstno pomoč, je vlada invali- de ljudskega odpora, ki so se štiri leta zvesto borili za zavezniško stvar, vrgla na cesto, kjer so kljub odprtim ranam brez vsakršne zaščite. Vladi jih preganja na vsakem koraku in jih hoče za vsako ceno uničiti.

Grški invalidi nadaljujejo: »Nave- dli bomo nekaj primerov, iz katerih je razviden naš žalostni položaj. In- valid Apostolopoulos, ki je bil ranjen v boju z Nemci, se je zatekel v okto- br 1945. v Atene, da bi se zdravil, ker je imel še odprte rane, vlada pa kljub našim zahtevam ni dovolila sprejema v bolnišnico, češ, da ni pro- stora. Posledica je bila, da je naš to- variš umrl. Takih primerov je na sto- tne

Izmed 10.000 ranjencev odporniške- ga gibanja jih ima 3000 še vedno iz- strekle v telesu. Za te ranjence ni nobene nade, da bi ozdraveli, kajti vlada ne sprejema v bolnišnice tistih, ki so se borili proti fašizmu. Tisoč petsto jetičnih invalidov tava po uli- cah in nima možnosti sprejema v sa- natorije. Sedemsto invalidov je brez ortopedičnih pomožnih sredstev. Sto- štirideset ranjencev, izmed katerih bi mnogi lahko ozdraveli z zdravil- njem v inozemstvu, ho oslepleli. Se- demsto invalidov je vlada zaprla, češ, da so se borili proti fašizmu in nje- govim pomagačem. Boriti se proti oku- patorju pomeni za vlado zločin, ki ga je treba kaznovati.

Tovariši! Svoj sedanji položaj smo vam oburazložili točno in brez preti- uravanja. Ko se obračamo do invali- dov in ranjencev iz protifašistične vojne v vaši domovini, istočasno pa do vaših narodov, Vas pozivamo, da nam pomagate z vsemi sredstvi, da bi tudi mi dobili mesto, ki nam gre kot

invalidom in ranjencem. Mi smo edini invalidi iz druge svetovne vojne, ki že dve leti po osvoboditvi ne preje- mamo pokojnine in ki nismo priznani kot vojni invalidi.

Pregnanje nas sili, da se obračamo do Vas in obenem do vseh civil- iziranih držav sveta s prošnjo, da po- zovete vse vojaške, delavske in kul- turne organizacije, naj nam po svojih močeh pomagajo iz sedanjega položa- ja. Predlagamo, naj se skliče svetovni kongres invalidov iz vojne 1935—45.

Prepričani, da nas boste razume- li in tovariško podprli, pričakujemo Va- šega sodelovanja in pomoči pri us- tvarjanju svetovne federacije invali- dov, da bi se tako spravilo naše vpra- šanje pred svetovni forum.

V pričakovanju Vašega odgovora Vas prosimo, da sprejmete naše brats- ke pozdrave.

Pismo sta podpisala predsednik in generalni sekretar Vsegrške unije in- validov in ranjencev iz narodno osvobodilnega boja.

Šahovski turnir v Groningenu

Reuter poroča: Na svetovnem šahovskem turnirju v Groningenu je v drugem kolu dr. Euwe (Holandija) premagal Kottnera (Češkoslovaška) v 32 potezah, Smislov (ZSSR) pa Steinerja (ZDA) po 34 po- tezah. Denker (ZDA) je premagal Šza- ba (Madžarska) in Christoffel (Švica) Bernsteina (Francija). Najdorf (Argen- tina) je premagal Boleslavskega (ZSSR) v 32 potezah. Guimard (Ar- gentina) je igral neodločeno z O'Kel- lyjem (Belgija). Botvinnik (ZSSR) je premagal Šveda Lundina v 52 potezah. Dr. Vidmar (Jugoslavija) je igral z dr. Tartakowerjem (Francija).

Po drugem kolu so rezultati nasled- nji: Euwe, Botvinnik, Smislov, vsak po dve točki, O'Kelly, Denker, Naj- dorf in Kotov po 1½ točke, Tartako- wer 1 točka in (1), Lundin, Guimard, Christoffel in Stoltz po 1 točko, Boleslavski in Janowsky po pol točke, Bernstein, Flohr in Kottner (Če- škoslovaška) brez točke. Z eno prekri- njeno partijo, Szabo, Steiner in Vid- mar brez točke.

Kako je prišlo do nesreče v premogovniku Zabukovca

Državni rudnik Zabukovca se nahaja nekaj kilometrov južno od prijaznega savinjskega trga Zaleca, ki je središče hmeljarskega okoliša v Savinjski dolini. Z rudarskim delom so začeli v tem premogovniku že l. 1843. Do prve svetovne vojne so bile pomembne jame last različnih lastnikov. V začetku prve svetovne vojne pa je presel rudnik v last avstrijske države, nato pa l. 1918. v last bivše jugoslovanske države.

Nad sto let so vsi lastniki zanemarjali premogovnik

Za premogovnik Zabukovca je znano, da je premogovni sloj zaradi delovanja gorstovnih sil močno nagiban, premaknjen in prelomljen. S tem ni oteženo samo raziskovanje, ampak tudi odpiranje in pripravljanje jame. Zaradi tega so ves čas obstojale premogovne kopali nesistematično v večjih ali manjših delih premogovnega sloja, ki se deli v tri dele, v krovni, srednji in talni sloj. Zlasti krovni sloj vsebuje zelo tisti in dober premog ter je zaradi majhnega odstotka gorljivega žvepla posebno primeren za metalurške obrate. Vendar pa vsebuje vse premogovni sloj mnogo eksplozivnih plinov.

Najprej so začeli kopati pred več kot sto leti na mestu današnje stare jame. Nepravilno in nerazumljivo za današnje rudarske pojme je dejstvo, da so takrat v krovnem delu sloja pustili ponekod triletni metra do 1 m debele plast premoga, na drugih mestih pa celo vse tri sloje, česar se danes rudarji čudijo. Takrat so odkopavali premogovni sloj od vzhodne strani proti zahodu, ker so na tej strani najlažje prodrli do premoga. Odkopavali pa so samo najbližji, to je krovni sloj. Posledica tega je, da je v starih odkopanih predelih in ravni polno vode in plina, kar danes zelo otežuje delo v rudniku. Pri odkopavanju se tudi niso držali kakšnega načrta, kopali niso od meje premogovnega polja proti sredini, ampak so odkopavali vse, ob kar so zaleli. Posledica tega nesistematičnega in neenakomernega odkopavanja so mnogi šanti in janske zgradbe, ki so še danes priča o neznanju takratnih tamnih rudarskih inženjerskih in o roparskem sistemu izkoriščanja premogovnega bogastva Zabukovske kotline.

Tudi prejšnja Jugosla- vija ni izboljšala stanja v rudniku

Tudi ves čas obstoja predpriliske Jugoslavije niso nicesar izboljšali v izgradnji jame. Veliki priisk in številni janski ognji so leta 1925 sicer priskrili jansko upravo, da je uvedla pri kopanju talni sistem — talni sistem obstoja v tem, da so glavne izvozne proge zgrajene v talni plasti, ki leži pod premogovnim slojem —, vendar se tudi pri tem sistemu niso držali nikakršnih pravih načrtov ter so na ta način življenjsko dobo rudnika podaljševali samo iz leta v leto, ne da bi skrbeli za varnost delavstva in za smotno vključitev premogovnika v gospodarski sistem države. Danes pripada o tem brezglavem sistemu izkoriščanja številne dolge proge za izvoz ter jaski, ki so na mnogih mestih lomljeni. Hoja po rojih je zaradi tega silno težavna. Rudar rabi za dohod in izhod iz jame dve uri, s čemer potroši velik del svoje delovne energije, ki bi jo drugače lahko uporabil za produktivno delo. Zato se ni čuditi, da je skoro polovica rudarskega osebja zaposlenega pri vzdrževanju rovov in pri izvozu. To je bil tudi vzrok, da je bil rudnik po večini pasiven, kar so skušali preprečiti samo z brezobzirnim izkoriščanjem delavcev in s skrajno nizkimi mezdami. Leta 1939, so odgovorni čaršijski krogi v Beogradu in Sarajevu pri Upravi državnih rudnikov uvideli, da tako ne gre več naprej. Izdelan je bil načrt centralnega izvoznega jaska, ki bi naj povezal novo in staro jamo. Toda kakor marsikje drugod, je ostalo tudi tu samo pri načrtu. Kreditov za uresnitve načrta ni bilo od nikoder. Izgovarjali so se, češ, da leži rudnik preblizu meje in da je pasiven, zato da je škoda dragih investicij. Tako so prepustili rudnik počasnemu hiranju.

Okupator je rudnik skoraj upropastil z brez- obzirnim izkoriščanjem

Vsa štiri leta okupacije so Nemci gledali samo na to, da so iz rudnika iztisili čim več premoga, za kar so uporabili vse delovne sile v rudniku, ki so jih imeli na razpolago. Odpiranje in pripravljanje novih odkopov so omejili na najkrajši možni čas, obstoječe janske zgradbe pa so tako zanemarili, da se je l. 1944 — mesec dni, preden so partizani priskrili Nemce, da so se umaknili iz rudnika — zaporedoma zrušilo nekaj važnih janskih zgradb, zaradi česar je voda zalela staro jamo. Od septembra 1944 pa do marca 1945 so v jami vzdrževali le najnujnejše izvozne proge in proge za zračenje, odkopavali pa so samo za potrebe okolice prebivalstva, in to rudarji sami. Nemcem se je sicer končno posrečilo, da so spet zasedli rudnik, toda kmalu so morali spet bežati in tokrat za vedno.

Nova ljudska oblast je prevzela v rudniku žalostno dediščino

Po osvoboditvi je nova ljudska oblast prevzela v rudniku žalostno dediščino. Rudnik je bil v čisto zapuščenem stanju. Stara jama je bila zalita z vodo, janski sistem »Barbara« pa se je nahajal v skrajno slabem stanju. Z naravnost junjskimi napori

rudarjev se je posrečilo izvršiti najnujnejša sanacijska dela v jamah in zunaj njih, tako da je rudnik v marcu 1946 dosegel predvno produkcijo in se tako vključil v fronto obnove. V vrsto drugih slovenskih rudnikov, iz katerih črpa kri naša industrija. Vendar pa se je naša ljudska oblast od prvega trenutka zavedala, da kljub nujni potrebi vključitve rudnika v sedanje gospodarsko življenje delo v rudniku ne sme iti naprej na stari način, da je treba rudnik odpreti in modernizirati, da bodo ustvarjeni namiselnim normalni in zdravi delovni pogoji, rudniku pa zagotovljen obstoj in razvoj. Takoj so se lotili dela, da bi izkopali centralni izvozni jask, obenem pa so začeli odpirati jame na sodoben način. Naročili so nove, moderne izvaževalne stroje, pa tudi kopalne stroje, ki bodo olajšali rudarjem težko delo, obenem pa povečali produktivnost dela. Toda ljudska oblast ni skrbela samo za rudnik. Njena skrb je obsegala tudi rudarje in njihove svoje. Drž. uprava rudnika se

je lotila istočasno z deli v rudniku tudi uresnitve velikega socialnega programa, ki si ga je zadala. V zvezi z ljudskimi odbori hoče zgraditi in že gradi rudarjem sodobne stanovanjske hiše, v katerih bo našel rudar po težkem delu prijeten dom in v katerih bo doraščal nov, zdrav rudarski rod. Ves rudniški delovni kolektiv in z ljubezno sodeluje pri izgradnji novega rudnika, svest si pomoči in razumevanja ljudskih oblasti. Sedanja težka nesreča pa je nov dokaz, kaj je zagrešila gospodarska politika režimov v stari Jugoslaviji, ki ni niti najmanj pazila in skrbela za pravilno izgradnjo naših rudnikov in za varnost delavcev, saj so bile v tistih letih nesreče v vseh naših rudnikih na dnevnem redu, zlasti v državni. To pa ne velja samo za Slovenijo, še v večji meri za državne rudnike v ostalih predelih Jugoslavije. Ta težka nesreča pa nam je vsem tudi v spomin, da moramo skrbno paziti in ukreniti vse, da bomo takšne nesreče v bodoče preprečili. J.

Obnovljen je veliki železniško-cestni most pri Brčkem

V sredo je bil izročen prometu veliki železniško-cestni most preko Save v Brčkem, ki sedaj veže novo progno Brčko-Banoviči s staro progno od Vinkovce do Save. Most, ki je dolg 793 m in ima 29 lokov, je bil med vojno hudo poškodovan. Od celotne dolžine je bilo po osvoboditvi porušeno 400 m železne konstrukcije, 300 m pa je bilo hudo poškodovanih. Tudi štirje stebri so bili poškodovani. Z obnovo so pričeli že v juniju, v večjem obsegu pa so se pričela obnovitvena dela letos spomladi, zlasti v zvezi z gradnjo mladinske proge. Za postavitev novih železnih konstrukcij je bilo treba zgraditi v strugi Save 26 velikih odrov, za kar so potrošili 1760 kub. m lesa. V tvornici vagonov in mostov v Slavenskom Brodu so izdelali nove železne konstrukcije v teži 200.000 kg in popravili poškodovane železne konstrukcije v teži 400.000 kg. Za obnovo mostu je bil določen konec avgusta, vendar je delavcem in tehnikom uspelo obnoviti most 15 dni prej.

Otvoritvene veselosti so se udeležili zvezni gradbeni minister Vlada Zečević, zvezni minister za delo Vicko Krstulović, hrvatski minister

za trgovino in preskrbo Jurica Dravšnik in pomočnik gradbenega ministra Bosne in Hercegovine inž. Fin. Navzoči so bili tudi številni predstavniki lokalnih ljudskih oblasti. Ob 9. zjutraj je peljal preko obnovljene mostu prvi vlak, ki je potem nadaljeval svojo pot na prvih 30 km novozgrajene mladinske proge. V samem Brčkem je bilo prirejeno zborovanje, ki se ga je udeležilo veliko število delavcev, mladincev in domačinov. Zvezni minister Vlada Zečević je v imenu maršala Tita in zvezne vlade pohvalil delavce, tehničarje in inženjere, ki so omogočili obnovo mostu v tako kratkem času. Obljubil je, da bo podprl predlog sindikata delavcev, ki so se udeležili gradnje, da se most imenuje »Most bratstva in edinstva«.

Obnova mostu je velikega pomena za sedanjo izvozno kampanjo sliv, kajti v Brčkem je bilo že pred vojno središče za izvoz sliv. Preko obnovljenega mostu bodo sedaj mnogo lažje dovažali material za gradnjo mladinske proge. Pomen tega mostu pa bo prišel popolnoma do veljave, ko bo zgrajena mladinska proga in ko se bo pričel odvoz premoga iz Banovičev v Hrvatsko in Vojvodino.

Sanitetne skupine v Bosni in Hercegovini

Ker primanjkuje zdravnikov, vsled česar je onemogočeno ustanavljanje zdravstvenih ustanov po mnogih mestih in vaseh, je pričelo ministrstvo zdravja Bosne in Hercegovine organizirati velike zdravstvene skupine, sestojajoče iz zdravnikov specialstov. Te skupine potujejo po Bosni in Hercegovini in proučujejo zdravstvene razmere na terenu. Pri sedanjih težkih poveljnih razmerah je pomen teh skupin zelo velik.

Prva taka skupina je obiskala v letošnjem poletju Hercegovino, a druga je pred kratkim odšla v zahodno Bosno. Ta skupina obstoja iz 14 zdravnikov, 1 lekarnarja in pomožnega osebja. S seboj ima roent-

genski aparat ter vse potrebne instrumente. Doslej je izvršila 42.351 pregledov, 2967 laboratorijskih in seroloških pregledov, preko 2000 roentgenoloških pregledov in razdala 21.396 zdravil. V sled poštvovalnega dela članov te ekipe so bili doseženi v petih tednih dobri rezultati.

Ljudske oblasti, ljudski odbori, mladinske in antifašistične organizacije so zdravstveni skupini povsod nudile veliko pomoč.

Poleg pregledov in zdravljenj je zdravstvena skupina priredila tudi zdravstveno in prosvetna poučna predavanja. Ljudstvo je povsod z veseljem sprejemala delo te skupine.

VESTI IZ OBNOVE

Iz odpadkov ječmena v pivovarnah so začeli pridobivati na Hrvatskem enzimatski preparat, potreben za mehanizacijo usnja. Prej so ga pridobivali izkjučno iz goveje žleze pankreasa, toda zaradi omejenega klanja živine, se je usnjarska industrija znašla v krizi. To odkritje je silno pomembno za našo usnjarsko industrijo. Proizvodnja tega encima iz odpadkov ječmena je za 50% cenejša in mnogo bolj enostavna, razen tega ga lahko zdaj pridobivajo neomejene količine.

V Zagrebu bodo začeli graditi dva stadiona, na Svetiškem in na Igrališču »Akademikarjev«. Prvi bo imel prostora za 50.000 ljudi. Zgradili ju bodo s prostovoljnimi delom.

Varaždinskim tekstilcem »Tivarjev« je bila izročena prehodna zastavica kot najboljšemu tekstilnemu delovnemu kolektivu v prvomajskem tekmovalstvu. V LR Hrvatski so kot delovni kolektiv na tretjem mestu za kolektivom »Jadranskih ladjedelnice« v Splitu in kolektivom istrskega rudnika Raša.

NA DELU V JUNAŠKI VASI

V senci Trdinovega vrha, 12 km od Novega mesta, stoji vas Gabrije. Hudo je prizadeta. Ne morda po nedavnem neurju, ki je s točo opustošilo široko pokrajino okrog Novega mesta. Vas Gabrije je bila pri tem k sreči izvežeta, saj je rodila dobro in letina v splošnem ne kaže slabo. Pač pa trpi junška vas za posledicami domovinske vojne. Sila važna je bila ta postojanka in menda ni partizana, ki se je boril na Dolenjskem, da ne bi poznal tega imena. Gabrije je bila tista dolenjskih vasi, ki se je celotno vključila v Osvobodilno fronto. To so domovale naše brigade in se formirale za akcije. Zato je bila vas Gabrije skoraj od vsega pričetka domovinske vojne izpostavljena besu sovražnikov in domačih izdajalcev.

Iz te vasi je šlo 140 moških fantov v partizanske vrste, med njimi so bile tri partizanke. Stirideset se jih ni vrnilo. Vrsta poslopj v Gabriju je požganih, zlasti na obodu, številne družine so brez rednika. Italijani so jo prvi požgali v začetku l. 1943, na kar so se trikrat ofenzivno vdrl v vas. Vmes so pogostokrat bili dnevi, ko ni bilo žive duše v vasi, od starčka do novorojenčka, vse se je skrilo v hosto. Najhuša ofenziva je bila 21. oktobra 1943, ko so nemški okupatorji in domači izdajalci ujeli 19 partizanov in jih ustrelili na Možljem vrhu. Porušena in trdo preizkušena je vas Gabrije pretrpela še poslednje težko dobo do osvoboditve.

V osvobodilni borbi težko preizkušena je bila 21. oktobra 1943, ko so nemški okupatorji in domači izdajalci ujeli 19 partizanov in jih ustrelili na Možljem vrhu. Porušena in trdo preizkušena je vas Gabrije pretrpela še poslednje težko dobo do osvoboditve. V osvobodilni borbi težko preizku-

šeno vas so še štirikrat obiskali delovni prostovoljci. Prvič so jo obiskale žene iz mariborskega okrožja. Nato so se tu zglasili Trboveljčani. Potem so prišli Novomeščani. Preteklo soboto pa so pod vodstvom tov. Frana Novaka prihiteli v pomoč profesionalisti ljubljanskega terena Kolodvor. Z dvema kamionoma se je odpeljalo na Dolenjsko 38 pripadnikov različnih obrti. Domačini so jih prijazno sprejeli in poskrbeli za prenočišče na senu. V nedeljo je prav zarana so naši profesionalisti začeli z delom. Šestnajst šivilj si je dalo opravka pri strojih, kolikor so jih imeli domačini na razpolago. Šivale so in krpale, kar koli je bilo premešene v delo. Trije krojači so se kosali z njimi, štirje čevljarji pa so s kladivom in drugim orodjem tekmovali s štirimi kleparji in ključavničarji. Kovačnica je bila na razpolago; orodje in material so delovni prostovoljci prinesli s seboj. Razen tega je bila z izletom združena nabiralna akcija, s pomočjo katere je ljubljanski teren Kolodvor nakupil za vas Gabrije lepo zbirko novega orodja, poljsko posteljo, 60 kosov razne opreme ter razno perilo in posode. Manjkala tudi ni knjižna zbirka in so domačini prav hvaležno že dopolnili segli po knjigah in brošurah.

Do poznega nedeljskega popoldneva je odmevalo veselo delo. V teku dopoldneva so se voditelji in organizatorji tega uspešnega delovnega izleta sestali s predstavniki krajevnega ljudskega odbora in organizacije OF ter

Še le kontrolna komisija je poskrbela za vdovo

Ljudska oblast je že med narodno osvobodilno borbo z veliko požrtvovalnostjo lajšala bedo in trpljenje številnih žrtv fašističnega nasilja. Po osvoboditvi se je zaradi splošnega razvedanja, ki nam ga je zapustil okupator, njena skrb za sirote in žrtve vojne še povečala. Po naših opustošenih vaseh in mestih je stradal nešteto partizanskih sirot, ki so jim očeteje ustreljeni kot talci, ni imela skorje kruha za lačne otroke. Mnogi niso izgubili samo svojceve, temveč jim je trpljenje v vojni povsem uničilo tudi zdravje, tako da kljub volji do dela niso mogli več prijeti za delo. Iz taborišč so v tisočih prihajali interniranci, ki so bili zaradi izčrpanosti potrebni bodisi začasne, bodisi stalne pomoči.

Vsem tem je ljudska oblast takoj po osvoboditvi posvetila vso skrb in brez odlašanja začela zbirati sredstva, s katerimi je mnoge obvarovala pred najhujšim, zlasti pa pred lakoto. Kljub ruševinam in vsakovrstnim plovim težavam smo v socialno skrbstvenem delu doslej dosegli uspehe, kakršni so možni samo v ljudski državi. Iz republiških kreditov je oskrbovanih okrog 9000 sirot in žrtv fašističnega nasilja. A skrb za čimbolj uspešno socialno pomoči ni prepuščena samo organom oblasti, temveč je postala stvar stvari in srca slehernega zavednega državljanja.

Skrb za sirote in onemoglo je postala v tem kratkem času po osvoboditvi tako množična, kakor ni bila pri nas še nikoli. To najlepše dokazuje požrtvovalno delo množičnih organizacij, ki s svojimi prispevki oskrbujejo številne domove in zavetišča, s čimer zelo olajšujejo delo organom oblasti, ki zaradi poveljnih težav še nimajo na razpolago toliko sredstev, da bi sami krili vse potrebe.

Pri vsej tej socialnoskrbstveni delavnosti pa moramo ugotoviti, da se tu pa tam še vedno dogajajo napake, zaradi katerih trpe revščino in pomanjkanje ljudi, ki po vsej pravici zaslužijo vso podporo in pomoč. Napake nastajajo predvsem zaradi že tolikokrat obojenega birokratskega poslovanja nekaterih posameznikov in tolikošte tolmachenja zakonov in navodil. Do kakšnih nesmislov in krivic utegne privedti tako poslovanje, smo že nekajkrat pokazali. Pred kratkim pa je Kontrolna komisija ugotovila nov primer, ki se je zgodil v okraju Rakek.

V vasi Viševce v Loški dolini je zadnje mesece živela v velikem pomanjkanju vdova Jozefa Potecin, ki jo je trpljenje v vojni tako izčrpalo, da je zaradi splošne oslabelosti ne more več sama preživljati. Zena je brez premoženja ter stanuje pri tujih ljudeh. V času okupacije je živela v vsem sreem za partizane in z možem, ki je bil delavec, ter s hčerko, ki je bila delavica, ter s hčerko, ki je bila delavica. Padel je kot talec. A ta žrtev je ni upoginjala, temveč je s hčerko še bolj neumorno delala za zmago. Okupator in domači izdajalci so jo često mučili z zasliševanji. Često se je po več dni skrivala po gozdovih, da bi jo okupator in domobranske drhate ne dohile v roke. Pred osvoboditvijo je bila v gozdovih več mesecev in se je vrnila skupno s partizani. Spomladi 1945, jo je malo prej osvoboditvi zadel nova nesreča. Belogardiisti so ujeli njeno hčer Pepco in jo po zverinskem mučenju ubili. Tako je zena izgubila tudi svojega edinega otroka, ki bi ji mogel biti v oporo na stara leta.

Vse to gorje je ženo povsem izčrpalo. Ker se ni mogla sama preživljati, ji je okrajni odbor na prošnjo krajevnega ljudskega odbora odobril mesečno podporo, s katero si je mogla nakupiti vsaj najpotrebnejše za življenje. Podpora je prejemala do letošnjega marca. Živela je sicer skromno, vendar človeka dostojno življenje.

Ko je bilo treba letošnjo pomlad zaradi revizije denarnih podpor prošnje ponovno predložiti, je bila ženi na njeno veliko začudenje prošnja odklonjena. Zena nikakor ni mogla razumeti, da so ji podpora ustavili, ko je vendar v prošnji do zadnje potankosti opisala svoj položaj. Resničnost podatkov je potrdil tudi krajevni ljudski odbor, ki je obenem s prošnjo poslal okrajnemu odboru celo svoje priporočilo. A prošnja je bila kljub temu zavrnjena. Ko se je žena zaradi te očitne krivice na krajevni odbor pritožila, je zvedela, da je okrajna komisija za podeljevanje podpor njeno prošnjo ugodno rešila. A z odločbo okrajne komisije se ni strinjala okrajna komisija, ki je prošnjo zavrnila. Zavrnitev je utemljila s tem, da žena še ni stara 50 let — stara je namreč 49 let — in da ji zato morala o svoji delovni nesposobnosti predložiti zdravniško spravevalo.

Zena bi morala torej napraviti novo prošnjo in ji priložiti zdravniško spravevalo samo zato, ker okrajna komisija ni hotela upoštevati v prošnji navedenih in od krajevnega ljudskega odbora potrjenih podatkov, iz katerih je bilo dovolj jasno razvidno, da je bila žena žrtev fašističnega nasilja in da se zaradi izčrpanosti ne more sama preživljati. Če bi se komisija le malo zamislila v položaj 49 letne vdove po dekavcu, ki je vse življenje živela v pomanjkanju in ki je morala med vojno pretrpeti toliko gorja, potem bi se ji sklicevanje na tisto leto, ki manjka ženi do 50 let, nujno moralo zdati smešno. Prav tako bi bila komisija brez pomišljanja odobrila podporo, če bi si bila pravilno tolmčila uredbu o podeljevanju časinskih podpor. Ker pa si je uredbu razlagala po birokratsko, ni uvidela, da ima smisel zahtevati zdravniško spravevalo takrat, kadar bi zaradi pomanjkanja verodostojnih podatkov ali mladosti prosilca nastal dvom, ali je prosilec res potreben pomoči ali ne. Takega dvoma pa tu ni moglo biti. K temu je treba dodati še to, da okrajna komisija ni sprejela odločbe niti potem ko je postalo povsem jasno, da zdravniško spravevalo v našem primeru ni potrebno. Kmalu nato je namreč izšlo navodilo ministrstva za socialno skrbstvo, ki izrecno poudarja, da se nad 45 let stare žene ki so bile žrtve fašističnega nasilja, smatrajo za nesposobne za delo. Navodilo je bilo torej dovolj jasno, vendar ni okrajna komisija storila nič, da bi popravila napako. Res je sicer, da je imela komisija tedaj mnogo posla, saj je imela okrog 5000 prošenj. Vendar to dejstvo napake, ki se nam zaradi prezaoplenosti zdi bolj razumljiva, ne more opravičiti.

Če trdimo, da je okrajna komisija grešila zaradi birokratskega pomanjkanja in celo zaradi slabega poznavanja navodil, je treba povedati, da je okrajna komisija zagrešila takoj na to še hujšo napako. Vdova ji je namreč takoj po zavrnitvi prošnje preko krajevnega ljudskega odbora predložila spravevalo, ki pa ni bilo odposlano okrajni komisiji, sicer se je izgubilo. Med tem ko je vdova stradalala, je ležala zdravniško spravevalo, ki bi omehalo tudi birokratskega uradnika na okrožju, nekeje v miznici med kupi aktov in papirja. Odkrila ga je šele kontrolna komisija. Če je ravnala okrajna komisija takrat, ko je brez birokratskih pomislekov vdovi prošnjo ugodno rešila, vsekakor hvalevredno, pomeni ta stvar z zdravniškim spravevalom več kot malomarnost.

Položaj vdove je bil obupen. Dovolj je, če povemo, da tri mesece ni mogla kupiti niti za en sam odrezek živila. Čeprav so ji pomagali nekateri sosedje, ki pa so bili v vojni sami močno prizadeti, bi morala slej ko prej z berasko palico v roki in z grenko mislijo v srcu po svetu, če ne bi Kontrolna komisija stvari pravočasno odkrila in poskrbela, da je vdova končno le dobila podporo, ki ji gre po vsej pravici. Kontrolna ko-

Mladina bi rada vedela

Štab mladinskih delovnih brigad pri gradnji proge Otovice-Bubnjarci nam je poslal sledeče pismo, da ga objavimo:

Mnogokrat smo že čitali o enem izmed najnevarnejših nezdruženj pojavov, ki ga dnevno srečujemo po naših uradih — o birokraciji. Na žalost pa lahko ugotovimo, da si birokrati teh opominov ne jemljejo k srcu ter »vestno« izvršujejo svoje birokratsko delo naprej.

Zelje bi odgovora od prizadetih tovarišev v sledečem: pri gradnji proge Otovice-Bubnjarci, ki je eno najvažnejših obnovitvenih del v Sloveniji, dela 600 mladincev in mladink. Brez dvoma, da se ta mladina z zavestjo bori na polju obnove, kar nam potrjuje delovni efekt in izjave vseh brigadirjev. Ko prideš v brigado, pa te mladina obkoli in toži, da ni pragoval, kar je glavna ovira pri delu. »Nismo prišli na letovanje — bomo dela« — izjavlja 600 mladincev.

Toda ne samo pragoval, tudi ostalega železniškega materiala in prevoznih sredstev manjka. Vse to ovira načrtno delo in medbrigadno tekmovalstvo.

Vsa mladina na sektorju Otovice-Bubnjarci razume, da se nahajamo v gospodarski borbi in koliko je porušenega in kaj vse je treba obnoviti. Razumljivo nam je, da se železnica uprava trudi, da bi vkljub pomanjkanju materiala čim bolj izvršila započeto delo.

Kljub temu pa, da nam nekateri lepo pojasnjujejo pomanjkanje pragoval, pa ne moremo razumeti in ne bomo razumeli, čemu nam dostavljajo pragoval iz Brezice in iz Sevnice šele danes, ko pa leže tam že več kot mesec dni in čeprav smo se obrnili zanje že večkrat na vse mogoče dane forumne. Ne razumemo tudi tega, zakaj morajo hoditi prevzemati te pragovalne uradnike iz Ljubljane, ki so zelo neuporabni, čeprav imajo gradbeno vodstvo za obnovo železnice proge dovolj tovarišev, ki bi to delo vestno izvršili.

Mladina bi rada to vedela.

Janez

Prehodno zastavo kot zmagovalce prvomajskega tekmovalstva v skupini kovinske industrije Srbije je te dni prejel delovni kolektiv tovarne »Sardit« v Smederevu. Predvideno proizvodnjo so prekosili za 36%.

V Belem polju in Baru v Crni gori so osnovali dve premični delavnici za predelavo in konzerviranje sadja ter povrtnine in za izdelavo sira, ki bosta imeli dnevno kapaciteto 600 do 700 konzervirnih škatel po en kilogram.

Delavci podjetja »Morava« v Beogradu so z iznajdbami in s stroji, ki so jih sami sestavili, povišali normo pri rezanju pločevine in pri litju za 200 do 300%.

Državni zbor in folklorna skupina Albanije na svoji turneji po Jugoslaviji te dni gostujeta na mladinski progi kjer bosta imela več prireditev.

Misija je uredila, da bo prejemala vdova odslej še višjo podporo, kot jo je dobivala takoj po osvoboditvi. Prejela bo tudi vso zaostalo podporo. Tako bo vdova spet mogla zavišati mirnejšo življenje, ko ji ne bo treba večer skrbeti, kje jo bodo našli jutri.

Se neka: ta primer je Kontrolna komisija odkrila sama, ko so njeni organi po službeni dolžnosti pregledovali poslovanje ljudskih odborov. Jasno je, da vdovi ne bi bilo treba trpeti toliko časa pomanjkanje, če bi Kontrolna komisija že prej zvedela za napako. Tako ta primer ponovno dokazuje, kako važno je, da sodeluje s Kontrolno komisijo prav vse ljudstvo. Siehni državljani, ki mu je mar korist ljudstva, je dolžan, da sporoči vsako napako Kontrolni komisiji čim jo opazi, in sicer ne glede na to, ali trpi zaradi napake sam ali pa njegov tovariš. Zavedati se namreč moramo, da si bomo le s skupnimi napori za skupno blaginjo zagotovili tudi srečo vsakega posameznika.

Vzpodbujeni po uspešno opravljenem izletu in pod vtisom ruševin, ki so jih še videli na povratku, so nabrali mnogo volje za nadaljnje delovne izlete v naše opustošene kraje.

KULTURNI PREGLED

Pariška gledališča

Francosko gledališče in njegov razvoj sta pri nas manj znana kot francoska dramska literatura. Preporočila francoske odrske umetnosti se je pričel l. 1887, po vojaškem porazu Francije v 70-ih letih, ki je prinesel v javno življenje temeljito izboljšanje. Posledica tega poraza je razmah realizma v literaturi in tudi v gledališču. Reforma gledališča je vezana z velikim igralcem in režiserjem Andrejem Antoine-om. Bil je preprosto uslužbenec pariske elektrarne. S skromnimi dohodki se je izobraževal, ustanovil svojo amatersko družino, jo z največjimi gmotnimi žrtvami razvijal, igral, boril se za ideal »pravega gledališča« in uspel. Obratunjal je z doletanim gledališčem napihneje lažnejše romantike, reformiral režijo, da je postala tolmáč avtorjevega dela, zavzel sceno opremo z naslikanimi predmeti in upeljal realistično sceno. Od igralca, ki se je bil izjedil v praznega patetika, nasenljivega in načičkanega, je zahteval podrejen vlogi, pristno občutno realistično igranje. Znano je, da so igralke nastopale oblične kot princeze, ne glede na vlogo in, da so za eno vlogo potrošile vsi letni plači. Na kakšen nivo so zaradi tega padle, je jasno. Reforme so zadele v gledaliških krogih na hud odpor. Posebno močnega nasprotnika je imel v prvem odru države »Comédie française«, čuvarici starih tradicij. To znamenito gledališče skoraj ni poznalo tehnične napredka od Molierovih časov. Antoine je ustanovil svoje gledališče »Theatre Libre«, s katerim je zbral globoko brazdo za sodobno gledališče. Iz njegove šole so izšli znameniti oderski delavci Gémier, Janvier in številni drugi. Njegov vpliv se je razširil na vsa francoska gledališča. Štosema tudi »Comédie« ni več mogla mimo novih odkritij. S številnimi turnejami je opolnil gledališča drugih narodov. 1897. je gosloval tudi v Trstu in v Rusiji. Vendar pa ni mogel uresničiti vseh zamisli in ustvariti res obzvir in spon prosto gledališče zaradi reakcionarnega stališča buržoazije in njene vlade. Pikro pripominja neki pisatelj, da je država samo za svetčano razsvetljavo Pariza v enem večeru potrošila več kot bi stalo vzdrževanje gledališča vsi sezono. Uresničenje svojih najdražjih želj in v tihih hrepenenjih pa je Antoine doživel v »Umetniškem gledališču Stanislavskoga«.

1925. ali 1926. leta se je pojavil »Theatre du Cartel«. Ustvarila ga je četvorica nadarjenih gledaliških ljudi: Pitoeff, Baty, Jouvet in Dullin. Vsi ti so po različnih potih iskali novega izraza v neprestani borbi z družbo in financami. V obrambo skupnih interesov svojih gledališč so ustanovili kartel. Ta družba je bila bolj moralnega kakor pa gmotnega značaja. Cartel je hotel uvrstiti homogenost igralških ansamblorov, umetniško izoblikovati modernega igralca z novimi načini inscenacije, z izbiro repertoarja ustvariti sodobno napredno gledališče, braniti pravi duh gledališča proti vsem tradicionalnim navlakam in usledinam, v katerih se je dušila službena umetnost.

Pitoeff je umrl 1919. leta, ostali trije še delajo.

Današnja pariška gledališča nadaljujejo tam, kjer so pred vojno končala. Novega prinašajo bore malo in še to ni za našo miselnost. Vodilno gledališče Francije je »Comédie Française«, ki je odigrala odlično vlogo v zgodovini. Upravlja se še vedno po Napoleonovem Moskovskem statutu iz l. 1812. Čeprav bi bila potrebna revizija tega statuta, ker ne odgovarja današnjim zahtevam in potrebam gledališča, je tradicija močnejša od reformističnih poskusov. »Comédie« goji v glavnem klasičen repertoar, predvsem Molierove. Notranost tega starega gledališča vzbuja spoštovanje. Neka resnost se drži sten in kipov slavnih pisateljev in igralcev. Vse je tako kot je bilo nekoč. Če bi vstopil Ludvik XIV. v ložo s svojim spremstvom, bi bilo vse v stilu. Le kup reflektorjev ob proscenjskih ložah nekako ne harmonira s staro režijo.

ko zaveso, predstavljajočo zagrinjalo. Pričetek predstave oznanjajo tradicionalni udarci s palico ob tla.

2336. predstava »Tartuffe«. Ob vzporeditvi z našo se posebej zanimiva. Ob dvigu zastora preseneči stara meščanska soba zbledele temno-rdeče barve z veliko zeleno prekrilo mizo. Iz scene veje duh po starini, velika temna vrata se slopnjujejo mračnost notranjine. Vso predstavo odigrajo v eni sceni, dejanja naznačijo s kratkim spuščanjem zaves. Kako igravo Moliera? Vajeni smo gledati v Tartuffu tip svetohlinca, namreč znanega svetohlinca s postrani nagmieno glavo, z maziljeno plegnjenim govorico, skratka figuro odvratnega klerikala. Če ne bi poznal komedije, bi njegov nastop prežrl, tako je bil preprost v vsem vedenju, govorici, le v očeh se je sem in tja užgala iskra, neskladna s pojavom. Vendar je bil Tartuffe, ko je govoril s Cleanthom, zapeljav Elmiro, ali se prekal z Dorino. Pri Molieru ne igravo komedije, ne pretiravajo v ničem. Kar skušajo nekatere igralkice doseči z narejeno igrivostjo, to napravi njihova z neodoljivim prirojenim čarom. Poleg Tartuffa in nad vsemi je igralka Dorine. V meščanski sredini predstavlja zdravo žensko iz ljudstva. S prirodnim razumom in s pristnim čustvom reagira na nepravičnosti okolice. Večinoma so pa povprečni igralci, kakršnih je povsod mnogo. Na sporedu ni naveden režiser — sprito strogo čuvane in negovane tradicije je najbrž odveč. Zunanja slika predstave: scena, kostumi, luč so v lepi skladnosti.

Racineova tragedija »Britanice« v enotni plastični, stilizirani sceni je dobra predstava. Medtem ko občinstvo neprestano burno ploska Molierovim duhovitostim, je pri Racineu hladnejše, čeprav so njegove obsodbe nečloveškega tiranstva tudi danes nad vse aktualne in ima francosko ljudstvo dovolj vzrokov glasno protestirati proti raznim oblikam modernega nerostva. Ali pa v francosko »Comédie« ne prihaja ljudstvo? Slednje bo najbrže držalo, ker so vstopnice tako visoke, da jih ljudske množice ne zmogajo.

»Comédie« duši tradicija. Ne more se sprostiti oklepa službene birokracije. Izraz notranji trenj je odhod dveh prvih igralcev z desetorico tovarišev z njenih desk.

Drugo gledališče, o katerem govorimo, da se bo združilo s »Comédie«, je Narodno gledališče »Odéon«. Pod upravo Antoine-a in Gémier-a je bilo zavezano moderno smer in zaslovalo. Sodeč pa po predstavi »Peera Gynta«, ki je bil skoraj zanikrno insceniran, slabo opremljen in tudi slabo igran, ne zasluži imena drugega gledališča Francije.

Ostanje so gledališča Cartela. Najboljše med njimi je »Theatre Sarah Bernhard« pod vodstvom režiserja in igralca Dullina. Vprizorja star, preizkušen in uspel repertoar: »Volpone«, »Mercadet«, »Ziviljenje — sen«, »Skopuh« večer za večerom polnijo veliko gledališče. Dullin je zbral v svoj krog vrsto dobrih igralcev, ki jih je večina sama vzevali. Njegov Volpone, vloga in cela predstava, diha življenje. Vsak igralec je na svojem mestu, izdelana kabineta figura. Predstava je čista inscenacijsko in igralško in tvori zaokroženo umetniško celoto. Dullin vzdržuje tudi solo z oddelki za gledališče, kino in radio.

Naslednje gledališče Cartela je Baty-jevo na Montparnassu, neopazno stajeno med hišami. Baty sam ni igralec. Njegova posebnost je odrska razsvetljava. To je pritrilo do neverjetnih učinkov, ki so skorajda samim sebi namen. Operira s kopico reflektorjev in neonskimi svetlobnimi telesi v barvah. Z razsvetljavo ustvarja bogate in razkošne scene, s preprostim materijalom daje čarobne vidice. Vprizoritev Musset-ovega »Lorenzacia« v Batyjevi prireditvi je razkosana na veliko število slik. Pri krajšavi teksta je zagrešil napako, da je črtal kratke, a za dramo in čas značilne scene puntarskega razpoloženja delavcev in obrtnikov proti Medicej-

cem. Ob izključitvi delovnega ljudstva zbledi revolucionarno dejanje, naslojeno samo na sebičnega in pesimističnega filozofa Lorenca.

Tretje gledališče kartela »Athene« vodi Louis Jouvet. Izvaja Girardoux-jeva dela tako tudi najnovejšo »La folle de Chaillot« dramo proti trutost, proti 200 družinam. Delo je zgrešeno. Na eni strani so zastopniki trutost, eksploatacije, v borbi proti njim pa stoji deklasiranci, vagabundi, beraci, defektni, slaboumni. Zgodi se problem današnje Francije, nacionalizacija industrije deli narod v dva tabora. Od izida te borbe zavisi njegova bodočnost. »Rešitev« problema kol ga postavlja Girardoux v svojem delu je navdajna, nesvarna. Truisti so lahko zadovoljni s tako armado nasprotikov. Njihova »revolucija« ni nevarna. Nasprotno potrjuje jih v veri, da bodo lahko še dolgo sesali kri francoskega ljudstva. To dejstvo ne popravi dobro predstava s sijajno igralko Marguerite Moreno v naslovni vlogi.

V gledališču Chatelet nasproti gledališča Sarah Bernhard igravo dan na dan že dobrega pol leta Rostand-ova »Orlić«. Oprema je bajna, nad vse razkošna, skoraj revijalna, nadkrepije igralce. Publiku pri tej predstavi uživa v preteklosti, ploska slavi Napoleonove Francije.

Izredno zanimiva je bila vprizoritev Eshilovih »Perzanov« v Palais de Chaillot, ki so jo pripravili dijaki skupine Antičnega gledališča pariske Sorbonne. Skupina znanstveno proučuje grški teater ter ga skuša obnoviti v njegovi prvobitnosti. Zbor, ki ga na poklicnih odrih prikazujejo stališča, je pri njih močno razgiban. Osnova mu je ples po ostrim ritmu peteža teksta, spremljanega z instrumentalno dobo. Zborovodja in vodnik le pe besedilo, temveč dejansko vodi zbor. Dirigira svoje starce, jih razporeja po odru, intonira, naznačuje akcente, jih skratka giblje. Predstava je bila na umetniški stopnji. Višek je dosežen s plesom, ko kličejo Dariusovega duha. Zbor pleše in poje v kolu ob spremljavi primitivnih instrumentov in prehaja iz počasnega ritma v divji ples do izčrpanosti. Dinamično in čustveno izjemno pripravljeno nastop Darusovega duha. Ta mladina nosi v sebi resna in zdrava umetniška stremjenja. Daleč od teatralnosti učinkuje s preprostim in iskrenim podajanjem. Pri tej predstavi so nazorno prikazali originalno grško glasbo in razne variante v moderni obdelavi z novim instrumentom »Ondes Martenot«. Glasbilo ima obliko clavicorda. Zvoke proizvaja s sistemom elektron, sličen radijskim in jih ojačuje z zvočnikom. Izvaja 1/4, 1/8, 1/16 tona, obseže 8 oktav, ima vse dinamične stopnje od najslabnejšega pianissima do najmočnejšega fortissima in najrazličnejše glasovne timbre od človeškega, godal, pihal do tolkal.

Se nekaj o operi. Predvsem občiti Pariz pomanjkanje dobrih pevcev, ker je odličnice izvalil dolar in film v Ameriko. Insenciacije so konvencionalne, odlični so pa orkestri in dirigenti. Glavni deli odtehta eksaktno muzikalno prednašanje. Baletu so vsebinsko neužitni, prazne vsebine, anemični. Naša vprizoritev »Vraga na vasi« z Makarji bi bila za Pariz senzacija prvega reda. Prav tako bi uspešna večina naših pevcev.

Operni aparat je ogromen. Opera Comique ima 800 članov, za naše pojme bajno število. Vstopnice se težko dobe, ker so predstave kljub visoki vstopnini vnaprej razprodane. Odnos občinstva do gledališča in igralcev je pristran. Občinstvo ljubi svoje igralce in jim izraža simpatije in priznanje, čim se pojavijo na odru, ne le v operi, temveč tudi v drami. Tuca preseneči in skoraj da moti čisto ploskanje med dejanjem. Kritika je v dnevnih bolj informativnega in reklamnega značaja, v revijah pa stroga, izčrpana in poučna, toda za prizadelega nikdar žaljiva. Igralci so na splošno zelo kultivirani, dobro šolani z izvrstno dikcijo. Odrska oprema je povprečno izdelana z velikim okusom in finim čutom, s fantazijo. Posebni mojstri so v eleganciji krojev, v barvah in v kombinaciji. V tehničnem pogledu odra so šli mimo moderne tehnike, ki je gledališču že z ozirom na film nujno potrebna. Mnogi

ZUNANJEPOLITIČNE VESTI

Vprašanje sprejema Albanije, Irske in Afganistana v organizacijo Združenih narodov

New York, 14. avg. (Tass) Sekretariat organizacije Združenih narodov je 12. avgusta sporočil, da je sovjetski predstavnik Krasilnikov na tajni seji komisije Varnostnega sveta, na kateri so razpravljali o vprašanju sprejema novih članov, zavril prošnjo Irske za sprejem v članstvo organizacije Združenih narodov. Krasilnikov si je pridržal pravico, da se pozneje vrne na to vprašanje. Prošnjo Irske so podprli predstavniki Anglije, Francije, Kitajske, Združenih držav Amerike, Mehike, Holandije, Brazilije in Egipta. Predstavnik Poljske se je vzdržal glasovanja.

Prošnjo Afganistana za sprejem v članstvo organizacije Združenih narodov so podprli predstavniki Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Anglije, Francije, Kitajske, Brazilije, Egipta, Holandije in Poljske. Predstavnik Avstralije se je vzdržal glasovanja.

Komisija je odložila razpravo o prošnji Albanije, dokler ne prispejo odgovori na stavljen vprašanja.

Komisija je prav tako odobrila vsto vprašani, ki bodo predložena vladim Mongolske ljudske republike.

Pariz, 14. avg. (AFP) »Front National« je priobčil članek z naslovom »Nesramen Calderisov napad na Albanijo«, kjer med drugim pravi: »Dejstva dokazujejo, da je severni Epir albanški. Ko bo mirovna konferenca uredila ta spor, bi organizacija Združenih narodov ne postopala pravično, ako ne bi pristustila Albaniji k sodelovanju. Albansko demokratično ljudstvo, ki se je z vsemi svojimi silami posvetilo obnovi svoje države, zasluži spoštovanje velikih držav.

Tudi fašistična Portugalska prosi za sprejem

Moskva, 15. avg. (Tass) »Trud« organ vsezveznega centralnega Sovjetskega sindikata ZSSR, komentira zahtevo portugalske vlade za sprejem Portugalske v članstvo organizacije Združenih narodov, in piše:

Cudna zahteva portugalske vlade povzroča začudenje demokratičnega javnega mnenja v vseh deželah, ki sploh zanikajo potrebo modernizacije odra. Edino pri razsvetljavi se niso držali teh misli.

Koristno in poučno je videti ta gledališča. Koristno predvsem zato, da se naučijo ceniti in spoštovati svoje. Ugotovitev, da je naša drama in opera dobra, da imamo dobre igralce in pevce, da imamo n. pr. v Stupici izrednega režiserja, navda človeka s ponosom.

Kam se bo naglani francoski teater, je težko reči. Da ima naš široko perspektivo, vemo. Mi imamo vse možnosti, da z neizprtim umetniškim bogastvom naših narodov v igri, petju in plesu postanemo v umetnosti poleg Sovjetske zveze prva država v Evropi. Za to nam manjka še smotrena organizacija, širina v gledanju na pomen umetnosti v narodnem in mednarodnem življenju ter sredstva. Slednja bodo dana z gospodarskim dvigom države.

Nase gledališče je mlado. Potrebujemo nege, toplaga vzdušja in šole za razvoj. Notranje sile za umetniško rast imajo dovolj. Učilo se bo pri Stanislavskem in budno spremljalo pozitivne napredne umetniške pridobitve zapada.

Ivan Jerman.

Smrt H. D. Wellsa

Dne 14. avgusta je v Londonu umrl angleški zgodovinar in književnik H. D. Wells v starosti 79 let. Poleg prevodov njegovih utopičnih romanov (Boj z Marsom, Zgodba o nevidnem človeku), je pri nas na široko poznano njegovo obsežno delo »Svetovna zgodovina«, katere slovenski prevod je izšel pred vojno v treh zvezkih. O življenju in delu velikega zgodovinarja in pisca bomo še poročali.

zelo dobro vedo, kakšen je današnji portugalski režim in kakšno politiko izvaja.

Prav tako kot Franco je tudi Salazar, kolikor mu je bilo mogoče, podpiral nemški vojni stroj. Poročilo nemškega veleposlanca v Spaniji von Storerja, ki ga je poslal v Berlin leta 1940, kaže pravo vrednost Salazarjeve nevtiralnosti. Salazar je na podlagi dobjenih poročil predložil Spaniji načrt svojih protiusrepov za primer, če bi Angleži okupirali portugalska pristanišča. Izjavil je, da pristane na prihod španskih čet, ki bi mu pomagale v borbi proti Angliji. »Iberski blok«, ki ga je Salazar sklenil s Francovo Spanijo, je zunanji izraz njegove genamofilske politike v drugi svetovni vojni. Portugalska je ostala do današnjega dne gnezdo fašistične špijonaže. Poleg Spanije je Portugalska pribežališče hitlerjevskih in italijanskih fašistov. Portugalski fašisti so prav tako kot Francovi pristaši, najaktivnejši podpiralci vojne. Salazar ni nikoli prikrival negativnega stališča napram Združenim narodom.

Lizabonski radio je celo kritiziral poziv na konferenco v San Franciscu in je večkrat napadel organizacijo Združenih narodov.

Proučevanje gospodarskega položaja Češkoslovaske

Praga, 14. avg. (ČTK) V Pragi se mudi delegacija podkomiteja gospodarsko-socialnega sveta organizacije

Združenih narodov, ki potuje po Evropi zaradi proučevanja možnosti obnove evropskih držav. Delegacija je prisostvovala konferenci, ki jo je organiziralo ministrstvo zunanjih zadev, na kateri je predsednik Narodne banke poročal o gospodarskem položaju Češkoslovaske, zastopnik ministrstva za zunanje zadeve pa je poročal o škodi in ropanju, ki so ga zagrešili Nemci kod okupatorji.

Vršilec dolžnosti predsednika podkomiteja James Thorsen je izjavil, da bo podkomite, preden bo izročil gospodarsko-socialnemu svetu organizacije Združenih narodov svoje poročilo glede pomoči Češkoslovaski, vzel za osnovo in izhodno točko načrt predsednika vlade Gottvalda, ki ga smatra kot prvi del dolgoročnega načrta za obnovo. Thorsen je izrazil prepričanje, da bodo Češkoslovaski nudili kredit, surovine, stroje, umelna gnojila itd., kar najbolj potrebuje.

Kosilo na čast dr. Štamparja

Washington, 15. avg. Ministrstvo za zunanje zadeve je priredilo kosilo na čast dr. Andrije Štamparja, predsednika zdravstvene komisije organizacije Združenih narodov. Poleg predstavnikov ministrstva za zunanje zadeve so prisostvovali kosilu še zdravstvene službe v ZDA dr. Paron, šefi ameriške vojske in pomorske sanitete, šefi sanitet Egipta, Turčije in Grčije ter druge ugledne osebnosti.

Ves bolgarski narod bo glasoval za pravo ljudsko republiko

Sofija, 15. avg. (Tanjug) »Olečestveni Front« prinaša članek regenta Todorja Pavlova, ki pravi, da bo pri izjavljanju referenduma ves bolgarski narod glasoval za pravo ljudsko republiko, v kateri bo imelo vsa oblast ljudstvo.

Nova republika bo ljudska ne samo zato, ker bo zamenjala monarhijo, ampak tudi zato, ker v njej ne bo senata, kakor so to nekoč zahtevali naši konservativci. Razume se, da se ideja o senatu ne sme zamenjati z idejo o dveh domih in z drugo skupščino narodnosti, ki obstoja v republikah z mnogimi narodi, kakor na primer v Sovjetski zvezi in Jugoslaviji. Ta pa pri nas nima pomena, ker smo enotna nacionalna država.

Nova ljudska republika bo omogočila izvajanje prijateljske politike napram Sovjetski zvezi in ostalim slovenskim deželah, pa tudi napram drugim demokratičnim državam.

Ljudski značaj nove republike bo razviden tudi po tem, da bo privatna lastnina, v kolikor ne bo podpravljen, delala v prid splošnosti, gospodarsko življenje pa bo načrtno izvedeno. Nova republika bo zares ljudska, ker bo temeljito odstranila vse razlike. Prvič v bolgarski zgodovini bodo dobile žene in narodne manjšine polne politične, ekonomske in kulturne pravice, pri čemer bodo pomagale pri gradnji novega državnega gospodarstva-socialnega in kulturnega življenja našega naroda.

Calderisova vlada hoče uničiti svobodno sindikalno gibanje

Atene, 15. avg. (Reuter) Vladni organi so naročili mestnim sindikalnim svetom v Volosu, Kavali, Patrasu in Halamati, da morajo v 24 urah izročiti organom ministrstva za delo svoje prostore, pečate, denar in arhiv. Ukaz je izdal minister za delo Stratos in je zasnovan na nedavni odločitvi Calderisove vlade, po kateri je bil izvršni odbor generalne konfederacije dela razpuščen.

Stratos je imenoval monarhističnega poslanca in organizatorja desničarskega delavskega gibanja Makrisa za predsednika izvršnega odbora generalne konfederacije dela, ki jo je imenovala vlada.

Eamov protest proti smrtnim obsodbam

Atene, 15. avg. Kakor poroča agencija France Presse, je poslal glavni odbor Eama podpredsedniku Slovesne sindikalne federacije Šallantu brzojavko s prošnjo za posredovanje, da bi bile razveljavljene smrtnne obsodbe proti 16 državljanom in 8 vojakom. V brzojavki je rečeno, da so bile obsodbe izrečene zaradi političnih prestopkov pred plebiscitom, ki naj bi jih obsojenci zagrešili.

Glavni odbor Eama je poslal brzojavko tudi predsedniku vlade Cal-

Osobka-Moravska sprejel laburistično odposlanstvo

Varšava, 15. avg. Predsednik vlade Osobka-Morawski je sprejel predstavništvo laburistične stranke s prof. Haroldom Laskijem na čelu. Nato je bil sprejem, ki so mu prisostvovali člani vlade, predstavniki socialistične stranke poljske delavske partije in drugi javni delavci Poljske.

Popoldne je bila konferenca britanske delegacije s predstavniki poljske socialistične stranke.

Demanti o zbiranju sovjetskih čet na iranski meji

Moskva, 15. avg. (Tass) Po poročilu agencije Reuter je iranski poslanik v Združenih državah Amerike Husein Ali izjavil, da se po podatkih, ki jih je prejel, v odgovor na zbiranje angleških čet v iraškem pristanišču Basri zbirajo na severni meji Irana sovjetske čete.

Tass je pooblaščen izjaviti, da so vse gornje trditve o zbiranju sovjetskih čet na meji Irana izvalna izmišljotina.

ANGLEŠKI IZVOZ

Pred prvo svetovno vojno je bila Anglija vodilna sila svetovnega imperializma. Izvažala je največ blaga in kapitala, imela je največje investicije v inozemstvu, ki so ji prinašale ogromne dohodeke. Zivela je v veliki meri od dohodkov, ki so jih plačevali kolonialni in polkolonialni narodi vsega sveta.

Prva svetovna vojna je sicer Angliji odvzela vlogo vodilne sile svetovnega imperializma. Toda Anglija je v prvi svetovni vojni ohranila svoje investicije v inozemstvu. Dohodki teh investicij so bili ogromni; za l. 1936 do 1938 so uradno cenjeni na preko 200 milijonov funtov, (t. j. približno 6 do 7 krat več kot je znašal predvojni narodni dohodek Jugoslavije). Ekspanzija angleškega imperializma je po prvi svetovni vojni obstojala predvsem v izvozu kapitala, ki ga je favorizirala ogromna angleška kolonialna posest in angleška politična moč. Dohodki iz investicij v inozemstvu so omogočali angleškemu imperializmu, da mu ni bilo treba osredotočiti svojih sil na izvoz blaga. Angleški izvoz je bil zato mnogo manjši od angleškega uvoza; uvoz v l. 1936—38, je n. pr. znašal povprečno 866 milijonov funtov letno in je bil pasiven za skoro 400 milijonov. Angleška industrija se zato po prvi svetovni vojni ni modernizirala kot n. pr. nemška, ki si je po l. 1925 ustvarila povsem nov tehnični instrumentarij in je v skoku prehitela svoje tekmece. Angleška industrija je zastala. »Klasične« panoge angleške industrije, kot n. pr. tekstilna in metalurška so propadle celo v letih predvoda 1925 do 1929. Celotno v letih letih je imela Anglija čez milijone brezposelnih in takojemovne »opusetne okrajke«, kjer so demontirali industri-

jo. Šele v letih krize po l. 1929. je pokazal angleški imperializem večji vzpon v borbi za mednarodne trge. Svoji monopolni položaj v kolonijah si je utrdil z imperialnimi preferenciali, svoje »eksportne ofenzive« na druga tržišča pa je podpiral z dajanjem kreditov.

Toda druga svetovna vojna je močno omajala mednarodne položaje angleškega imperializma. Predvsem je morala Anglija med drugo svetovno vojno za kritje vojnih stroškov prodati velik del (1118 milijonov funtov) svojih vlog v inozemstvu, t. j. svojih udeležb v inozemskih podjetjih, in inozemskih vrednostnih papirjev. Angleški dohodki iz vlog v inozemstvu bodo zato padli na slabo polovico predvojnih. Pa tudi možnosti bodočega nalaganja kapitala v inozemstvu so silno padle. Anglija je namreč med drugo svetovno vojno postala dolžnaška država. Med vojno Anglija svojih nakupov v kolonijah in delno v nekaterih drugih deželah ni plačevala, ampak so ji kolonije te dobave kreditirale. Tako je Anglija ob koncu vojne dolgovala — skupno s tujimi dobroimetji, ki jih je blokirala ob pričetku vojne — 3335 milijonov funtov. Dalje je omanjan angleški položaj v svetovni trgovski mornarici. Anglija je začela drugo svetovno vojno z več kot 22 milijoni tonazne, končala pa jo je z dobrih 15 milijoni. V istem času so Združene države svojo mornarico potrojile in postale prva pomorska sila na svetu.

Anglija bo zato morala po drugi svetovni vojni izvažati, mnogo izvažati. V Angliji računajo, da morajo dvigniti svoj izvoz na 175% predvojne, če naj dosežejo uravnovesenje svoje plačilne bilance. Toda za takšen dvig

izvoza mora Anglija modernizirati svojo industrijo.

Za izplačilo svojih dolgov in za obnovo svojega gospodarstva je Anglija najela v Združenih državah ogromno posojilo 4,4 milijarde dolarjev. S pomočjo tega posojila naj bi se modernizirala angleška industrija ter tako povečala angleški izvoz. Toda pogoj posojila so cilji posojila ravno nasprotni. Pogoj, ki so jih stavile Združene države, so namreč takšni, da bodo oteževali pogoje angleškega izvoza. Med pogoj ameriškega posojila je predvsem pristop Anglije k bretton-woodsenski sporazumu in k mednarodni trgovinski organizaciji, kar pomeni, da je morala Anglija dokončno pristati na ameriško politiko »svobodne trgovine«, t. j. da bo morala odpreti vrata ameriškem izvozu na svoje imperialne trge; na teh za Anglijo bistvenih trgih bo angleškega monopolnega položaja konec. Dalje pomeni pristane na ameriško politiko »svobodne trgovine«, da se bo morala Anglija odreči »bloku funta«, ki je predstavljal klirinški sistem med Anglijo, njenimi kolonijami in vrsto evropskih držav (Francijo, Belgijo, Nizozemsko, Švico in skandinavskimi državami). Dohodke svojega izvoza v Anglijo so te države lahko uporabile za kritje svojega uvoza iz Anglije, v bodoče pa bodo te države presežke svojega izvoza v Anglijo lahko uporabile za nakupe v drugih državah, v praksi za nakupe v Ameriki. In terjatve, ki jih imajo razne države napram Angliji, bo morala Anglija deblokirati, tako da bodo zamenljive za dolarje in da jih bo mogoče uporabiti za nakupe v Ameriki.

Po sprejemu anglo-ameriškega posojila je torej vprašanje izvoza za angleški imperializem le še bolj pereče. Anglija mora dvigniti svoj izvoz na 175% predvojne. Cenitve izvoznih

možnosti kažejo, da bo to prav težko doseči. »Klasične« predmeti angleškega izvoza so premož, tekstilije in jeklo. Pred vojno je Anglija izvažala 40 milijonov ton premož letno (po vrednosti skoraj desetino angleškega izvoza); v prihodnjih letih pa sploh ni izgledov, da bi lahko izvažala znatnejše količine premož. Tudi v tekstiliji ni misliti na pomembnejše povečanje izvoza; zmanjšanje japonske konkurence je več kot nadomestil porast tekstilne industrije v onih državah, ki jih vojna ni prizadela. Ravno tako ni pričakovati porasta izvoza jekla; tudi tu je porast industrije v prekomorskih državah več kot nadomestil zmanjšanje nemške in japonske proizvodnje.

Povečanje izvoza bo Anglija dosegla predvsem v strojni industriji — med vojno se je angleška strojna industrija modernizirala in povečala — v industriji vozil, kemični in farmaceutski industriji (kjer poskuša Anglija v celoti zavzeti mesto, ki ga je imela pred vojno Nemčija), v industriji gospodinskih predmetov (predvsem metalnih) in električni industriji.

Vse povečanje izvoza bo torej odpadlo na industrijske izdelke. Pred vojno je angleški izvoz industrijskih izdelkov obsegal nekako 1/5 svetovne trgovine in v nekaj letih naj bi obsegel — pod pogojem, da bo mednarodna trgovina zavzela predvojno obseg — 2/5 mednarodne trgovine z industrijskimi izdelki. Ali je to verjetno? Anglija bo sicer prevzela del bišnega nemškega in japonskega izvoza, toda samo del, kajti za nemško in japonsko dediščino so se prijavile v prvi vrsti Zedinjene države. In angleški položaj je oslabilen ravno na glavnih angleških trgih. Glavni angleški tržišči sta bili pred vojno angleški imperiji, ki je prevzemal skoro polovi-

co angleškega izvoza in Evropa, ki je prevzemala skoro tretjino angleškega izvoza; ves ostali svet je prevzemal komaj dobro petino. V imperiju je angleški položaj oslabilen, ker bo morala Anglija v večji ali manjši meri ukiniti imperialne preferencialne, t. j. odpreti te trge ameriškomu izvozu. Dalje je angleški položaj v imperiju oslabilen, ker so se med vojno domonijoni in Indija močno industrializirali in sami postali veliki izvozniki industrijskih izdelkov; Nova Zelandija in n. pr. pričuje, da bo uvažala več iz Avstralije in Kanade kot iz Anglije. Evropska tržišča imajo sicer velike evropske potrebe, ki pa bodo trajale le do izvedbe obnove Evrope. In te potrebe morejo evropske države kriti le s krediti, ki jih Anglija ne more dati v velikem obsegu. Isto velja za ostale države z velikimi uvoznimi potrebami, predvsem Kitajsko in kolonialne dežele.

Angleški imperializem je trdno odločen voditi veliko borbo za izvoz. Ta borba je bistven del gospodarske politike, ki jo vodi vladajoča delavska stranka. Glavni sredstvi te politike sta danes omejevanje notranje potrošnje in »socializacija« nekaterih industrijskih panog. Cilji omejevanja domače potrošnje je, oddeliti čim večji del proizvodnje za izvoz. Anglija se mora namreč uveljaviti na svetovnem trgu danes, ko je veliko povojno povpraševanje za blagom; čež nekaj let bo prepozno. Na ta način pa Anglija doseči že letos izvoz v vrednosti 750 milijonov današnjih funtov (t. j. po vrednosti približno predvojni izvoz).

»Socializacija« imenujejo v Angliji podzavljanje nekaterih osnovnih industrijskih panog, ki so predstavljale »bolnic del angleške industrije. Sem spadajo premožgoniki, energelsko go

PO DOMOVINI

Delavci Združenih tovarn „Jugotekstil, Jugosvila, Marko Rosner“ na prostovoljnem delu v Halozah

Neutrudljivi so prostovoljni nedeljski delavci Združenih tekstilnih tovarn Jugotekstil, Jugosvila, Marko Rosner iz Maribora, ki so km. zmagovita delovna skupnost in prvaki tekstilne industrije v prvomajskem tekmovanju prejeli zmagovalni prapor. Po celi vrsti uspešno izvedenih akcij nedeljskega prostovoljnega dela v popolnoma požganem in od okupatorja opustošenem Kozjanskem predelu, Ribnici na Pohorju, Slovenskih gorah, Prekmurju, predelih ob severni meji itd., so ti poštovni delavci v nedeljo 4. t. m. prišli na delo v sirmošne vinčarske kraje v Halozah.

Tudi izkoriščanim vinčarjem — tlačanom je zasijalo lepše sonce. Naša ljudska oblast sicer posveča največjo skrb tem predelom in jim pomaga s hrano, obleko in vsem potrebnim, vendar je stanje teh ljudi še vedno težko. V tako kratkem času obnove je dosegljivo bilo nenehno popraviti vse krivice in težave, ker so potrebe prevelike. To so videli in ugotovili delavci, ki so pohiteli v pomoč siromošnim vinčarjem. Ogronomni kupi nerabne posode in drugega orodja je priložilo iz vseh strani na delovni prostor, pošteno bodo morali pljuniti v roke nedeljski prostovoljni delavci, da bodo kos svojemu delu.

Nekateri so z nezaupanjem sprejeli nedeljske delavce. Toda histrični umirajoči so se kaj hitro prepričali o nesmiselnosti takšnega nezaupanja in obšli delavce z ogromnimi kupi orodja vseh vrst. Ves dan so čakali vrste možakarjev, gospodinj in otrok. Vsak je imel polne roke po kvarjene posode in drugega orodja in potrebovali čakal, da pride na vrsto. Vsi so se čudili spretnosti strokovnjakov, ki jim je šlo delo ka-

kor za stavo izpod rok. Enajst strokovnjakov je delalo od 7. ure zjutraj pa do 6. ure zvečer. Uspeh 121 delovnih ur je bil velik, da je začudil delavce same. Varilci, kovači in ključavnarji so popravili 586 loncev in različne kuhinjske posode, 37 velikim loncem so napravili novo dno, popravili so 49 voder, 24 kram-pov, 19 motik, 43 vil, 23 ključavnic, 37 ključev, 17 vijakov, 9 kladnikov, 27 brizgalk za vinograde, 3 lovskie puskice, 1 milatino, 1 tehnično, 2 brizgalki za gašenje ognja, 5 vilic za moško kolo, 3 rešetke za stiskal-nico, 1 primož, 7 klepačev, 4 batice, 7 kos, 5 klešč, 3 velike kije, 1 so-silec paketov, 2 dela motorja, 2 me-deni pipi, stroj za mletje grozja, 1 ročno blagajno in druge predmete. Precizni mehanikar je popravil 7 ši-valnih strojev in 8 budilk, 1 stensko uro in 6 budilk pa je očistil. Jerne-jar je popravil 16 konjskih oprem, 14 vajeti, 1 gonilni jermen in 4 uz-de. Krojač in šivilje so na novo se-sili 4 moške hlače, 14 otroških hla-č, 1 žensko obleko, 27 kosov moškega in ženskega perila in 1 telovnik, po-pravili pa 4 ženske obleke, 16 mo-skih in ženskih srajc, 2 pernici, 1 zglavnico, 1 predpasnik in 1 gasilsko ponjavo.

Posebno so bili pridni v delu va-rilec tov. Sabolek, kovaški mojster-tov. Gradisnik, precizni mehanikar-tov. Flajsinger, ključavnarja tov. Grobelšek in tov. Krajnc, kalski in krojaški mojster tov. Lebar, šofer-tov. Tičič, ki je neumorno pomagal ključavnarjem, šivilje Lebarova in Flajsingerjeva. Za vzgledno orga-nizacijo pa gre priznanje domaći-nom, zlasti tov. Ladotu Štumbergerju.

Barbarčani so se zahvaljevali de-lavcem in jih vabili, naj še pridejo, ker so potrebe še vedno velike. —K

Kulturno-prosvetno tekmovanje jeseniškega okraja

V dneh od 25. avgusta do 1. sep-tembra bo v jeseniškem okraju kul-turno-prosvetno tekmovanje, ki ima namen pokazati uspeh dela na kul-turno-prosvetnem polju v letu ob-nove. V tem tednu hoče Gorenjska pokazati v besedi, sliki, pesmi, godbi in plesu vse one prvike, ki dajejo Gorenjski neskončno lepemu parku svojimi gorami in pestro pokrajno pravi izraz in svojestvenost. V tem te-dnu morajo priiti na dan vsi stari običaji, vsi plesi in pjevi. Ta teden kulture, ima namen pokazati vse po-bolnosti in poiskati ljudske talente, ki so morda skriti kjne na vasi in še kako naši prave poti, da bi lahko na-rod služil tam, kjer bi mnogo kori-stili.

Prireditve bodo po vseh večjih kra-jih našega okraja in sicer:

- 25. avgusta 1946. Otvoritev razstave na Jesenicah. V Kranjski gori — tekmovanje harmonikarjev in kme-čkih godb. Zvečer po vsem okraju predstave gledaliških družin.
- 26. avgusta 1946. Recitacijski večer domačih avtorjev na Bledu.
- 27. avgusta 1946. Dan ljudske uni-verze. (Predavanje po vsem okraju).
- 28. avgusta 1946. Dan likovne umet-nosti in popularizacija likovne

umetnosti. (Po vsem okraju).

29. avgusta 1946. Dan slovenske knji-ge. (Po vsem okraju).

30. avgusta 1946. Dan šaha-simultan-kev Boh. Bistrice, Bledu, Radovljici, Kropi in Kranjski gori.

31. avgusta 1946. Pevske tekme v Radovljici. Zvečer: Pričetek Okrož-nega fizikulturnega dneva na Jese-nicah.

S pričetkom okrožnega fizikultur-nega dneva pa bo začel »Slavnostni igri« na Jesenicah, ki bodo od 1. do 8. septembra na letnem gleda-lišču SLG-Ja. K sodelovanju pri teh igrah bomo prilegnili vse odre, ples-ne skupine, godbe in vse ostalo, kar spada v našo slovensko folkloro. Da bomo v tem tednu pokazali pretez kulturnega dela vsega Slovenskega ozemlja, 8. septembra pa bo zaključil festival z mogočno povorko, ki bo manifestacija naših folklornih zakla-dov.

Popoldne istega dne bo slavnostna akademija, na kateri mora biti soude-ležena vsa Slovenija.

Kulturo dati širokim množicam in prikazati vso lepoto in bogastvo naše folkloze, je naš namen!

Pripravišalni odbor »Slavnostnih iger« na Jesenicah.

Šmklavžani obnavljajo šolo

Ako se na železniški postaji v Rim-skih toplicah ozreš v hribovje na je-vi strani Savinje, v smeri proti Jurklo-stru, boš že od daleč opazil stolp cerk-vi sv. Miklavža. Nekoliko niže stoji na hribovju šola, ki so jo prvotno zgra-dili l. 1884. Kruti okupator tuji hribovskim šolam ni priznalsci, izgnal je učitelje, šolo pa zaprl. Ob pohodu glavne XIV divizije iz Hrvaške na Slovensko, se bile v krajih okoli Sv. Miklavža huđe borbe. Znani so boji v dolini pod Šmklavžem pri Biatniku, kjer so Svabi ubili dva šolarja, ki sta se vracala iz Rimskih Toplic. Meseca januarja 1945. je prišlo do po-novnih spopadov med partizani in okupatorjem. Ob tej priliki je bila po-žgana šola in kmetija tov. Lapornika, ki je odšel v partizane, njegovo čepo

je pa okupator odvel v laborišče. Šolsko poslopje je bilo z vsem in-ventarjem vred popolnoma uničeno. Ško-ro leto dni po osvoboditvi se Šmklav-žani niso mogli prav znanji pri obnovi šole. Od časa do časa se je spomni-l kak domačin, da bo vendarle treba obnoviti šolo. Šolski pouk je bil v dr-varnici. Tako ni moglo iti več dalje! Pozno, a vendarle so Šmklavžani tri-čeli obnavljati šolo, zato pa sedaj bolj hitro. Letos spomlad so osnovali gradbeni odbor, v katerem sodeluje in pomaga tudi učiteljsvo. Kmetje so k ljub napornemu delu na polju in slabim cestam dali in vozili les ter dolo-žali gradbeni material. Tov. Šmit Mar-tin je izkoristil svoje strokovno znan-je in kot tesač, zidar in gradbeni vodja pomagal pri obnovi šole. Pri

darovanju lesa in dovažanju stavbne-ga gradiva so se predvsem izkazali kmetje iz vasi Škofce, Porebce, Laze, Volčko, Dol, Lazišče, tudi Kontani in Zabržani z malimi izjemami niso stali ob strani. Mnogo sta pripomogla pri obnovitvenih delih prostretni in gradbeni odsek v Celju, ki sta poma-gala z nasveti in dejanjem. Preko 1500 delovnih ur je opravila šolska mladina. Požrtvovalen je tov. Alojz Kokotec, ki ga vidiš povsod, čer se dela za obnovo šole, zdaj gasi apno, potem podira les ali organizira dova-žanje materiala. Tudi ostali mladinci in mladinke naj bi se ravnali po n-go-vem zgledu! Šmklavžani delajo z vsem srcem za obnovo, saj se zave-dajo, da v delu za skupnost delajo tudi zase in ne bo več dolgo, ko jim obnovo šole ne bo več delala toliko skrbi in težav. Zdravniki hočejo še tiste sovašence, ki se še niso zvljevi v današnji čas in ne uvidijo potrebe čimprej obnove šole. Šmklavška šola bo zopet postavljena, še mnogo lepša in prostornejša kot je bila pre-janja in naše ukažljiva mladina bo ob novem školskem letu veselo stopila pod njeno streho. — S. D.

„Matija Gubec“ v Rušah

V soboto 17. avgusta in v nedeljo 18. avgusta 1946 ob 20. uri bo na letnem gledališču v Rušah proslava v spomin »Matija Gubca«. Ruška gledališka družina nam bo v soboto in nedeljo vprizorila nočno predsta-vo, ki jo je po romanu A. Senoe »Kmečki punt«, priredil za letno gle-dališče Franjo Sornik.

Dejanje se vrši pod Susjed gra-dom ob Savi blizu Zagreba. Prvo de-ljanje se dogaja leta 1565., drugo pro-ti koncu leta 1572. in tretje v začetku leta 1573.

Tipljenje slovenskega in hrvaškega ljudstva pod kruto zemljiško gospo-do se v tej igri podaja v kratkih odlom-kih, ki pa so tako živo prikazani, da se gledalec z lakoto živi v ono do-bo pred 380 leti, ko je naše ljudstvo trpelo pod zemljiško gospodo, ki je na razne roparske načine izjemala po-slednje sokove iz zaostalega kmečke-ga gospodarstva.

Marjborčani in okoličani. Pohitite v soboto in nedeljo v Ruše, da doživite veliko zgodovinsko slav-je v spomin Matija Gubca.

Letovanje v Medvodah

Na letovanje v III. skupini, ki bo od 20. avgusta do 10. sept. t. l. v Medvodah, so sprejeti naslednji dečki in deklice:

- Tepina Marija, Vuga Pavel, Set-nikar Jože, Koblar Peter, Setina Elizabeta, Gerkman Ema, Škodlar Marija, Zorec Nada, Mikec Terezija, Bizjak Marija, Abraham Edvard, Velkavrh Franc, Breznik Gabriel, Kozarnernik Jernej, Rejec Milan, Lončar Marjan, Gabrovšek Janez, Dovgan Venceslav, Eric Leopold, Klopčič Maksimiljan, Mrak Ivan, Lapajne Niko, Arhar Vladimir, Ar-har Božo, Kunc Bojan, Jalovec Jo-že, Dular Janez, Dolžan Janez, Koc-mur Janez, Smalc Andrej, Kosirnik Milan, Vanda Adolf, Potočnik Mar-janca, Ravnič Sonja, Petrovič Dani-ka, Omeje Sonja, Korosec Amalija, Kralj Jožica, Valasek Marija, Elihan Vida, Elsnar Marjeta, Koc-man Marjeta, Kolman Justina, Me-glič Tatjana, Šušteršič Jože, Baum-kercher Marija, Mikuš Ljudmila, Kastelic Sonja, Martelanc Vida, Škerjanc Marcela, Zalta Joži, Trt-nik Jožica, Hočevar Božena, Tekave Karel, Borštner Božidar, Prevč An-ton, Gantar Ciril, Kolarič Martin, Škodlar Anica, Hlebec Joško.

Vsi zgoraj imenovani dečki in de-klisce naj pridejo na zdravniški pre-gled na Šolsko polikliniko, Ljubljana, Askerčeva 26 v soboto 17. t. m. ob 8. uri zjutraj. V torek, 20. t. m. ob pol 11. uri dopoldne naj se zbe-rodijo pred ljubljanskim glavnim ko-lodvorom.

MLO — soc. zdravstveni oddelek.

Originalen
VINSKI KIS
10% nudi
SIRENA d. d.
tvornica octa
Zagreb, Bužanova 22

NAŠE GOSPODARSTVO

Jesensko obdelovanje zemlje s traktorji

Bližamo se dobi jesenskega obde-lovanja polj in jesenski selvi, ko bomo morali poskrbeti, da se bodo vsa ta dela izvršila še boljše in še v večjem obsegu kakor lani. Glede na prve dobre izkušnje s strojnimi obdelova-njem zemlje je pričakovati, da bodo kmetijske stroje postaje letos v jesi-ni sodelovale pri teh delih še v večji meri kakor doslej in da bodo še v večji meri pomagale kmetu pri tež-tem jesenskem delu.

Naši kmetje se že v veliki meri zavedajo, da more danes uspevati; sa-mo tisti, ki si usvoji napredne metode dela in se pri svojem delu poslužuje vsega, kar mu nudita tehnika in znanost. Vedno bolj prehajamo v normal-ne razmere. Povojne težave glede de-lovnih sil in vprežne živine so vedno manjše, s tem pa ni rečeno, da bo me-hanizacija dela na polju izgubila svoj pomen. Ni daleč čas, ko se noben kmet ne bo odpovedal možnosti obde-lovanja polja s traktorjem, kakor se že danes ne odpove drugim strojem. Ker si kmet velikih strojev ne more sam nabaviti, mu je priskočila ljud-ska oblast na pomoč z ustanovitvijo kmetijskih strojnih postaj. V početku so imele te postaje še težave, ki pa so jih v glavnem že prebrodile. S si-gurnostjo je računati, da bodo letoš-nji jesen naši kmetje v mnogo večji meri izkoristili možnost strojne obde-lave, ki ne nudi same ugodnosti glede stroškov obdelave, temveč omogoča tudi boljše obdelavo zemlje. Letos v jeseni pa bomo morali naše traktor-je tudi bolj koristno izrabiti, da se bo pomenilo traktorsko delo. Strojno oranje manjših površin zahteva večje stroške. Težave povzročajo torej majh-ne parcele. Pri takih parcelah je težko znižati ceno oranja, ker traktor porabi mnogo goriva pri prevozu od ene parcele do druge. Sploh pa mora traktor pri oranju manjših zemljišč napraviti mnogo neproduktivnega de-la. Že letos v jeseni bo treba pristopi-ti k uvedbi enotnih setvenih načrtov, ki bodo omogočili oranje večjih zemljišč. Na tem področju bodo imeli kmetijski odbori zelo važno nalogo. Še pred začetkom jesenskega oranja bo treba sestaviti seznam vseh intere-sentov za oranje, da bo kmetijska strojna postaja lahko svoje stroje ne-prekinjeno zaposlila in da si bo delo lahko koristno razdelila. Tako oranje po načrtu bo končno v prid kmetu, ker se bo delo traktorjev na ta način pomenilo.

Cenik za strojno obdelovanje zemlje

Da bodo kmetje še pred jesenskim oranjem vedeli koliko jih stane oranje s traktorjem, je urad za cene pri predsedništvu vlade izdal odločbo o cenah za obdelavo zemlje s stroji. S to odločbo, ki je objavljena v Vestni-ku urada za cene (priloga Uradnega lista LRF 14. avg. t. l.), so določene najvišje cene za obdelavo zemlje s stroji, za oranje s konjsko vprego in za dela s trijerji in selektorji.

I. Strojna obdelava zemlje. Za stroj-no obdelavo zemlje so določene nasled-nje cene: oranje starih njiv (mekhkih) z globino oranja 15 do 18 cm 565 din za 1ha (pri površinah od 1 ha 602 din za ha); oranje starih njiv (mekhkih) z globino oranja 18 do 22 cm 623 din za ha (do 1 ha 663 din za ha); oranje ledin, deteljšč, zelo težke zemlje in travice z globino oranja 15 do 18 cm 735 din (do enega ha 780 din), pri globini oranja 18 do 25 cm 790 din (do 1 ha 844 din); rigiranje hmeljišč (starih) z globino oranja 45 do 60 cm 1160 din (do 1 ha 1260 din); brananje z njivsko brano, enkratno 110 din (do 1 ha 120 din), dvakratno brananje 175 din (do 1 ha 190 din); brananje s krožno brano, enkratno 220 din (do 1 ha 240 din); kultivira-nje preoranih njiv in prah v jeseni, enkratno 180 din (do 1 ha 200 din); valjanje (razbijanje skorje) ali valja-nje po setvi, enkratno 110 din (do 1 ha 120 din); trošenje umetnega gnoj-a 110 din (do 1 ha 130 din); setev z večjo sejalnico (od 18 vrst navzgor) 190 din do 1 ha 220 din, setev z manjšo sejalnico 160 din (do 1 ha 180 din).

II. Oranje s konjsko vprego. Za oranje s konjsko vprego (par, konj, plug, orač) se zaračuna za en dan 500 din odnosno za 1 ha 900 din. V tej ceni je vračunana prehrana orača in živine.

III. Dela s trijerji in selektorji. Za delo trijerja se računa 2% od oči-

ščenega žita, za delo selektorja pa 3% očiščenega žita. Podjetnik (kmetijska strojna postaja, strojna zadruga) da na razpolago trijer ali selektor, pogonski motor (elektromotor) in vo-dijo pogonskega stroja.

Izposojnina za trijer znaša 6 din na uro, za selektor pa 8 din na uro. Podjetnik (kmetijska strojna postaja, strojna zadruga) da v najem naročni-ku trijer ali selektor in računa izpo-sojninu samo za efektivno delo.

Kmetijske strojne postaje so oproščene javnih davščin

Na podlagi finančnega zakona za leto 1946, je zvezni finančni minist-er v sporazumu s predsednikom Gos-podarskega sveta in z odobritvijo pre-sedništvu zvezne vlade izdal odred-bo, po kateri so kmetijske strojne postaje oproščene naslednjih javnih davščin: 1. splošnega davka na po-slovni promet od plačil za opravilne kmetijskih del in plačil za medse-dbojne storitve med postajami; 2. carine in carinskih davščin na pogonsko gorivo in mazivo za traktorje pri kme-tijskih delih; 3. takse na pogodbe za opravljanje kmetijskih del in za medsebojne storitve med postajami; 4. takse na račune o opravljenih kme-tijskih delih in o medsebojnih storitvah med postajami; 5. takse na

pobotnice o prejemu plačila za opravljena kmetijska dela in o prejemu plačila za medsebojne storitve med postajami; 6. vozniške takse na traktorje, uporabljene pri kmetijskih delih.

Kot kmetijska dela kmetijskih strojnih postaj je poleg del na polju in travnikih razumeti tudi čiščenje semen, mlave, robanje koruze, stiskanje sena ali slame, kosmčenje, drobljenje, škropljenje prevoz pri-delkov s polja v shrambe kmetijske-ga gospodarstva ali poljskih pridel-kov iz shramb do po taje odnošno odkupne postaje in prevoz semen, umetnega gnojila, pogonskega goriva in maziva.

Kmetijske strojne postaje nabav-ljajo pogonsko gorivo in mazivo po istih cenah, ki veljajo za druge po-trošnike. Plačane carine in carinske davščine na gorivo in mazivo trak-torjev, uporabljenih pri kmetijskih delih, pa se kmetijskim strojnimi po-stajam vrnejo preko zveznega mini-sterstva za kmetijstvo in gozdarstvo, in sicer po obračunu goriva in ma-ziva, porabljenega za traktorje pri kmetijskih delih.

Ta odredba velja od dne razgla-sitve v zveznem Uradnem listu (13. t. m.) uporablja pa se od 15. junija t. l., tako, da se neplačane takse ne bodo pobirale, plačane pa ne vrnele.

Naš kmet ima novo plačilno sredstvo

V odkupne postaje v Sloveniji že dovažajo kmetje žito, sadje in živino. Kmetje, ki so morali včasih iskati kupca za žito in sadje in so bili izpo-stavljeni prevaram raznih špekulan-tov, prihajajo sedaj mirno in z za-upanjem in oddajajo svoje preseške žita ali pa prodajajo pridelke v svo-boden odkup državnim podjetjem: Na-vodno, Sadju, Zivnoprometu. Kupnino dobe izplačano v kreditivnih čekov-nih nakaznicah. Ta način plačevanja je novost za našo državo. Kakor vse koristne novosti, se je tudi ta novost hitro uveljavila pri našem ljudstvu. Naši kmetje sprejemajo kreditivne čekovne nakaznice z zaupanjem. V začetku so hiteli na pošto, da se pre-pričajo o njihovi vrednosti. T. j. ako bodo zanje dobili spravič denar. Ko so se prepričali, so začeli sami uo-rabljati te nakaznice za svoja plačila.

Dosedanji rezultati odkupa žita, sadja in živine z kreditivnimi čekovnimi nakaznicami kažejo, da je ta način plačila kupnine ne samo hiter, siguren in praktičen, temveč da tudi v veliki meri koristi tako kmetom, ka-kor tudi odkupnim postajam in vsemu gospodarstvu. Kmetje se vedno bolj poslužujejo tehnike plačila brez upo-rabe gotovine; ne grede takoj na po-što, da bi z kreditivno nakaznico dvignili gotovino, temveč s to nakaz-nico kakor z denarjem plačujejo kupljene industrijske izdelke in ostale potrebe. Mnogi z kreditivno čekovno nakaznico plačajo davek ali pa pri pošti na osnovi te kreditivne nakaz-nice zahtevajo hranilno knjižico Poš-te-hranilnice in potem iz nje dvigajo denar po potrebi pri najbližji pošti.

V območju nekaterih odkupnih po-staj so se kmetje že v prvih dneh od-kupa začeli posluževati tega načina

plačila. Večje uspehe pravilne cirkulacije kreditivnih čekovnih nakaz-nice smo opazili po raznih krajih Stajer-ske, kjer so kmetje-proizvajalci takoj pričeli s temi nakaznicami kupovati blago v ljudskih magazinih, zadruga-h itd. Kupljeno blago, recimo v znesku 786 din so gotovino plačali z kreditivno nakaznico za 1000 dinar-jev in od podjetja dobili razliko 214 dinarjev v gotovini. Tudi po ostalih krajih Slovenije so vedno bolj pogosti primeri, da se računai za nabavljen-o blago pri zadrugah poravnavaajo z kreditivnimi čekovnimi nakaznicami.

Na ta način je že v začetku odkupne sezone začela kreditivna čekovna nakaznica izvršiti svojo funkcijo kot plačilno sredstvo. Naši kmetje so uvideli njeno korist in se že kar navadili na ta način odkupa proizvodov in plačila za kupljeno blago. S tem so kmetje prehiteli mnoge meščane, ki še vedno plačujejo kupljeno blago z gotovim denarjem po stari navadi, namesto da bi se posluževali čekovnih nakaznic, ki so sedaj napravile tudi pot v vasi. V vseh je potrebno, da vsi oni, ki že poznajo obračun z kreditivnimi čekovnimi nakaznicami pouče one, ki imajo do njih še nezaupanje in ki se težje znajdejo z novostmi. Dolžnost vseh ljudskih odborov in vseh poštnih državljani je, da pri tem delu pomagajo našemu gospodarstvu in da se popularizira ta način plačila od-nosno napolnijo na pravo pot vsi ne-poučeni in neuki. S tem načinom od-kupa in plačevanja brez uporabe go-tovine bomo mnogo pripomogli h go-spodarski obnovi in utrditvi države, pripomogli bomo, da se okrepijo naše ljudske finance in ustvarijo pogoji za hitrejši gospodarski napredek, kar bo omogočilo boljše življenje.

Registracija zadrug po novem zadrugnem zakonu

Določbe splošnega zakona o zadruga-h, ki je stopil v veljavo 1. avgusta t. l., so že od tega dne postale ob-vezne, kolikor niso potrebe še izvršile določbe republiškega zadrugnega za-kona. Že sedaj veljajo novi predpisi za ustanovitev zadrug kakor tudi za izpremembo in dopolnitev pravil. Do-vojenja za ustanovitev zadrug ozira-roma za potrditev pravil ne izdaja več Inicijativni zadrugni odbor Slo-venije, temveč izvršilni odbor okrož-nega ljudskega odbora. Isto velja za vse spremembe in dopolnitve pravil. Le o ustanovitvi kmečke obdelovalne zadrug odloča kmetijsko minist-rstvo ljudske republike na temelju mnenja, ki ga izda okrožni izvršni odbor. Tudi poslovne zveze se usi-uvajo na temelju pravil, ki jih po-drži pristojna ministrstva ljudske republike. Pač pa daje Inicijativni za-drugni odbor Slovenije pri ustanovi-tvi oziroma pri spremembah pravih navsete organizacijskega in pravnega

značaja in ostala pojasnila. Ustano-vitelji zadrug morajo naprej pra-vila predložiti okrožnemu izvršne-mu odboru in ko jih ta odobri lahko skličejo ustanovni zbor zadrugnikov. Če ustanovni zbor spremeni že do-brena pravila, morajo ustanovitelji spremembe ponovno predložiti okrož-nemu izvršilnemu odboru v odobri-tev.

Po novem zakonu vodi zadrugni re-gister okrajni izvršilni odbor in ne več sodišče. Ker pa še ni izdan re-publiški zadrugni zakon, vršijo re-gistracijo zadrug zaenkrat še re-gistrska sodišča, kakor dolel, vendar zahtevajo pri vsakem predlogu pre-dložitev dovoljenja okrožnega izvršil-nega odbora. Šele ko bo izdan za-drugni zakon Ljudske republike Slo-venije, kar se mora izvršiti v treh mesecih (45. člen splošnega zakona o zadrugah) se bodo tudi zadrugni re-gistri prenesli na okrajne ljudske odbore.

Življenje in delo v Sovjetski zvezi

Kazaška sovjetska republika

Prav do nedavnega je bil Kazak-stan ena največjih avtonomnih re-publik v sklopu Ruske sovjetske fe-derativne socialistične republike. Na temelju Stalinske ustave iz leta 1936. je bila Kazaška avtonomna SSR spremenjena v samostojno zvez-no republiko. Njena površina znaša 2.853.000 km², kar je 15% vsega ozemlja Sovjetske zveze.

Kazaška avtonomna SSR je bila ustanovljena leta 1920, medtem ko je bila njena dokončna ureditve iz-vršena šele 1924. leta. Upravno se Kazakstan deli na šest oblasti: za-hodno-kazakstansko, aktubinsko, ka-ragandinsko, vzhodno-kazakstansko, almaatinsko, južno-kazakstansko in karakalinsko. Te oblasti so razdelje-nene na 150 rajonov. Kot posebna upravna enota je v sklopu zapadno-kazakstanske oblasti Gurjevsko okrožje, ki ima pet rajonov. Kazak-stan ima okoli 7.000.000 prebivalcev. Večji del prebivalstva so Kazaki, ostali pa so Rusi, ki jih je okoli 20% in Ukrajinci 10%. Glavno me-sto je Alma-Ata s približno 200.000 prebivalci.

Vzhodni in jugovzhodni del Ka-zakstana je planinski predel z viso-kimi planinskimi grebeni Altaj, Tar-

bagataj in Ajensan, medtem ko je ostali del ravnina, ki jo na nekatere mestih sekajo višine Ust-Urta, Embinskega platoja in dr. Ta ravnina prehaja na zahodu in severu v nižinski predel Kaspiške, Uraške in Zapadnosibirske nižine.

Reke Kazakstana so v glavnem na severu republike — reka Ural, Ilek, Tobol, Irti, Irtyš, na jugu pa so reke Sir-Darja, Talas, Karatal in Aksu. Na ozemlju Kazakstana je tu-di Aralsko morje, Bajkalsko jezero, jezero Ala-Kul, Zajsan in Lengiz.

V zadnjem času so odkrili v Ka-zakstanu velika rudna bogastva: premog (karagandinski nahajališče je tretja premogokopna baza vse So-vjetske zveze), železo, baker, svinec in cink. Poleg tega so tu velike zaloge nafte (embinskodorsko na-hajališče), pa tudi nahajališča zla-ta, srebra in drugih redkih kovin. Po svojih zalozah bakra, cinka in svinca spada Kazakstan med prve metalurški baze Sovjetske zveze in daje več ko polovico proizvodnje bakra, cinka in svinca v vsej So-vjetski zvezi. V Aktubinskem raju-nu so odkrili velika nahajališča fos-forita.

Pred veliko oktobrsko socialistič-ne revolucije je služil Kazakstan kot kraj za uvoz industrijske proi-zvodnje carske Rusije in kot vir su-rovcev, največ pa kot dežela, ki je v njej carska vlada razširjala svoj »življenjski prostor«. Ta koloniza-cija je nastajala s tem, da so je-mali kazaškemu prebivalstvu rodo-vitno zemljo ter tako naselili čez 1.200.000 Rusov. Kmetijstvo je bilo pred revolucijo na zelo nizki stop-nji. Živnorenja je bila povsem no-madska. Vso industrijo je imelo v rokah nekaj velikih koncernov, ki so od carske vlade dobili koncesije za izkoriščanje rudnih bogastev Ka-zakstana.

V prvi petletki je železniška mre-ža narasla na 5270 km, medtem ko je leta 1914. bilo samo 2014 km železniških prog. Zgradili so novo železniško progro turktestansko-sibirsko in zvezo Petropavlovsk-Karaganda. Leta 1936. so zgradili še dve novi progi: Gurjev-Aktubinsk in Nelde-Džekazgan. Zelo je razvita plozba na Kaspiškem in Aralskem morju in rečna plozba na rekah Irti, Ural, in na jezeru Bajkal. Zgradili so vr-sto avtomobilskih cest, ki njih dol-žina znaša več ko 3500 km.

Začetni z letom 1936. je se pričel. Lo izkoriščanje premogovnikov v Karagandi. Ta premog izvažajo ve-činoma za potrebe Magnitogorske kombinata na Uralu. Zgradili so ve-

lika podjetja »Embanafte«, ki daje-jo na leto 273.000 ton nafte in nje-nih proizvodov. Med Kaspijem in Orskom so izpeljali podzemeljski kablji za nafto. Obnovljena so kovinska podjetja na Altaju; ki proizva-jajo velike količine koncentrata svinca in cinka. Baker predelujejo v Korskapskih podjetjih (Džekaz-ganski kombinat). V Cimentku so zgradili cel kompleks velikih podje-tij »Kazpollmetala« z letno proiz-vodnjo svinca približno 60.000 ton. Na severni obali Bajkalskega jeze-ra je zgrajena tovarna za predelavo bakra, največja tovarna svoje vrste v vsej Sovjetski zvezi in v vsej Ev-ropi. Poleg tega obstaja veliki Ak-tubinski kemični kombinat.

Izvedena je množična rekonstruk-cija starih in izgradnja novih indu-strijskih podjetij, ki so od njih naj-vажnejša Alma-Atinska tekstilna to-varna, Petropavlovska in Semipala-tinska tovarna za predelavo kože. Zadnji čas je pričel z delom eden največjih sovjetskih kombinatov — Semipalatinski kombinat za prede-lavo mesa in cela vrsta drugih to-varn za izdelavo konzerv. V važnej-ših središčih republike so zgradili velike mline in celo mrežo elevator-jev, velike tovarne sladkorja v Mer-ki, Taldi-Kirganu in Mirzolu.

Na obalah Kaspijskega in Ara-lskega morja in Bajkalskega jezera

je zelo razvit ribolov. Ribolov v teh pokrajinah republike znaša približ-no 12% vsega ribolova v Sovjetski zvezi.

Pred Domovinsko vojno so začele obratovati Karagandjska in Semi-palatinska centrala, gradili pa so Alma-atinsko in Cimeško električ-no centralo in Ulbinsko hidrocentra-lo na Altaju. Vrednost celotne indu-strijske proizvodnje je l. 1938. znašala 510.400.000 rubljev, kar kaže velik porast v dobi socialistične gra-ditve, v času stalinskih petletk. (Le-ta 1928. je vrednost industrijske proi-zvodnje znašala komaj 86.300.000 rubljev).

Kmetijstvo je šele v zadnjem času dokončalo prehod k socialističnemu načinu obdelave zemlje. Večina so-vnozov se bavi izključno z živnoren-jo, so pa tudi sovhozi, ki so se spe-cializirali za saditev sladkorne pese, bombaža, sovhozi-razsadniki sadja in drugi. Celotna posejana površina Kazakstana znaša 5.224.500 ha. Po večini sejajo pšenico, proso, sončni-ce in bombaž. Velikega pomena so nasadi najfinjšega tobaka, riža in maka. Leta 1933. so pričeli saditi tudi kavčukovo drevo.

Pred veliko oktobrsko socialistič-no revolucijo je bilo prebivalstvo Kazakstana skoraj popolnoma nepi-smeno. Samo 1% prebivalstva je znal pisati. Tedaj je bilo na ozemlju

današnje Kazaške SSR komaj 1325 ruskih šol in približno sto šol za kazaške otroke. Že v začetku leta 1934. je bilo 6

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Sobota, 17. avgusta: Emilija, Hajcint, Miron, Radigol.

Nedelja, 18. avgusta: Helena, Brnislava.

SPOMINSKI DNEVI

17. 8. 1942. — V italijanski ofenzivi padel pisatelj Mikan Jarc.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Lekarna Trnovec, Mestni trg 4; lekarna Bohinc, Rimska c. 31.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Ljubljani vrši od sobote opoldne do ponedeljka do 8. jutraj dr. Ciber Franc, Zveznikarjeva ul. 20, telefon št. 36-41.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Celju vrši od sobote opoldne do ponedeljka do 8. jutraj dr. Cerin J., Cankarjeva 9.

VAŽNO ZA DOPUSNIKE — SINDIKALISTE!

Dodatno k navodilom Glavnega odbora sindikatov Slovenije, odnosno lajstevstva Zvez od pošiljanju, odnosno nastopu udeležencev ter ostalih dopustov v zdravilišča in letovišča pomorno poudarjamo, da se je treba strogo držati sledečega:

1. Vsek predlog za nastop oddiha mora biti vsaj 10 dni prej sporočen tajništvu Zveze, a ono predloži pravo upravi Turist hotela.

2. Nastop se mora vršiti šele takrat, ko prejme dopustnik »Izkaznico za dopustnike«, na kateri je šele označen točen datum ter naziv gostinskega podjetja, odnosno letoviškega kraja. Kušalo pa se bo ustreči v tem pogledu želji posameznika.

3. Gornje velja tudi za ostale dopustnike — sindikaliste, ki hočejo oditi na oddih na svoje stroške.

Gornjih navodil se je treba držati zaradi tega, ker uprava Turist-Hotela ne razpolaga vsak čas s prostori in kraji ter gostinskimi obrati, kakor si to mnogostrojni posamezniki želijo. Državni gostinski obrati so precej zasedeni, zaradi tega ponovno opozarjamo, da se je treba držati zgoraj navedenih navodil.

ESZDNJ — Glavni odbor za Slovenijo

Strojepisni pouk po specialni najuspešnejši metodi s spisoivanjem pisarniških del. Zanimanje uspehi! Ure dopoldne, popoldne ali zvečer po želji. Praktično znanje, potrebno za vsako javno ali zasebno službo. Informacije, prijave: Zasebni individualni pouk: Domobranska 15 (vodi ravnatelj Christof Drago). 1708n

Pozor godbe na pihala! V samozaložbi skladatelja A. Jakla so izšle za popolno godbo na pihala 4 nove korčnice, in sicer: »Naš maršal«, »Naš junakom«, »Partizani, na plan!« in »Osvoboditelj«. Naročijo se pri A. Jaklu, Ljubljana-Mostje, Zadruga ulica 8. Cena dveh korčnic 100 din.

1707-n
Celjska posojilnica d. d. v Celju poziva vse stranke, ki so iz kakršnega si bodi razloga pri njej založile državne vrednostne papirje ter so v posesti tozadevnega potrdila o založbi, da to javijo zavodu do konca t. m. Pristavijo naj tudi, so li ti papirji prosti ali pa so bili zastavljeni za posojilo, koliko je iznosilo posojilo, oz. se znaša in od kdaj je bilo. Celjska posojilnica d. d. v Celju. 1706-n

PRESKRBA

DELITEV SVEŽEGA MESA
V soboto 17. avgusta prejmejo od 7. do 11. ure pri svojih stalinah mesarjih upravičeni potrošniki okroglega mesta Ljubljane po 10 kg telega ali govejega mesa na odrezke »I — 18 avgusta« ali »III — 38 avgusta« osnovne živilske nakaznice, izdane od MLO, Ljubljana. Prodajna cena telega oziroma govejega mesa je 32 din za kg.

VAŽEN SESTANEK V LJUBLJANI

Redni sestanek vseh učilnic — krajevnih odborov vseh desetih mestnih četrti, KLO Kozarje—Podsmreka in Vrhovci ter vseh terenskih odborov OF in četrtinskih ljudskih odborov bo v sredo 21. t. m. točno ob pol osmi uri zvečer v telovadnici Tehnične srednje šole (vhod iz Askerčeve ulice, glavni vhod).

Nujno je, da se zastopniki vseh vabljenih ljudskih in OF odborov

na list, iz katerega je razvidno, da je učenec izpolnil 10. leto starosti in spricaval o dovršenem 4 razredu osnovne šole; za učiteljske je priložiti spricaval o nižjem tečajnem izpitu. Kolkovane pismene prošnje morajo vložiti tudi oni dijaki, ki imajo popravni izpit. Za vpis v šolo dobi vsakdo pri ravnateljstvu svojega vodstva tiskani obrazec prijave. To prijavo je treba izpolniti in kolikavno oddati pri vpisovanju. Podpiše jo oče ali njegov odgovorni namestnik.

Na državni nižji gimnaziji v Zalcu bo dne 1. septembra t. l. ob 8. uri seja profesorjske zbornice, dne 2. septembra bodo popravni izpiti za vse razrede kakor tudi popravni nižji tečajni izpiti; v dne 3., 4. in 5. septembra bodo nižji tečajni, notifikacijski posebni in privatni izpiti. Dne 6. in 7. septembra bodo sprejemni izpiti za 1. razred gimnazije. Pričetek vsakokrat ob 8. uri. Vpisovanje v vse razrede bo 9. in 10. in 11. septembra, vsakokrat ob 8. do 12. ure. Prošnje za popravne in sprejemne izpite, kolkovane v 10 din je vložiti v ravnateljski pisarni do 30. avgusta t. l. Obrazce prošnje za sprejemne izpite dobite pri šolskem slugi po 1 din. Rok vlaganja prošnje za privatne izpite je že potekel in se prošnje ne sprejemajo več. Natančnejša navodila so razvidna s šolske deske, dobite jih pa tudi v ravnateljski pisarni vsak dan od 8. do 10. ure dopoldne.

Nižja (enoletna) gospodarska šola v Mariboru. Pismeni popravni izpiti se bodo opravljali 3. ušni pa 4. septembra. Pismeni zaključni izpiti pa se bodo vršili za vse kadete 1., 2. in 3. oktobra, ušni pa 7. oktobra. Vpisovanje v nižjo (enoletno) gospodarsko šolo za šolsko leto 1946/47 bo 4. in 5. septembra od 8. do 11. ure. V nižjo gospodarsko šolo se morejo vpisati oni učenci in učenke, ki so do dovršili 4 razrede nižje srednje šole brez spremenega izpita. Študij na tem zavodu traja eno leto ter se predavajo sledeči predmeti: slovenski, srbski in hrvaški jezik, knjigovodstvo s korespondenco, osnovne gospodarske poslovanja, narodno gospodarstvo, poslovno računstvo, zemljepis s blagovinstvom, stenografija, lepis in stroještvo. Naloga nižje gospodarske šole je usposobiti pomožne pisarniške moči za praktično delo v posameznih podjetjih.

Zavod je držen ter se ne plačuje nikakršna šolnina ali drugi mesečni prispevki razven predpisanih taks.

RAVNATELJSTVO DRŽAVNE SREDNJE ŠOLE ZA TURIZEM IN GOSTINSTVO

Državne šole za gostinske gospodinjice in Državne gospodarske šole za vajence gostinskih podjetij javljajo, da sprejmo prošnje za sprejem v navedene šole za šolsko leto 1946/47 do 5. septembra t. l. v Ljubljani, Privoz 11. Pogoj za sprejem v Državno srednjo šolo za turizem in gostinstvo je dovršena nižja srednja šola ali dovršena vajeniška doba s pozitivno končano gospodarsko šolo za vajence gostinskih podjetij ali te sorodne šole. Strokovni pouk traja dve leti, posebno usposabljanje (praksa) pa eno leto. Pogoj za sprejem v Državno šolo za gostinske gospodinjice je dovršena nižja srednja šola, v izrednih primerih tudi manjša predzobrazba. Strokovni pouk traja eno leto, posebno usposabljanje (praksa) pa pol leta.

Pogoj za sprejem v gospodarsko šolo za vajence gostinskih podjetij je dovršena osnovna šola ali štirje razredi osnovne šole in dva razreda gimnazije. V to šolo se sprejemajo vajenci in vajenke gostinske in slaščičarske stroke. Strokovni pouk traja tri leta, dva dni tedensko. Šolnine ni, pač pa se učenci-učenke šole za gostinske gospodinjice in šole za turizem in gostinstvo hranijo v šoli, za kar plačujejo primeren znesek.

Prošnje naj bodo napisane lastnorčno in naj vsebujejo sledeče podatke: Priimek in ime, rojstno mesto, državljanstvo, narodnost, spol, šola in eventualna strokovna izobrazba ter praksa, sedanja zaposlitev oz. poklic in stanovanje, ime staršev in njihov zaposlitev in stanovanje, v kakšni službi namerava ostati oz. kakšnemu delu se misli posvetiti.

Vajenci gostinskih podjetij naj predložijo svoje prijave potrjene od svojih službovalcev. Prošnje naj bo priloženo overjen prepis krstnega lista in zadnje glave šolskega izpiznevala, potrdilo pristojnega krajevnega oblasti o politični neoporečnosti ter zdravniško spricaval. — Prošnje morejo biti kolkovane s kolkom 10 din, priloga pa s kolkom 5 din.

Ker je številno gojencev oziroma gojenk posameznih šol omejeno, se bo pravočasno pred pričetkom pouka objavil seznam sprejetih gojencev in gojenk.

RADIO LJUBLJANA

SPOROČILA ZA SOBOTO
6 Budinci (plošč). 6.15 Napoved časa, vesti in pregled sporeda. 6.30 Pester jutranji koncert (plošč). 7. Pismi partizanov (plošč). 7.15 Napoved časa, vesti, objave, radio koledar in recepti. 7.30-8.30 Ure zabavne glasbe na ploščah. 13.30-14.30 Bojarske armade pod vodstvom Prokopjeva. 13.15 Napoved časa, vesti in objave. 13.30 Beethoven: Pomladna sonata. Izvaja violonist Karel Rupel, pri klavirju prof. Pavel Šivic. 13.50 Škafce za male. 14.30-15.30 Plesna zabava. 15.30-16.30 Napoved časa in poročila. 19. Oddaja za predšolske otroke: Zgodbe bere Vida Juvanova. 19.20 Krizem po SZ. vmes ob 19.30 Po knjižnem trgu. 20. Napoved časa in poročila. 20.10 Plesna zabava. 20.15-21.15 Plesna zabava. 21.15-22.15 Na harmoniko igra Konrad Šarlah. 22.30-23.30 Plesna glasba izvaja Plesni orkester RL pod vodstvom Bojana Adamčiča (prenos s Blede).

DOLGOROČNA VREMENSKA NAPOVED

Deževalo bo 18. avgusta; nato 21. ali 22. (verjetno oba dneva skupaj) in 25. avgusta, pri čemur bodo v enem od navedenih dni padavine izdatne (najbolje 21. ali 22.). druge kratkotrajne. Vmes bo suha doba. V bližnji bodočnosti se ne računati z nastopom mraznega deževja.

FIZKULTURA IN ŠPORT

Poletne konjske dirke v Ljutomeru

V nedeljo popoldne so bile na Cvenu pri Ljutomeru še druge konjske dirke v tem letu. Kasaki šport v Ljutomerem okraju se znova oživlja. Zanimanje zanj dokazuje preko 3000 gledalcev na nedeljskih dirkah, ki so prišli iz Maribora, Ljubljane in drugih federalnih edinic. Medtem ko so bile popoldne dirke še pomanjkljivo organizirane, je bila tokrat organizacija izredno dobra in tudi doseženi rezultati dokazujejo dvig kasaskega športa. Krasna je bila dvoprežna dirka »Maršal Titov«, v kateri je zmagal tov. Marinšek iz Ljubljane. Rezultati dirk so naslednji:

Dirka »Muropoljskec«: 1. Volna (Bežan Mirko, Salinci) v času 2.40, km-čas 1.49.9; 2. Lika (Paldauf Franc, Vučja vas) v času 2.46, km-čas 2.03; 3. Dorkica (Lubi Anton, Bunčani) v času 2.52, km-čas 2.08; 4. Lasko (Zavratnik Lojze, Ljutomer) v času 2.54, km-čas 2.15.

Dirka »Ljudske republike Slovenije«. Enoprežna heat-vožnja za štiri (do dvanajsetne konje vseh krajev). Proga 1600 m. Prvi heat: 1. Slava (Jureš Franc, Bunčani) v času 2.40, km-čas 1.38; 2. Ederl (Marinšek Ivan, Ljubljana) v času 2.46, km-čas 1.36; 3. Ljubica (Panič Franc, Lokavci) v času 2.51, km-čas 1.41; 4. Leda (Magdič Ivan, Babinci) v času 2.54, km-čas 1.50; 5. Fina (Slavič Ludvik, Grabe) v času 2.54, km-čas 1.50; drugi heat: 1. Ederl v času 2.47, km-čas 1.34; 2. Slava v času 2.48, km-čas 1.38; 3. Ljubica v času 2.52, km-čas 1.38.5; 4. Leda v času 2.56, km-čas 1.49; 5. Fina v času 2.59, km-čas 1.49; tretji heat: 1. Ederl v času 2.44, km-čas 1.33.5; 2. Slava v času 2.47, km-čas 1.38; 3. Leda v času 3.02, km-čas 1.53.

Dirke »Živnorojske zadruge«. Enoprežna vožnja za 3 letne jugoslovanske konje na progi 2000 m: 1. Zobna (Salamun Jože, Lokavci) v času 3.44.

Danes
Dinamo : Železničar

Danes ob 17.30 bo na igrišču Železničarja v Šiški že dolgo pričakovana nogometna tekma med prvakom Zagreba »Dinamom« in prvakom Ljubljane »Železničarjem«. Za nastop gostov je med nogometnim občinstvom veliko zanimanje. »Dinamo« je v odlični formi in lahko pričakujemo, da bodo videli visoko kvaliteto igre. Železničarji so z današnje tekmo postavili pred težko preizkušnjo, saj bodo morali v dvoboju z najboljšim zagrebškim moštvom pokazati, na kakšnem nivoju je ljubljanski nogomet. Upamo, da nas enajstotnica ne bo razočarala in dostojno reprezentirala slovenski nogomet. Tekmo bo sodil tov. Erlih. Pred glavno tekmo se bodo pomerili subjuniorji »Železničarja« in »Krima«.

Občinstvo obveščamo, da bodo blagajne odprte dve uri pred začetkom tekme.

Zanimiv
nogometni spored

V nedeljo popoldne bo odigran na igrišču FD Železničarja zanimiv program. Nastopili bodo v prijateljskih srečanjih Železničarji, Svoboda, Krim in sindikalno moštvo Ljubljane. Govorili o Železničarju, Svobodi in Krimu bi bilo skoro odveč, sindikalno moštvo pa je za Ljubljanečane novost, ker še nismo nič slišali o njem. In vendar se za sindikalnim moštvom skrivajo sama znana imena. Stari znanci, ki so večših tisoč navduševali s svojo igro. Nastopili bodo med ostalimi Verovšek, Bergez, Uršič, Bertonič, Jež, Dobertel, Sočan, Zemljak, Pišek, dr. Varšek, Zupančič Lado itd. Skratka tovarši, ki hočejo z dobrim vzgledom pomagati razvoju našega nogometa.

Obisk prireditelje je važen tudi z druge strani. V Ajdovščini bo prihodnjo nedeljo fizikulturni zlet, kjer se bodo zbrali fizikulturniki iz Primorske. Kakor so naši bratje z ob strani meje s svojo udeležbo dvignili zlet v Ljubljani, tako moramo mi v še večjem številu pobiteži na njih zlet. Sredstva za čim višje udeležbo želimo dobiti iz nastopa teh štirih moštev. Gledalci bodo imeli priložnost videti lep nogomet, s svojo udeležbo pa bodo pomagali, da bo lahko številno zastopstvo odšlo na zlet v Ajdovščino.

Tekme se prično na igrišču Železničarja ob 16.30 z nastopom Svobode in Železničarja, ob 18 pa z igro sindikalnega moštva in Krima.

Crvena zvezda
v Ljubljani

V torek 20. t. m. bo v Ljubljani igrala beogradska Crvena zvezda, nogometni prvak Srbije, proti FD Železničarju.

Poraz »Crvene zvezde«
v Mariboru

»ZELEZNIČAR« : »CRVENA ZVEZDA« 3:2 (0:1)

Na praznik je v Mariboru gostoval nogometni prvak Srbije »Crvena zvezda« iz Beograda. Na splošno presenečenje so Beograjčani odšli poraženi z igrišča, Mariborčani so zmago popolnoma zaslužili in bi bila po poteku igre lahko razlika v golih še višja.

Enajstotnica Crvene zvezde je nastopila v nekoliko oslabilni postavi, ker so trije igralci odpotovali na Črnoškovsko, kjer bo v nedeljo medmesna tekma med Beogradom in Prago. Moštvo je pokazalo lepo tehnično igranje, vendar se proti izredno dobro razpoloženemu nasprotniku ni moglo uveljaviti. Mariborčani so bili vso igro v premoči. Z poslednjim sistemom so osvajali teren in smiselno gradili svoje napade, s točnim porinjanjem nasprotnikov pa so jim onemogočili, da bi uveljavili svoj način igranja. Enajstotnica domačih je od

km-čas 1.54; 2. Zlatna (Vavpotič Joško, Lokavci) v času 3.46, km-čas 1.51; 3. Salinka (Šumak Mirko, Ljutomer) v času 3.48, km-čas 1.56; 4. Radina (Pirher Ivan, Sv. Lenart) v času 3.50, km-čas 1.51.5; 5. Perla (Rajh Mirko, Ljutomer) v času 3.53, km-čas 1.59; 6. Tatjana (Babič Franc, Gor. Krapje) v času 3.54, km-čas 2.02; 7. Slava (Jureš Franc, Bunčani) v času 3.55, km-čas 2.04; 8. Princ Pilot (Slavič Ludvik, Grabe) v času 4.11, km-čas 1.58.

Dirka »Poizkusni Derby«. Enoprežna vožnja za 4 letne jugoslovanske konje. Proga 2400 m: 1. Danida (Špindler Martin, Gajšinci) v času 4.15, km-čas 1.48; 2. Egnua (Skuhala Franc, Križevci) v času 4.23, km-čas 1.49; 3. Preja (Slavič Janko, Branoslavci) v času 4.23.5, km-čas 1.49.7; 4. Dragec (Marko Mahovec, Lukavci) v času 5.06, km-čas 2.06.

Dirka »Jugoslovanske armade«. Ravna galopska dirka za vse konje brez izenačenja teže. Proga 1600 m: 1. Dahis (Milinarič Andrej) v času 2.11, km-čas 1.22; 2. Pluto (Vitez Pavel, Pristava) v času 2.12, km-čas 1.23; 3. Vida (Bobnar Matija, Stročja vas) v času 2.14, km-čas 1.24; 4. Tirica (Zitek Franc, Bučecovci) v času 2.15, km-čas 1.24.5.

Dirka »Maršal Titov«. Dvoprežna dirka za 3 letne in starejše konje iz vseh krajev. Proga 2600 m: 1. Ederl in Fritz Klay (Marinšek Ivan, Ljubljana) v času 5.09, km-čas 1.48.4; 2. Zlatna in Slavina (Vavpotič Joško, Lukavci) v času 5.16, km-čas 1.59; 3. Princ Pilot in Fina (Slavič Ludvik, Grabe) v času 5.17, km-čas 1.58.4; 4. Slava in Slavna (Jureš Franc, Bunčani) v času 5.18, km-čas 2.00; 5. Radina in Pavla (Pirher Ivan, Lenart) v času 5.39, km-čas 2.12; 6. Parola in Marina (Lah Marko, Maribor) v času 5.43, km-čas 2.12; 7. Dragec in Draginja (Makovec Marko, Lukavci) v času 6.05, km-čas 2.21.4.

prvega do zadnjega moža zaigrala koristo in poizvrvalno, se posebno pa se je odlikovala srednja vrsta in obramba.

Dogodki na igrišču so v kratkem potekali takole: Najprej so gostje izvedli nekaj napadov, iz česar je rezultat v šesti minuti po Horvati noviču prvi zgoditek njihovo korist. V nadaljnjem poteku igre so na igrišču prevladovali domačini, vendar jim v prvem polčasu ni uspelo spremeniti rezultata. Šele po odmoru se je v osmi minuti levi zvezi Pocažu posrežilo izenačiti. Deset minut nato je bila že spet v vodstvu Crvena zvezda. 11 metrov proti domačinom je Horvati novič spremenil v drugi gol za svoje barve. Toda Mariborčani je po srednjem napadalcu Kaniču spet uspelo izenačiti. Tretji in zadnji gol za Železničarja pa je dal levi krilec Križan v 35. minuti iz prošlega strela in s tem postavil končni rezultat. Zadnjih deset minut se je tekma nadaljevala v močnem nalu, vendar igra zaradi tega ni nič trpela in so gledalci kljub dežju vztrajali na igrišču.

Srečanje med prvakom Beograda in prvakom Maribora je privabilo na igrišče okoli 2000 gledalcev, ki so bili z igro domačega moštva izredno zadovoljni. Tekmo je sodil Jančič.

Prejšnji dan so igralci »Crvene zvezde« gostovali v Celju in premagali moštvo Celjanov z visokim rezultatom 10:1 (2:1).

Rezultati moto dirk
FD Železničarja

Na motornih dirkah dne 15. t. m. o katerih smo večkrat poročali, so bili doseženi naslednji rezultati:

Motorji do 125 cm — novinci (3 krogi): 1. Mrak Jože (FD Železničar) 1.36; 2. Praprotnik Stane (Z) 1.43 m; do 250 cm novinci (5 krogov): 1. Artač Ivan 2.49; 2. Mrak Peter 2.52 (oba Z); nad 250 cm novinci (5 krogov): 1. Gorjup Stane (Z) 2.33.8; 2. Lampe Alojz (JA) 2.34.3; do 125 cm turni (5 krogov): 1. Jemc Stane, 2. Mrak Jože (oba Z); do 200 cm turni (5 krogov): 1. Fantini Valtar 2.37.4; 2. Mrak Jože 2.39.8 (oba Z); do 250 cm turni (5 krogov): 1. Hrast Mirko 2.49; 2. Mrak Peter 2.56.4 (oba Z); do 250 cm sport (8 krogov): 1. Šnjarič Mika (FD Mladost, Zagreb) 3.47.9; 2. Puhar Franc (Z) 4.19; do 350 cm sport (8 krogov): 1. Šnjarič Mika (M) 3.50.9; 2. Podberščak Drago (Z) 4.10; do 500 cm sport (8 krogov): 1. Mrak Vinko (Z) 3.37.2; 2. Šnjarič Mika (M) 3.42; prikolice (8 krogov) 5. krogov desno: 1. Zemljak Emil, sovožar Višar Davorin (M); handikap (8 krogov): 1. Šnjarič Mika (M) 4.33; 2. Podberščak Drago (Z) 4.47; najboljši čas dneva (1 krog): 1. Mrak Vinko — 24 sekund; 2. Šnjarič Mika 26 sekund.

Fizikulturni nastop
na proslavi v Krškem

Pri proslavi Matije Gubca v Krškem dne 18. t. m. bodo nastopili tudi fizikulturniki in fizikulturnice vseh bližnjih fizikulturnih društev v Posavju. Izvedla se bo v glavnem fizikulturna parada, ki naj množično prikaže velik polet naših mladih fizikulturnikov.

Zbiralske vseh došlih fizikulturnikov bo ob pol osmih jutraj pred gradom Turn nad vasjo Leskovce pri Krškem. Vsa društva, ki bodo nastopila pri fizikulturni paradi, naj napotijo svoje oddelke na zgoraj določeno zbornostno. Vodstvo parade bo imel predsednik FD Krško tov. Janko Regvat, kateremu se morajo vsa došla društva javiti in se ravnati po njegovih navodilih. Vsi fizikulturniki morajo nastopiti v krojih. Mladina izpod 14 let starost ne nastopa. Priporočila se posameznim društvom, da prinese s seboj čim več zastav in po možnosti tudi fizikulturni znak, da bo parada čim bolj pestra. Ker je namen parade prikazati fizikulturni razvoj v množici, naj se

slovesnosti udeležijo čim večje število fizikulturnikov. Vsa ostala navodila bodo dobila posamezna društva pri vodji parade tov. Regvatu.

V nedeljo 18. t. m. vsi fizikulturniki na proslavo Matije Gubca v Krškem.

»Hajduk« nogometni
prvak Hrvatske

Razen neodigrane tekme Metalac: Tekstilac, ki bo odločila o petem in šestem mestu v prvenstvu, je bilo v četrti zaključeno nogometno prvenstvo Hrvatske. Hajduk je v Splitu premagal zagrebško Lokomotivo 1:0 (0:0). Dinamo je v Zagrebu visoko porazil enajstotnico Splita 9:0 (4:0). Proleter je na domačem igrišču tesno zmagal nad Jedinstvom s Šušica 3:2 (2:0).

Moštvo so v prvenstvu zasedla naslednja mesta: Naslov prvaka si je osvojil Hajduk z 22 točkami, kakor Dinamo, vendar z boljšo gol-diferenco. Slede jima Lokomotiva s 17 točkami, Proleter s 15. Tekstilac s 14, Metalac 12, Split s 6 in Jedinstvo z 2 točkami.

RAZPIS

tekem v orodni telovadbi v zveznem razredu članov in članice za prvenstvo Fizikulturne zveze Slovenije.

Tekme bodo 15. sept. v Kranju.

Tekmovalne vaje članov in članice za zvezni razred so bile objavljene v »Poletu« št. 22 z dne 30. maja t. l. ni v okrožnici, poslani vsem društvom potom okrožji.

Člani tekmujejo: a) v obvezni vaji na drogu, bradli, krogih, konju, preskoku čez konja in prosti vaji, kot so objavljene v okrožnici; b) v poljubni vaji na bradli, krogih, preskoku preko konja in prosti vaji.

Članice tekmujejo: a) v obvezni vaji na bradli dočelno, dosežnih krogih in preskoku čez konja; b) v poljubni vaji na visoki gredi, dvovislinski bradli in prosti vaji, kot so objavljene v okrožnici.

Poljubne vaje morajo imeti vsaj tečno obveznih vaj.

Tekmuje in sodi se po zadnji olimpijskih pravilih.

Predpisana telovadna obleka za članice je bela majica, bele dolge ali kratke hlače, bele copate; za članice pa bela majica, bele kratke hlače, bele copate.

Tekmujejo lahko vsi člani in članice fizikulturnih društev in aktivov Fizikulturne zveze Slovenije.

Vrstni red tekmovalja in nastopa posameznikov k tekmi bo izžreban na sodniški seji, ki bo dan pred tekmo. Društva prijavijo tekmovalce preko okrožnih fizikulturnih odborov (pooverjenika za orodno vadbo) Fizikulturni zvezi Slovenije do 5. sept. 1946.

DROBNE ZANIMIVOSTI

»Mladost« juniorski prvak Hrvatske v planujanju. V sredo je bilo v Opatici končno prvenstvo juniorjev in subjuniorjev Hrvatske v planujanju. Vrstni red moštev je naslednji: 1. Mladost (Zagreb) 591 točk, 2. Primorac (Sušak) 351 točk, 3. Jadran (Split) 144.5, 4. Portuale (Reka) 145, 5. Sloga (Vinkovci) 116, 6. Sloga (Osijek) 65.5 točke. Najboljše moštvo v waterpolu je Mladost, ki mu sledi Primorac, Jadran, Sloga iz Vinkovcev in Sloga iz Osjeka.

»Metalac« (Beograd): Lovčen (Cetinje) 2:0. Tudi povratna tekma za vstop v zvezno ligo, ki je bila odigrana v četrti na Cetinju se je končala z zmago Metalca. S to svojo zmago se je tretjeplasirano beogradsko moštvo kvalificiralo za srečanje s tretjeplasiranim moštvom v hrvatski ligi Lokomotivo. Zmagovalec bo potem sodeloval v zvezni ligi kot 12. moštvo.

V nedeljo igrala v Pragi reprezentanca Beograda in Prage. Reprezentanca Beograda je obvezana na Črnoškovskem igrišču dve tekmi, prvo v Pragi, drugo pa v Bratislavi. Čeprav so nastale težave v sestavi moštva, ker je Crvena zvezda na odmoru, Metalac pa igra kvalifikacijske tekme za vstop v zvezno ligo.

Sofijska Lokomotiva je igrala neodločeno z moskovskim Dinamom. Tass poroča, da je nogometno moštvo »Lokomotiva« iz Sofije igralo z Dinamom iz Moskve neodločeno 3:3.

Tekmovanje za prvenstvo Albanije v planujanju. Albanska brzojavna agencija poroča: V Draču je bilo tekmovalje za plavalno prvenstvo Albanije, pri katerem je sodelovalo 150 športnikov in športnic iz vseh predelov Albanije. Zmagalo je moštvo »Partizana«.

Silazna, Marčelja in Urbič potujejo iz Zagreba v Be

SIR

vseh vrst, kakor tudi surovo in kuhano maslo KUPUJE direktno od producentov iz vseh federal. edinic — za svoje člane

ZADRUGA

Mleko trg

LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA št. 13/II.
Telefon št. 26-80.

Nabavna in prodajna zadruga

Z O. J.

pri Sv. Lenartu v Slov. goricah

s svojimi poslovalnicami pri
SV. LENARTU,
SV. ANTONU,
in SV. JURIJU

oskrbuje svoje člane z vsemi potrebščinami, vnovčuje in prodaja poljske pridelke.

LESNO- PRODUKTIVNA ZADRUGA

Z O. J.

VELIKE LAŠČE

dobavlja izdelke svojih članov:
leseno posodo: škafe, čebre, brente, putrihe, itd.
lesene obošalnike vseh oblik, lesene kuhinjske potrebščine, zobotrebece,
sita, rešeta:
pletarske izdelke itd.,
stavbni les, deske, letve.

NAJNIZIJE CENE!
Zahtevajte ponudbe!

Sadje svetovnega slovesa

nudi in dobavlja v vsaki količini

„NAPROZA“

Z O. J.

SV. PETER pri Mariboru

Ugodne cene! Solidna posrežba!

NABAVNA IN PRODAJNA ZADRUGA

Z O. J.

VOJNIK

s poslovalnicami:

Vojnik 1, Vojnik 2, Dobrna, Nova cerkev, Šmartno v R. d., Frankolovo, Arcelin, Škofja vas, Šmarjeta in zadruga gostilna v Vojniku

se priporoča

Najstarejša
LESNO PRODUKTIVNA ZADRUGA v SLOVENIJI

je bila ustanovljena leta 1933 pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Ker je bila ta ustanova narodno socialna ustanova, jo je okupator 1941 uničil in likvidiral. Začetkom l. 1946 smo zadrugo **PONOVO OŽIVILI**. V novi Jugoslaviji ji je omogočena večja aktivnost in polet. Trudimo se da s svojimi produkcijami prispevamo k obnovi domovine.

LESNO PRODUKTIVNA ZADRUGA z o. z.
Sv. Lovrenc na Pohorju

Za dela našega podjetja so nam potrebni:

inženirji, tehniki, samostalen knjigovodja, gradbeni palirji, zidarji, tesarji ter ključavničarji in strojni strokovnjaki

Pismene ponudbe je poslati na: Okružno gradjevinsko preduzeće „Hercegovina“ - Mostar

Rezani les

vseh dimenzij, mehki in trdi

Bukovo oglje
Smrekovo skorjo
Bukova in mehka drva
Celulozni in jamski les
Taninski les

DOBAVLJA

LESNA ZADRUGA

za Seško dolino
na Češnjici, p. Železniki
r. z. z. o. j.

Nabavna in prodajna zadruga z o. j.

Slovenska Bistrica

s sledečimi odseki:

1. Živilski odsek I.
2. Živilski odsek II.
3. Oddelek za manufakturo in galanterijo
4. Oddelek za železnino in steklovino
5. Oddelek za pisarniške potrebščine in knjige,
6. Oddelek za sadje in zelenjavo
7. Kmetijski oddelek
8. Pekarna
9. Mesarija
10. Gostilna

Vam nudi razno sadje, krompir, zelenjavo in jajca po dnevnih cenah. — Nadalje kosilne stroje, slamoreznice, sadne mline in škroplilnice, pluge, gnojnične črpalke in sode, repoznice, robkače za koruzo, semena, krmila, orodje ter zaščitna sredstva po najnižjih cenah.

Sprejemamo za vse zgoraj navedeno blago prednaročila.

z nje poslovalnicami:

1. Poslovalnica ZGORNJA BISTRICA
2. Poslovalnica SV. MARTIN NA POHORJU
3. Poslovalnica TINJE
4. Poslovalnica SV. VENCESELI,
5. Poslovalnica POLJČANE
6. Poslovalnica PEKEL PRI POLJČANAH
7. Poslovalnica STUDENICA
8. Poslovalnica MAKOLE
9. Poslovalnica LAVORJE
10. Poslovalnica CRESNJEVEČ
11. Poslovalnica VEHLOGA,
12. Poslovalnica PRAGERSKO
13. Poslovalnica SPODNJA POLJSKAVA
14. Poslovalnica ZGORNJA POLJSKAVA.

Izletnikom na Pohorje (Tinje in Sv. Martin na Pohorju) priporočamo obisk naše zadruga gostilne, ki nudi tipizirano domačo in srbska vina ter prvovrstna jedila. Prednaročila Slov. Bistrica, telefon št. 5 in 16.

Nabavna in prodajna zadruga z o. j.

centrala M. Sobota:

s sledečimi odseki:

1. odsek za špecerijo,
2. odsek za manufakturo,
3. odsek za železnino,
4. odsek za usnje in čevljarke potrebščine,
5. odsek za les in gradbeni material,
6. odsek za strojno tehnične izdelke,
7. odsek za kmetijske pridelke.

Dvigniti ljudsko blaginjo je prva dolžnost nabavnega ljudstva

in nje poslovalnicami:

1. Poslovalnica Beltinci,
2. Poslovalnica Bakovci,
3. Poslovalnica Bodonci,
4. Poslovalnica Cankova,
5. Poslovalnica Dolnji Slaveč,
6. Poslovalnica Fokvci,
7. Poslovalnica Gederovci,
8. Poslovalnica Gornja Lendava,
9. Poslovalnica Gornji Slaveč,
10. Poslovalnica Hodoš,
11. Poslovalnica Križevci,
12. Poslovalnica Kušanovci,
13. Poslovalnica Lemerje,
14. Poslovalnica Melinci,
15. Poslovalnica Mozavci,
16. Poslovalnica Puzanci,
17. Poslovalnica Petunji,
18. Poslovalnica Pivdanovci,
19. Poslovalnica Prosečka vas,
20. Poslovalnica Frosenjakovci,
21. Poslovalnica Ratzkovi,
22. Poslovalnica Rogasovi,
23. Poslovalnica Sebeborci,
24. Poslovalnica Sotina,
25. Poslovalnica Salovci,
26. Poslovalnica Veliki Dolenci,
27. Poslovalnica Večeslanci.

Čevlarska produktivna zadruga

in

popravljalnica Dol. Logatec

USPEHI NAŠEGA DELA — SO V KORIST LJUDSTVA!

Nepričakovano nas je zapustil v 32. letu starosti naš dragi in srčno ljubljeni sin, brat in iskreni prijatelj

DROFENIK FRANC

TISKARNIŠKI STAVEC

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo dne 18. avgusta 1946 ob 15. uri z žal. kapele sv. Andreja na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 15. avgusta 1946.

Zalujoči svojci in prijatelji

Nabavna in prodajna zadruga „Naproza Mokronog“

s poslovalnico na Trebelnem

nabavlja za svoje članstvo vse potrebščine in kupuje kmetijske proizvode po najvišjih cenah.

NABAVLJALNA IN PRODAJNA ZADRUGA

V ŠT. RUPERTU

NA DOLENSKEM

ki posluje od 16. septembra 1945. in šteje 353 zadrugnikov z 1829 družinskimi člani. Zadrugni delež znaša 50 din. Jamstvo je 10kratno od deleža.

Zahvala

Vsem prijateljem in znan-
cem, ki so našega ljubljene-
ga

Alfreda Petka

višjega kontrolorja drž. žel.
spremili na njegovi zadnji poti,
ga počastili s cvetjem, nam
v teh težkih časih kakorkoli
pomagali, nam izrekli sožalje,
se najiskrenejše zahvaljujemo.

Ljubljana, 14. avgusta 1946.

ZALUJOČA RODBINA

Kruta usoda nam je iztrgala iz naše srede našo ljubljeno mamo, sestro, teto in svakinjo

Rozalijo Mohar

Pogreb drage pokojnice bo v soboto dne 17. avgusta 1946, ob pol 18. uri z žal. kapele sv. Nikolaja na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 16. avgusta 1946.

Zalujoči sin JANEZ ter rodbine MOHAR, REBOLJ, SEIDL in KOTAR

Produktivna čevlarska zadruga z o. j. v Črnomlju

Zadruga se je osnovala, oz. obnovila 1. avgusta 1945 leta. Začetek je bil, ker smo bili popolnoma brez sredstev, zelo težak in le poštvovalnosti članov ustanoviteljev se moramo zahvaliti, da je zadruga dosegla sedanjostopnjo.

V zadrugi je delalo v začetku le 5 članov, medtem, ko dela danes v njej 23 kvalificiranih delavcev in 12 vajencev.

Skupno so v času od avgusta 1945 do junija 1946 izdelali oca 3000 parov novih čevljev in 3500 parov popravljenih.

Promet v navedenem času znaša din 5.376.834.

Produkcija bi bila lahko znatno višja, toda pojavile so se razne ovire, ki pa smo jih z dobro voljo hitro odstranili, zavedajoč se, da je vsak začetek težak.

Prepričani smo, da se bo v prihodnjem letu produkcija zvišala, ter da bomo z združenimi močmi dosegli ono stopnjo, ki jo moramo doseči, t. j. 100%.

S TITOM V OBNOVO!

Javljamo vsem, da smo pre-
rano izgubili našega tako pri-
ljubljenega tovariša

Ivana Lavriča

tajnika K. L. O.
in člana nadzornega odbora
Nab. in prod. zadruge

Pogreb je bil v petek ob 8. uri zjutraj na farno pokopališče.

Uprava »NAPROZA«
Loški potok

ZAHVALA

Ob smrti našega dobrega, nepozabnega

Franca Zupančiča

POSESTNIKA

smo doživeli toliko iskrenega sočustvovanja, da se je nemogoče vsakemu posebej zahvaliti. Izrekamo zahvalo vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, poklonili venci in cvetje ter izrazili svoje sočustvovanje. Posebno zahvalo smo dolžni oč. duhovščini, učiteljs-
tvu, stanovskim tovarišem, prijateljem, znancom in pevcem za ganljivo petje. Najpriskrnejša zahvala predstavniku javnih delavcev in zadrugarjev mirne doline, prijatelju Brezovarju za čustven govor s katerim se je poslovlil od najzvestejšega ljubitelja domače grude, s katero se je sedaj za vedno združil.

ZALUJOČI OSTALI

Nabavna in prodajna zadruga za Mežiško dolino z o. j. Prevalje

Centralna pisarna in skladišče Prevalje 43, telefon 5.

IMA SVOJE POSLOVALNICE IN ODSEKE:

Prevalje: Poslovalnica 1.
Kmetijski odsek Prevalje
Pisarniške potrebščine in knjige Prevalje

Guštanj: Poslovalnica 1.
Mesarija
Pekarna

Leše: Poslovalnica
Zadruga gostilna

Mežica: Poslovalnica 1. Manufaktura in galanterija
Poslovalnica 2.
Poslovalnica 3.

Žerjav: Poslovalnica
Pekarna

Crna: Poslovalnica 1.
Poslovalnica 2.

Helena: Poslovalnica

Zadruga ima 2000 članov ter oskrbuje 12.000 ljudi.
Zadruga je prodala svojim članom od 1. januarja 1946 do 30. junija 1946 za din 19.000.000 blaga in živil.

Danes pred dvema letoma 17. avgusta 1944 je padel od izdajalčeve roke in leži pokopan neznano kje med Stražo in Novim mestom naš ljubljani

GABERC SIMON

BIVŠI VELETRGOVEC V CELJU

Celje, 17. avgusta 1946.

Zalujoča žena FRANJA; VERENA, MILAN, ROMANA, otroci in ostalo sorodstvo.

Žrebna lista državne razredne loterije od 13. avgusta 1946.

282 (2000) 988, 990, 372, 986.	34704, 618, 790, 684, 243, 750, 667, 779, 240, 676, 639, 661, 350, 753.
1848, 213, 828, 214, 258, 231.	35358, 168 (1000), 276, 225, 365, 495, 121, 393, 186, 887, 320, 389, 316, 157, 115.
2946, 893, 460 (6000), 207 (10.000).	36907, 905, 789, 369, 392, 737, 777, 144 (1000), 324, 748, 336, 383.
228, 230, 588, 628 (4000), 930, 202, 574, 838.	37303, 044 (25.000), 447, 388, 431, 386, 714 (12.000), 353, 424.
3564, 752, 192, 774 (2000), 198, 183, 150, 147, 180, 570, 057, 142, 156, 766, 761, 193 (4000), 738.	38949, 281, 229, 933, 869, 867, 39587, 176, 186, 196 (8000), 630, 590, 506, 126 (1000), 676, 516, 559, 187, 192, 165, 103.
4998, 989, 298, 744, 83, 954.	40257 (1000), 737, 710, 785, 006 (1000).
5775, 365 (5000), 625, 772, 873, 777, 348, 825, 784, 787, 691, 818.	41927, 923, 922, 936, 287, 279, 286, 42929, 985, 744, 702, 886, 995, 839.
6567 (1000), 807, 660, 713, 539, 670, 668 (4000), 669, 704 (1000), 810, 633, 517, 575.	43245, 238, 427, 823, 207, 321, 268, 461, 379, 210, 350, 794.
7118, 106, 112, 150, 229, 495, 201, 406, 440, 195, 173, 289, 418, 128, 090, 166, 136, 151.	44932, 989, 025, 141, 098, 994, 022, 45945, 939, 008, 957, 964, 057, 845, 921, 753 (2000), 023, 046, 073.
8598, 913 (4000), 179, 501, 586, 536, 543, 618, 302.	46728, (20.000), 083, 023, 541, 573, 303, 054, 033, 696, 538, 381.
9283, 749, 187, 099, 459, 488, 654, 239, 410, 075, 679, 626, 223, 448, 617, 027, 704, 636, 267, 688, 646, 112, 633, 235, 767, 204.	47996, 658, 293, 978, 102 (5000), 459 (1000), 653, 699, 685, 629.
10768, 079 (2000), 787.	48507, 167 (1000), 961, 416, 179 (1000), 980, 455, 466, 492, 554, 063 (1000), 559, 963, 465, 552, 509, 557.
11409, 897 (4000), 827, 871, 456, 401, 814, 483, 843.	49815, 204, 131, 483 (4000), 345, 107, 242, 248, 253, 259, 851, 340, 254, 863, 226, 296 (1000), 849, 835, 310, 201, 234, 50667 (6000), 407 (2000), 016, 707, 51581.
12698, 574, 573, 638, 055, 685, 073, 648, 618, 911, 936, 070, 579.	52876, 091, 835, 850, 044, 843, 590, 530, 909, 043, 521, 988.
13666, 809, 908, 982, 841, 942, 848, 240, 288, 864, 205, 487 (1000), 839, 14671, 148, 494 (5000), 971, 683, 961, 624, 977, 301, 151, 320 (5000).	53412, 014 (2000), 312, 273, 116, 194, 253, 123, 468, 142, 133, 124, 815, 869, 54781, 679, 651, 469 (6000), 235, 365 (10.000), 285, 149 (8000).
15491, 573, 429, 034 (2000), 448, 440, 639, 527, 464, 516, 631, 580.	55694, 423, 637, 624, 657, 579, 440, 478, 665 (2000).
16370, 370, 540, 918, 368, 709 (6000), 996, 900, 933, 624, 920, 378, 680, 374, 965, 656, 963.	56235, 909, 924, 201, 574, 222, 947 (1000), 917, 877, 952, 594, 950, 964, 263, 882, 869, 557.
17720, 138, 948, 920, 061 (8000), 154, 051, 071, 388, 605, 019, 610, 762, 318, 506, 364, 764, 008, 943, 407, 993, 688, 18209, 584, 578, 568, 520, 557, 266, 507, 292.	57868 (8000), 705, 760, 977 (2000), 683, 134, 102.
19516, 416, 541, 462, 940, 550, 547, 890, 508, 853, 463, 251 (2000), 478, 977, 20131, 364, 147, 693, 928, 307, 654, 994, 134, 642, 971, 956, 603, 179, 620, 21135, 291, 870, 839, 801, 175, 202, 845 (1000), 109, 810.	58791, 465, 747, 711 (10.000), 220, 328 (2000), 216, 237, 252, 460.
22793, 960 (2000), 478, 567, 831, 733, 791, 422, 688 (16.000), 470, 492, 452, 504, 804, 862, 896, 826, 440.	59550, 103, 540, 526, 650, 60733, 794 (10.000), 736.
23244, 358, 234, 209 (8000), 972, 944, 895 (12.000), 332, 964, 315, 991, 565, 296, 292, 981, 936, 579.	61257 (1000).
24987, 658 (1000), 961, 960, 594, 565, 996, 989, 817, 153 (20.000), 493, 943, 866 (2000), 952, 543, 536, 847, 959, 921, 25901 (5000), 081, 822, 857, 493, 477, 033, 840, 836, 406, 927, 316, 065, 869, 309.	62154, 130, 923, 912, 143 (2000), 269 (1000), 070, 503, 973, 284 (40.000), 529, 127.
26762, 552, 761 (5000), 271, 519, 504, 277, 791, 373 (6000), 686, 257, 679, 015 (8000), 544, 284.	63438, 894, 825, 392 (2000), 082 (8000), 851, 447, 211.
27152, 201, 209, 857, 219, 844, 211, 251, 236.	64774, 374, 768, 348, 752, 884, 702, 65274 (5000), 910, 100, 651, 923, 66845, 122, 884, 827, 849, 566.
28191, 383, 889, 145, 918, 957, 142, 372, 935, 907, 304, 828.	67967 (2000), 177, 449 (2000), 759 (2000), 493, 747, 454, 737, 481, 113, 417, 066 (1000), 618 (4000).
29386, 984, 398, 349, 023 (2000), 702, 109, 119, 989, 161, 187 (2000), 783, 063, 152, 988 (1000), 901, 133, 187, 124, 697 (1000), 365.	68740, 345, 773, 514 (6000), 767, 303, 635 (1000).
30886 (16.000), 629.	69092 (4000), 382 (16.000), 558, 747 (2000), 964 (16.000), 789 (2000).
31301, 595, 293, 309, 996 (2000), 548, 260, 060 (2000), 131 (25.000).	70373 (20.000), 909 (8000), 632 (4000), 492 (1000), 162 (30.000).
32453, 444, 921, 754, 701, 9383, 873, 785, 999, 997.	71773 (2000), 9339, 621 (25.000).
33574 (1000), 208, 922, 973, 911, 998, 967, 837, 209, 835, 926, 241, 240, 343, 874.	72770, 085 (2000), 760, 454, 864 (2000), 349 (1000), 110, 784 (1000).
	73507, 571, 166 (1000), 193 (1000), 279.
	74899, 354, 640, 858, 656.

Izplačujemo brez odbitkov. Še imas čas, da nabaviš srečko in igraš — saj bo poslednje žrebanje 7. sept. t. l. in takrat bodo izžrebane premije.

POZOR!

Danes je oglasni oddelek odprt za stranke samo do 12. ure
Mali oglasi se sprejemajo do pol 12. ure

Mali oglasi

SLUŽBO IŠČEJO

IZUČENA PLETILJA išče službo v Celju ali v Mariboru. Naslov v ogl. oddelku »Slov. poročevalca« 18.503-1
SAMOSTOJNA VDOVA srednjih let išče službo gospodinjice. Naslov v podružnici Celje. 18.529-1

SLUŽBO DOBE

TOVARNA ČEVILJEV na Gorenjskem išče dobrega čevikarja. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.528-2
14 DO 15 LETNO DEKLICO sprejemamo za pomoč pri gospodinjstvu. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.564-2
VEČJE INDUSTRIJSKE PODJETJE v SLOVENIJI išče samostojnega knjigovodjo za industrijsko knjigovodstvo in za kemični laboratorij, 1 do 2 inženjerske kemike s prakso, za takojšen nastop. Prošnje s curr. vitae poslati pod znakom »Dobra služba« 18.575-2
SAMOSTOJNA GOSPODINJA srednjih let ki bi bila voljna krave molziti 2 svinji krmiti in opravljati vsa hišna dela ter kuhati moški osebni se sprejme. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.540-2
KNJIGOVODJO — BILANCISTA odn. knjigovodstvo, vsega tudi obratnega knjigovodstva sprejme takoj čeršaka tovarna lepence v Čerkasu, p. št. II v Slovenskih goricah. 18.542-2
VEČ VRVARSKIH (ZALARSKIH) POMOČNIKOV sprejemamo takoj v službo. Zglasti pri Jošku Vindšarju, Stanečevci 10. Št. Vid nad Ljubljano. 18.544-2
DEKLE, pošteno, pridno, rabim za september k manjšima otrokoma na polničnik. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »Ljubljani« 18.530-2
STARJELA OSAMLENA GOSPA, ki si želi naslovite na 3 članske uradniške družine, lastno vilo in vrtov v Celju, dobi lep in miren dom, če bi ji gospodinja proti primerni nagradi. Ponudbe pod »želim si miren dom« na podružnico »Slov. poročevalca« v Celju. 18.551-2

PRODAM

RADIOAPARATE, antene, gramofone, najbolje in najpovoljnejše kupite pri VALU, Zagreb, Frankopanska 2a. 18.502-6
STAJICE IN OTROŠKE POSTELJE kupite najceneje pri Kiže, pohištvo, Tvrševa 47b. 18.512-5
STROJI RABLJENI toda brezhibni naproday: mešalec betona 150 litr. z elektromotorjem, polnojarnik, 800 mm. O. Pny 8 Koy, stružica moderna 1000x160 mm z elektromotorjem, elektro motorji 2.5 do 15 ks, cirkularna žaga z elektromotorjem, lokomobil 50 do 60 ks, parni stroj ležek 65 ks, Dieselmotorji Heriš, komisijska prodaja strojev, Ljubljana, Rimska cesta št. 13, telefon št. 37.55. 18.487-5
MODERNO PLEKANO SPALNICO prodam za 14.000 din. Ogled od 18. do 19. Stari trg 17, prilike. 18.515-5

Kletne sode in cisterne transportne in bukovne sode industrijske kadi

izdeluje:

SODARSKA ZADRUGA TACEN

pošta ŠT. VID - LJUBLJANA — Tel. 7-51, 47-22
Ustanovljena 1909.

Odlikovana: BEOGRAD — LJUBLJANA — CELJE.

SPALNICO POLITIRANO, orehova korenina in pleskanina orehovo korenino prodam. V računu zmanjšan dober radio. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.516-5
ZELEZNO ZLOZLJIVO POSTELJO z žimnico ali brez nje prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.514-5
PRODAM KOMPLETNO STISKALNO NAPRAVO (drukarko) za hvaljenje preko Pritisk 1 cm² — 20 kg. Naslov v upravi lista Maribor. 18.524-5
MOSKO KOLO »PRESTO«, štrapsno, malo rabljeno, predvojni material prodam. Ulica Sv. Marka 11/I. nad. (Vodovodna leva). 18.528-5

CELJSKA POSOJILNICA d. d. v Celju ima naprodaj: 1. »Šef« blagajno 12 evrov omaro (blagajno) 1 železno omaro za knjige. 18.530-5
CENTRALNO KURJAVO, parni kotel in radiatorje skoraj nove prodam. Naslov v podružnici Celje. 18.531-5

MALO STISKALNO prodam ali zamenjam za lahki voz za malega konja. Naslov v podružnici »Slov. poročevalca« Ptuj. 18.538-5

PRODAM ALI ZAMENJAM za radio aparat krojaški šivalni stroj »Singer« z okroglim čolnikom. Ponudbe na podružnico »Slov. poročevalca« Domžale. 18.539-5

PRODAM NOV POKROMAN globok vozček in dva sportna. Celovška 42. 18.543-5

GUMIJASTO ČEV 7 m dolgo premer 28 mm prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.547-5

ŠIVALNI STROJ nov pogrešljiv v omarici znamke »Veritas« prodam. Mestni trg št. 12 II. 18.549-5

MOTORNO KOLO znamke »Puch« 500 ccm prodam. Naslov v podružnici »Slov. poročevalca« Trbovlje. 18.509-5

ŠIVALNI STROJ nov pogrešljiv šiva naprej in nazaj, prodam. Verstorškova št. 22 II. 18.513-5

MLATILNICO S TRESENJEM IN DVE HRASTOVE KADI za namakanje sadja a 2000 litrov prodam. Sifer Franc Zab. nica 11. p. Škof. Loka. 18.505-5

KLAVIRSKO HARMONIKO »HOHNER« štiriglasno, stodvajsbasno prodam za 12.000 din. In enakovredno dvoglasno za 8.000 din. Obe dobro ohranjene. Tuelno zamenjam za prvostopenjski fotoaparat. Lah. Vrhnovec 1. 18.501-5

MLIN ZA SADIJE in brinje na motorni pogon ugodno proda. Ileršič. Rimska cesta 13. 18.497-5

BLAGO ZA ŽIMNICE 11 m in žimnice na vzmeti, vse predvojno blago ugodno prodam. Trbovlje 69a, pri Krojaču. 18.460-5

10 NOVIH KROGEL za balneanje iz lesa »Jugno santon« prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.457-5

POSNEMALNIK primeren za mala pos. sestva, prodam za 4250 din. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.446-5

KLAVIRSKO HARMONIKO »Scandall« 120 basov, 3 registre v najboljšem stanju prodam. Orelno Sv. Petra št. 18.445-5

BLAGO ZA MOSKO OBLEKO rjavo predvojno prodam. Na ogled pri krojaču. Galusovo nabrežje 29. 18.442-5

KLAVIRSKO HARMONIKO, 120 basov, skoraj novo in rusko Leico (FED), 1.35 prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.438-5

KRAVA MLEKARICA naprodaj. Zg. Siska. Pod hribom 12. 18.421-5

POZOR! PEKI v Celju se prodaja skoraj nova normalna pekarna. Peči Poljskila. Pirc, pekarna Kač. Tomšičev trg. 18.184-5

OTROŠKO POSTELJO novo zelo lepo prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.399-5

CEVLJARSKI STROJ Chlinder prodam. Ponudbe pod »prvotnosti« na ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.321-5

BONER (električno likalo za parkete in lepo preprogo 2,5x3,5 oboje v brezhibnem stanju, prodam. Cesta v Rožno dolino št. 24/I. 18.410-5

VRTALNI STROJ, namizni, transmisijski naprodaj. Na ogled pri Deržaj, trgovce. Kolodvorska ulica. 18.407-5

KUPIM

KUPIM: KALINŠEK, Slovenska kuharica. Knjižarna Janes Dolžan. Ljubljana. Stritarjeva 4. 18.495-6

SADNI MLIN s kamni, in sadno stiskalnico kupim. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.476-6

SMREKOVE HLODE 4 m vsako množino kupim. Ponudbe pod »Znamko vsakega« na ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.436-6

POVEČEVALNIK, amaterski, dobro ohranjen, za Leica filme, kupim. Ponudbe na: Švajgar, Ljubljana Masarykova ulica št. 5. 18.595-6

BENCINSKI MOTOR od 5 do 7 ks, ku. pim po primerni ceni. Ponudbe na: Viktorijo Nemeček, poštno ležeče, Vuzenica — Muta. 18.429-6

V KOMISIJSKO PRODAJO SPREJMEM vsakovrstna, samo dobro ohranjena oblačila. Josip Rojina Ljubljana Aleksandrova št. 3. S. P. 906

ZAMENJAM

ZAMENJAM PRVOVRSTNI FOTOAPARAT s torbico za dobro lovsko puško. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.456-7

ZAMENJAM KLAVIRSKO HARMONIKO 120 basov in register za 80 basno ali 60. Vodnikova 61. 18.420-7

POSEST

ENODRUŽINSKO HIŠO v mestu ali v okolici kupim ali zamenjam z lepimi stavbnimi parcelami pod Rožnikom. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.589-9

KUPIM STAVBNO PARCELO med Šiško in št. Vidom. Ponudbe na ogl. oddelku »Slov. poročevalca« pod »1000«. 18.590-8

MAJHNO HIŠICO poceni kupim v bližini Ljubljane. Ponudbe z opisom in navedbo cene na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »Brez posredovalca« 18.586-8

HIŠO S PARNO PEKARNO V CELJU in Mariboru, hišo z gostilno Trbovlje in Maribor več drugih posestev, hiš od din 35.000 dalje prodam. Realiteta pi. sama, Maribor, Meljska 3. 18.527-8

PRODAM HIŠO Z VRTOM v bližini št. Vida. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.545-8

V NAJEM

TRGOVINO Z MESANIM BLAGOM dobro vpetlano, na prometnem kraju šelim vzeti in najem ali kupim. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.522-9

MESARIJO IŠČEM V NAJEM v mestu ali na deželi. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« 18.546-9

BAZNO

STENICE UNICIMO s plinom, stanovanje takoj uporabno. Razkužujemo tudi izven Ljubljane. Interesenti pustite naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »širo« 18.592-14

NASLO SE JE MOSKO KOLO šive Coventry 154486 brez plašev. Polzve se Tomacevo 27. 18.587-14

IZGUBIL SEM MOSKO SUKUNJO in žepno uro od Košake do Sp. Radvanjske ceste št. 31. Poštenega najditelja, prosim, da mi vrne proti nagradi na Kokoji, Sp. Radvanje 31, pri Mariboru. 18.525-14

V MARIBORU JE BILA IZGUBLJENA LISTNICA z denarjem in dokumenti, glaseči se na Marot Rudolf, roj. 31. januarja 1913. v Ljubljani. Proglasi jih za neveljavne. 18.526-14

TRIGLAV V SVOBODI. Dne 11. t. m. je bil izgubljen vrh Triglava Leica film. Najditelja naprošam, da ga odda tov. Brojanu, Aljažev dom ali pa Jerziju Jožetu, foto Vilman Jesenice. Ker je film propagandno planinskega značaja, prosim, za takojšnjo vrnitev. Primerna nagrada. 18.534-14

FOVARŠKO, katera je 25. julija v večernem vlakcu Bled—Jesenice zamenjala zavitek z makaroni za zavitek s hvaljami in mi je dobro znana. Prosim, da odda zamenjavo v slastičarni Detelja Jesenice. 18.535-14

IZGUBIL SEM PROMETNO KNJIZICO za kolo št. 85244 ter jo preglasam za neveljavno. Peši Hinko, polir Loke 48, Trbovlje. 18.509-14

IZJAVLJAM ZA NERESNICO kar sem gorila o Martinu Germu in njegov ženi, Martina Ovirku Celje. In njevo. 18.532-15

POIZVEDBE

POIZVEDBA. Kdo kaj ve o Francu Majhnu, ki se je nahajal v nemškem koncentracijskem taborišču Buchenwald, 3. aprila 1945, so jih naložili na vlak, od takrat ni sledu za njim, da javi Blažu Majhen, Križovljan, Cestica št. 21, pri Varazdinu. 18.532-15

NAPROZA SLOVENJGRADec

s sledečimi poslovalnicami:

1. Slovenjgradec I,
2. Slovenjgradec, gospodarski oddelek II,
3. Poslovalnica — Smartno,
4. Poslovalnica — Dolci,

v letošnjem letu so bile na novo ustanovljene:

5. Poslovalnica v Pamečah ter
6. Poslovalnica s sadjem v Slovenjgradcu.